

AS TBB pank

**2023. AASTA KONSOLIDEERITUD
MAJANDUSAASTA ARUANNE**

SISUKORD

	LK.
1. SISSEJUHATUS	4
1.1 KREDIIDASUTUSE ÜLDANDMED	4
1.2 AUDIITOR	4
2. TEGEVUSARUANNE.....	5
2.1 KREDIIDASUTUSE GRUPI KIRJELDUS.....	5
2.2 TBB PANGA ÜLDJUHTIMINE	6
2.3 TBB PANGA JUHTIMISKORRA PÕHIMÕTTED.....	8
2.4 TBB PANGA SUUREMAD AKTSIONÄRID.....	9
2.5 2023. AASTA TULEMUSTE ÜLEVAADE	10
2.6 TBB PANGA ARENGUSUUNAD 2024. AASTAKS	15
2.7 SISEKONTROLLISÜSTEEM.....	15
2.8 DIVIDENDIPOLIITIKA	17
2.9 TASUSTAMISE PÕHIMÕTTED	17
2.10 SUHTARVUD JA KAPITALI ADEKVAATUSUS	18
2.11 TBB PANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANDED 2019-2023	21
2.12 KOHTUVAIDLUSED JA MAKSUREVISJONID	21
3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	22
3.1 TBB PANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE	22
3.2 TBB PANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMI ARUANNE	23
3.3 TBB PANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	24
3.4 TBB PANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANNE	25
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	26
LISA 1. GRUPI ÜLDINFO JA KOOSTAMISE ÜLDALUSED.....	26
LISA 2. OLULISTE ARVESTUSPÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE	27
LISA 3. OLULISED RAAMATUPIDAMISARVESTUSLIKUD JUHTKONNA OTSUSED JA HINNANGUD	43
LISA 4. RISKIJUHTIMINE	46
LISA 5. NÕUDED KESKPANGALE	69
LISA 6. NÕUDED KREDIIDASUTUSTELE	70
LISA 7. NÕUDED KLIENTIDELE	71
LISA 8. MUU VARA.....	88
LISA 9. KULD	88
LISA 10. PÕHIVARAD.....	89
LISA 11. KINNISVARAINVESTEERINGUD	90
LISA 12. VÕLGNEVUS KLIENTIDELE	92
LISA 13. MUUD VÕLAD	92
LISA 14. MUUD KOHUSTUSED JA VIITVÕLAD	93
LISA 15. AKTSIAKAPITAL	93
LISA 16. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED.....	94
LISA 17. INTRESSITULU	95
LISA 18. INTRESSIKULU	96
LISA 19. NÕUETE VÄÄRTUSE LANGUS	96
LISA 20. TEENUSTASUTULU	96
LISA 21. TEENUSTASUKULU	96
LISA 22. NETO KASUM/KAHJUM FINANTSTEHINGUTELT	97
LISA 23. PALGA- JA SOTSIAALMAKSU KULU	97

LISA 24. MUUD HALDUSKULUD.....	97
LISA 25. MUUD TEGEVUSTULUD	97
LISA 26. MUUD TEGEVUSKULUD	98
LISA 27. SEOTUD OSAPOOLED	98
LISA 28. BILANSIPÄEVAJÄRGSED SÜNDMUSED	99
LISA 29. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI ARUANNE, KOONDKASUMIARUANNE, OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE JA RAHAVOOGUDE ARUANNE	101
4. SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE	105
5. JUHATUSE KINNITUS.....	111
6. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS	112
7. NÕUKOGU AVALDUS 2023. MAJANDUSAASTA ARUANDELE	113

1. SISSEJUHATUS

1.1 Krediidasutuse üldandmed

Aruandeperiood:	1. jaanuar 2023 – 31. detsember 2023
Aruande bilansipäev:	31. detsember 2023
Aruande valuuta:	Euro (EUR)
Aruande ühikud:	tuhandetes eurodes
Ärinimi:	AS TBB pank
Asukoht ja aadress:	Vana-Viru 7, 10111 Tallinn
Registreerinud riik:	Eesti Vabariik
Registreerimise kuupäev:	30. detsember 1991
Registrikood:	10237984
Register:	Tartu Maakohtu registriosakond
Telefon:	+372 66 88 000
Faks:	+372 66 88 001
E-mail:	info@tbb.ee

1.2 Audiitor

Juhtivaudiitor:	Lauri Past (litsentsi nr 567)
Audiitориühingu ärinimi:	AS PricewaterhouseCoopers
Audiitориühingu registrikood:	10142876
Audiitори asukoht ja aadress:	Tatari 1, 10116 Tallinn

2. TEGEVUSARUANNE

2.1 Krediidiasutuse Grupi kirjeldus

AS TBB pank (edaspidi ka „Pank“) on vanim tegutsev Eesti kommertsbank, mis alustas tegevust 1991. aastal. AS TBB pank (endise ärinimega Tallinna Äripanga AS kuni 19. juunini 2019.a) on registreeritud 30.12.1991 Tartu Maakonna registriosakonnas registrikoodiga 10237984. Aktsiakapital 31.12.2023 seisuga oli 25 500 tuhat eurot. Kehtiv krediidiasutusena tegutsemise litsents kannab numbrit EP-08 PO ning kehtib alates 21.01.1993. Seisuga 31. detsember 2023 puudus AS-il TBB pank rahvusvaheline reiting.

TBB pank on algusest saadik oma tegevuses keskendunud põhiliselt väiksetele ja keskmise suurusega ettevõtetele ning eraisikutele ning pakub traditsioonilisi pangateenuseid: laenude (nii tavalised laenud kui ka arvelduslaenud) ja liisingute andmine, hoiuste kaasamine, tehingud välisvaluutaga ja väärismetallide vahendamine.

Alates 2002.a. TBB pank on täisliige Mastercard International organisatsioonis ning väljastab klientidele erinevaid tüüpe deebet- ja krediitkaarte.

Juulis 2019 sai AS TBB pank EBA CLEARINGU STEP2 SEPA Credit Transfer (SCT) maksete otseliikmeks. Otseliikmelisus võimaldab pangal teostada makseid ilma vahendajateta, mis tagab pangaklientidele võimaluse euromaksete kiireks saamiseks ja saatmiseks

Viimasel ajal on Pank alustanud kombineeritud teenuste, sealhulgas komplekssete arvelduste ning toodete ja tarbekaupade vahetamise krediteerimist Eesti ettevõtete ja nende ELi välispartnerite vahel. Pank tegeleb ka põllumajandusettevõtete laenu- ja liisingitegevusega ning kompleksne finantseerimine äri-, tööstus- ja ehitusettevõtetele. Pank tegeleb operatsioonidega eurosooni rahaturul, andes oma korrespondentpangadele pankadevahelisi laene välisvaluutas.

Panga klientidele pakutakse paigutada raha eri tüüpi tähtajalistesse hoiustesse nii eurodes kui ka välisvaluutas. Pank on kehtestanud teatud kliendirühmadele soodsad intressimäärad ja teenustasud. Personaalsed pangateenused pakuvad kliendile rohkem individuaalset lähenemist.

Panga tegevust finantseeritakse peamiselt omakapitali arvelt ja Maaelu Edendamise Sihtasutuselt laenatud vahenditest. Lisaks kasutatakse vahendeid, mis on Panga käsutuses tulenevalt tema põhitegevusest (hoiused, rahalised kohustused seoses maksekorraldustega, pankadevaheliste arveldustega jms).

Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4.

Seisuga 31.12.2023 omab AS TBB pank 100% osalust kahes äriühingus: AS TBB liising ja AS TBB Invest.

Järgnevalt on toodud AS-i TBB pank (edaspidi ka “TBB pank” ja “Pank”) konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2023 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikood Reg. Kuupäev	Osaluse määr
AS TBB pank	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
AS TBB liising	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
AS TBB Invest	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%

AS TBB pank Grupi (IFRS mõistes) ja konsolideerimisgrupi („Krediidiasutuste seaduse“ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 mõistes) vahel erinevusi ei ole. Sellest tulenevalt on käesolevas aruandes kasutatud läbivalt mõistet “Grupp”.

2.2 TBB panga üldjuhtimine

Panga nõukogu

TBB panga põhikirja kohaselt koosneb nõukogu vähemalt viiest liikmest. Nõukogu liikmed valib ja kutsub tagasi aktsionäride üldkoosolek. Nõukogu liikmed valivad enda hulgast nõukogu esimehe, kes korraldab nõukogu tööd. Nõukogu liikmed valitakse kolmeks aastaks. Panga nõukogu koosneb viiest liikmest: nõukogu esimees Madis Kiisa ja nõukogu liikmed Veiko Veski, Rene Salumäe, Sergey Gornyy ja Alexander Larionov. Nõukogu liige Sergey Gornyy omab 2 500 000 (9,8039%) Panga aktsiat, teised nõukogu liikmed ning nendega seotud isikud ei omanud seisuga 31.12.2023 AS-i TBB pank aktsiaid.

Panga juhatus

Juhatus on Panga juhtimisorgan, mis esindab ja juhib Panka. Põhikirja kohaselt koosneb panga juhatus vähemalt kolmest liikmest, kelle volituste tähtaeg on kolm aastat. Juhatuses esimees korraldab juhatuse tegevust. Juhatus valitakse panga nõukogu poolt.

Panga juhatus on neljaliikmeline. Majandusaasta aruande kinnitamise hetkeks kuuluvad juhatusse: juhatuses esimees **Igor Novikov** ja juhatuse liikmed **Evi Tänak, Ilja Serõšev ja Konstantin Anissimov**. Seisuga 31.12.2023 ja majandusaruande kinnitamise hetkeks juhatuse liikmed ning nendega seotud isikud ei oma Panga aktsiaid.

Seoses juhatuse koosseisu muutumisega nõukogu 07.12.2023 otsusega on juhatuse vastutusvaldkonnad jagatud järgmiselt:

- juhatuses esimees I. Novikov: üldjuhtimine, juhatuse töö korraldamine, finantsjuhtimine, raamatupidamine ja aruandlus, personali juhtimise korraldamine, sekretariaat, haldusosakond;
- juhatuses liige **Evi Tänak**: operatsiooniriskide juhtimise süsteemi korraldamine ja arendamine, rahapesu tõkestamise osakond, riski- ja vastavuskontrolli osakond (AML/CTF/Sanctions), infoturbe tagamise korraldamine, juriidiline osakond, vastavuskontrolli korraldamine ja arendamine, finantsriskide juhtimise süsteemi korraldamine ja arendamine;
- Juhatuses liige **Ilja Serõšev**: klienditeenindamise süsteemi korraldamine, klientide finantseerimise korraldamine ja arendamine;
- Juhatuses liige **Konstantin Anissimov**: IT divisjon, arveldused, pangakaardid, panga arendamine, reklaami ja turunduse alase tegevuse korraldamine.

Krediidikomitee, siseauditi osakond ja auditikomitee

Vastavalt krediidasutuste seaduse ja audiitortegevuse seaduse nõuetele ning põhikirjale on **Panga nõukogu poolt** moodustatud alljärgnevad üksused:

Krediidikomitee (26.09.2006). Komitee ülesandeks on laenuosakonna ja/või krediidianalüüsiosakonna ja/või TBB liisingu poolt esitatud laenu- ja muude finantstaotluste, nendele lisatud dokumentide ja muu informatsiooni läbi vaatamine ning selle alusel seisukoha võtmine laenu/liisingu taotleja maksevõime ja usaldusvääruse, tema poolt pakutavate tagatiste olemasolu ja piisavuse kohta lähtudes Pangas kehtestatud Krediidipoliitikast.

Siseauditi osakond (03.07.1996). Osakonna töö hõlmab kõiki Panga juhtimis- ja tegevustasandeid, et tagada krediidasutuse tegevuse efektiivsus, finantsaruandluse usaldusväärsus ning vastavus seadustele ja muudele õigusaktidele, Panga juhtimisorganite poolt kinnitatud sise-eeskirjadele ja heale pangandustavale ning otsuste vastuvõtmine usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel.

Auditikomitee (15.06.2011) on nõuandvaks organiks Panga nõukogule ja juhatusele eesmärgiga tagada majandustegevuse ja riskijuhtimise vastavus Panga eesmärkidele. Komitee ülesanne on nõukogu ja juhatuse nõustamine järelevalve teostamisega seotud küsimustes, sealhulgas raamatupidamise korraldamise, välisauditi teostamise, sisekontrollisüsteemi toimimise, finants- ja operatsiooni riskide juhtimise ja tegevuse seaduslikkuse monitooringu ning eelarve koostamise ja majandusaasta aruande kinnitamise osas.

Panga juhatuse on moodustanud ja kinnitatud järgnevate Panga üksuste tegevuse üldpõhimõtted ja pädevuse:

Riskide ja kapitali juhtimise komitee (19.11.2019). Komitee ülesandeks on Panga konsolideeritud grupi varade väärtuse ja kasumi kasvu tagamise toetamine riskide efektiivse juhtimise teel; Panga nõuetekohase finantsseisundi tagamise rakendamine, lähtudes Panga poolt sooritatavate operatsioonide iseloomust ja ulatusest; Panga juhatusele ettepanekute väljatöötamine Panga tegevuse prioriteetide osas riskide valdkonnas, s.h. oluliste riskide tuvastamine, riskijuhtimise meetmete väljatöötamine, riskijuhtimise süsteemi täiustamine ja arendamine.

Talituspidevuse protsessi juhtimise komitee (15.03.2007). Komitee eesmärk on Panga äriprotsesside osaliselt või täielikult võivate riskide analüüs ja seire ning kriitilisuse hindamine; süsteemide, reeglite, protseduuride ning ennetusmeetmete väljatöötamine Panga grupi talituspidevuse tagamiseks mh kriisisituatsioonis sh personali koolitamine erinevateks kriitilisteks olukordadeks.

Arengugrupp (15.10.2003). Grupi peamisteks eesmärkideks on Panga arengukava väljatöötamine ja selle täitmise monitooring; uute toodete ja teenuste väljatöötamine; uute projektide, mis võivad avaldada mõju Panga arengule läbivaatamine ja analüüs, juhatusele projektide esitamine ja nende kaitsmine.

Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee (06.06.2018). Komitee eesmärk on nii olemasolevate kui ka potentsiaalsete kõrge riskiga klientide vastavuse kontroll AML nõuetele ja Panga riskisule.

Riskijuhtimise komitee (06.12.2023). Komitee eesmärk on riskipoliitika rakendamine ja riskijuhtimise raamistiku kontrollimine. Komitee annab eksperdi hinnangu kõikide riskipositsioonide kohta ning kõike riske hõlmava raporti esitamiseks Panga juhatusele ja nõukogule.

Audiitor:

27.04.2023 aktsionäride koosolekul valiti TBB panga välisaudiitoriks aastateks 2023 ja 2024 AS PricewaterhouseCoopers. TBB pank täidab audiitori rotatsiooninõuet.

Audiitori poolt on Pangale 2023 aasta jooksul osutatud lepingujärgseid teenuseid, sh Panga konsolideeritud gruppi kuuluvate ettevõtete majandusaasta aruannete auditeid ning muid kindlustandvaid teenuseid, mille läbiviimise kohustus tuleneb krediitiasutuse seadusest ja väärtpaberituru seadusest.

2023. aastal audiitori osutatud audiitoriteenuste eest makstud või tasumisele kuuluvate tasude kogusumma on 92 tuhat eurot.

2.3 TBB panga juhtimiskorra põhimõtted

Panga juhatuse liikmed kuuluvad Panga konsolideeritud grupi ettevõtete nõukogudesse. AS-i TBB liising nõukogu esimees on Evi Tänäk ja nõukogu liikmed on Igor Novikov ja Ilja Serõšev. AS-i TBB Invest nõukogu esimees on Evi Tänäk ja nõukogu liikmed on Igor Novikov ja Ilja Serõšev.

Värbamisepõhimõtted juhtorgani liikme valikuks

Pank juhendab juhatuse ja nõukogu liikmete värbamisel krediitiasutuste seadusest, EBA suunistest juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta, Finantsinspektsiooni soovituslikust juhendist ning Panga sise-eeskirjast. Juhtorgani liikme värbamisel on eelistatud Panga grupi sisesed kandidaadid, samuti kasutatakse sihtotsingut.

Panga juhatuse ja nõukogu liikmeteks valitakse isikud, kellel on krediitiasutuse juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon. Enne isiku valimist panga juhatuse või nõukogu liikmeks esitab kandidaat pangale ülevaate oma hariduse, töökogemuse, ettevõtluses osalemise ja tema kohta karistusregistrisse kantud karistuste kohta ning kinnituse, et puuduvad sellised asjaolud, mis välistavad tema õiguse olla krediitiasutuse juht.

TBB pangal kui väikest turuosa omaval ja tavapäraseid Panga ja finantseerimistooteid pakkuval krediitiasutusel on väiksekoosseisuline ning lihtne juhtimisstruktuur. Juhtorgani liikme sobivuse hindamisel võetakse arvesse Panga tegevuse iseloomu, ulatust ja keerukust ning ametikohaga kaasnevaid kohustusi. Pank hindab juhtorgani liikme kandidaadi reputatsiooni, tema ametikohale vastavaid teadmisi, oskusi ja kogemusi, samuti sõltumatust ja ametiülesannete täitmisele pühendatavat aega. Hindamine ja selle tulemused dokumenteeritakse.

Panga juhid tegutsevad nendelt oodatava ettenägelikkuse ja kompetentsusega ning vastavalt nende ametikohale esitatavatele nõuetele, lähtudes Panga ning selle klientide huvidest.

Mitmekesisuspoliitika

Pank pakub võrdseid võimalusi ja võrdseid õigusi kõigile, sõltumata soost, rahvusest, etnilisest päritolust, vanusest, seksuaalsest orientatsioonist, soolisest identiteedist või usutunnitusest.

Mitmekesisuse üldpõhimõtted kehtivad sealhulgas juhtorgani liikmete valikul. Panga nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis on piisavalt mitmekesine ja vastab juhtorganite koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele ning tagab, et juhtorgan on töövõimeline ja on esindatud erinevate pädevuste ja ametialase taustaga isikud. Juhtidel on kollektiivselt piisavad teadmised, oskused ja kogemused, arvestades krediidasutuse ärimudelit ning strateegiat, et mõista krediidasutuse tegevust, sealhulgas peamisi riske.

Sotsiaalne vastutus

Pank on võtnud selge vastutustundliku positsiooni. Lähtudes panga suurusest piirdub sotsiaalse ja keskkonnavalase mõju ulatus klientide finantseerimisega.

Pank ei finantseeri selliseid valdkondi nagu hasartmängud, tubaka tootmine, meelelahutus, relvatööstus jne. Samuti Pank ei finantseeri projekte, mis on seotud korrupsiooniga ja loodusele kahjustava mõjuga.

Pank aktiivselt finantseerib rohelise energia tootmisega seotud projekte.

Riskikomitee

Arvestades Panga tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse astet, ei ole Pangas moodustatud eraldi riskikomiteed, selle ülesandeid täidab vastavalt KAS-is sätestatuga auditikomitee. Riskijuhtimine sh kuidas teave riski kohta jõuab juhtorganini on kirjeldatud **Lisas 4**.

Info finantsinstrumentide finantsriskide maandamise eesmärke ja põhimõtete kohta ning. valuutakursside ja intressimäärade muutumisega seonduvaid riskide kohta on toodud **Lisas 4**. „Riskijuhtimine“.

2.4 TBB panga suuremad aktsionärid

Aastaaruande koostamise aja seisuga (23.04.2024) Leonarda Invest AS omab TBB pangas 44,47% osalust, ülejäänud aktsionäridel on kõigil eraldiseisvalt alla 10% osalusest. TBB panga lõplik kasusaaja on Andrei Žukov. Aktsiad jagunevad järgmiselt:

Aktsionär	Riik	Aktsiate arv seisuga 31.12.2023	Osaluse %	Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajal	Osaluse %
Leonarda Invest AS	Eesti	11 339 922	44,47%	11 339 922	44,47%
Muud aktsionärid	Venemaa	4 961 552	19,46%	4 961 552	19,46%
Muud aktsionärid	Eesti	4 312 726	16,91%	4 312 726	16,91%
Muud aktsionärid	Hispaania	2 463 300	9,66%	2 463 300	9,66%
Muud aktsionärid	Suurbritannia	2 422 500	9,50%	2 422 500	9,50%
Kokku		25 500 000	100,00%	25 500 000	100,00%

2.5 2023. aasta tulemuste ülevaade

2023. aasta väliskeskkonna peamised sündmused:

- 2023. aastal maailmamajanduse taastumine pandeemia šokkidest, Venemaa invasioonist Ukrainasse ja elukalliduse kriisist oli nõrk. Vaatamata sõjast tingitud probleemidele energia- ja toiduturgudel ning rahatingimuste karmistamisele, et ületada aastakümnete kõrgeim inflatsioon, maailmamajanduse areng aeglustus, kuid ei peatunud.
- 2023. aastal jäi majanduskasv siiski aeglaseks ja ebaühtlaseks ning riikidevahelised erinevused suurenesid. Majanduskasv aeglustus peamiselt arenenud riikides, mis on tundlikumad intressimäärade tõusule.
- 2023. aasta detsembris oli eurosooni aastane inflatsioonimäär 2,9%, mis on oluliselt madalam kui aasta tagasi, mil inflatsioonimäär oli 9,2%. Balti riikide ja Soome inflatsiooninäitajad osutusid paremaks. 2023. aasta detsembris oli inflatsioon Lätis, Leedus ja Soomes vastavalt 0,9%, 1,6% ja 1,3%.
- Euroala majandus nõrgenes 2023. aasta teisel poolel, sest seda pärssisid rangemad rahastamistingimused ning kindlustunde ja konkurentsivõime vähenemine.
- Maailma majandus kasvas nõrga ja jätkusuutmatu kiirusega. Näiteks, USA majandus kasvas 2023. aastal 2,1 protsenti, Hiinas üle 5,0%, Ühendkuningriigis 0,5% samal ajal kui Saksamaal oli majanduskasv negatiivne - 0,3%. Keskmine aastane SKP reaalkasv euroala riikides oli 2023. aastal 0,7%.
- Ülemaailmne majanduskasv langeb prognooside kohaselt hinnanguliselt 3,5 protsendilt 2022. aastal 3,0 protsendile 2023. aastal ja 2,9 protsendile 2024. aastal.
- Euroopa Keskpanga Nõukogu tõstis 2023. aasta jooksul baasintressimäärad, sealhulgas refinantseerimisoperatsioonide intressimäär 3,0%-lt 4,5%-le ning hoiustamise intressimäära kuni 4,00%.
- USA Föderaalreserv tõstis 2023. aastal dollari baasintressimäära kuni 5,5%.
- Kõrge inflatsioon oli 2023. aastal jätkuvalt negatiivne tegur. Teine negatiivne globaalne tegur oli Ukraina sõjast tingitud majanduslik ebastabiilsus ning Euroopa Liidu ja USA laienev sanktsioonipoliitika.
- Aruandeaastal tarbijahinnaindeks (THI) langes EL-i riikides 9,2%-lt 6,4%-le, aga euroala riikides - 8,4%lt 5,4%-le.
- 2023. aastal tõusis keskmine 6 kuu EURIBOR alates 2,73% aasta algusest kuni 3,86% aasta lõpus.
- USA inflatsioon tõusis eelmise aasta detsembris oodatust rohkem. Tarbijahinnaindeks, mis on peamine inflatsioonimõõdik, tõusis aastaga 3,4 protsenti.
- 2023. aastal Euroopa ja USA aktsiaturude hindade trend oli positiivne. Näiteks, Dow Jones Industrial Average 30 indeks kasvas 13,7% ja Nasdaq100 oli parim alates 1999. aastast. Saksamaa DAX indeks tõusis 20,3%, samas kui Prantsusmaa CAC tõusis 16,8%. võrra.
- 2023. aastal tööpuuduse tase euroala riikides oli vähem kui aasta tagasi ja moodustas 2023. aastal detsembris 6,5% (2022: 6,7%).

2023. aasta Eesti majanduse peamised muutused:

- 2023. aastal jätkas Eesti majanduslangus.
- Inflatsioon Eesti majanduses jätkas 2023. aastal kasvu. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga oli 9,2 %. Tarbijahindade tõusu peamiseks põhjusteks olid toiduainete ja mittealkohoolsete jookide, erinevate kaupade ja teenuste kõrge hind, majapidamistarvete, rõivaste ja jalatsite hinnatõusud.
- Eratarbimine (aastane reaalkasv) langes 2023. aasta neljandas kvartalis 0,5%.

- Statistikaameti andmetel tootsid tööstusettevõtted 2023. aastal püsivhindades 10,5% vähem toodangut kui aasta varem. Toodang kahanes tööstuse kõigis kolmes sektoris: energeetikas 21%, töötlevas tööstuses 9,8% ning mäetööstuses 4,7%.
- Järjekordestest kriisidest räsitud aasta viis Eesti kinnisvaraturu tehingute arvu ja koguväärtuse 2023. aastal langusesse. Tehingute koguväärtus vähenes võrreldes 2022. aastaga 17% võrra. Statistikaameti andmetel tõusis ehitushinnaindeks 2023. aastal võrreldes 2022. aasta keskmisega 6,1%.
- Olukord tööturul on muutunud. 2023. aasta töötuse määr 6,4% oli 0,8 protsendipunkti võrra suurem kui 2022. aastal. Teisest küljest 2023 aastal suurenes Eestis tööealiste inimeste arv 25 600 võrra. Enamiku neist moodustasid Ukrainast saabunud sõjapõgenikud.
- Keskmise brutokuupalk jätkas kasvu. Keskmise brutokuupalk oli 2023. aastal 1 832 eurot, mis on 11,4% kõrgem võrreldes 2022. aastaga.
- Baasintressimäärade tõus on muutnud pankade laenuraha kallimaks ning pidurdades laenuõudlust. Nii kerkis uute aastakeskmise intressimäär 2023.a. lõpus 5.76 %-ni.
- 2023 aasta lõpus oli ettevõtete üle 60 päeva maksetähtaega ületavate laenude osakaal 0,24% ja selliseid eluasemelaene oli 0,14%. Mõlemad näitajad on viimase paarikümne aasta võrdluses madalad ja ligikaudu samal tasemel kui aasta varem.
- Neljandas kvartalis oli kuni aastase tähtajaga hoiuste intressimäär viimase 14 aasta kõrgeimal tasemel. Majapidamiste intressimäär oli 4,09% ja ettevõtete oma 3,93%. Tähtajaliste hoiuste keskmised intressimäärad olid vastavalt 4,13% ja 3,95%.
- Välisnõudlus oli endiselt väga kesine ning see on avaldanud märkimisväärset mõju Eesti väliskaubandusele. Kaupade väljavedu kahanes aastataguse ajaga võrreldes 21% ja sissevedu 25%. Kaupade konto negatiivne saldo vähenes 160 miljoni euro võrra 214 miljoni euroni. Kaupade eksport ja import vähenesid enamikus kaubagruppides; kõige rohkem vähenes mineraalsete toodete sisse- ja väljavedu.
- Teenuste eksport kahanes aastataguse ajaga võrreldes 6%, seevastu import jäi samale tasemele. Teenuste konto ülejääk vähenes 68 miljoni euro võrra 206 miljoni euroni.

2023. aasta on Eesti majandusele osutunud oodatust raskemaks ning majanduslangus kestab oodatust kauem. Eesti eksporti pidurdasid ajutiselt katkenud väliskaubandussuhted, kaotatud tooraineturud ning Põhjamaade valuutakursside tõus. Kokkuvõttes on Eesti majandus tänavu teist aastat järjest kahanenud ning oodatav langus ulatub 3,5%-ni. Järgmisel, 2024. aastal on oodata Eesti majanduse kahanemist vaid 0,4%, kuna nõudlus kaupade ja teenuste järele nii sise- kui välisurgudel taastub vaid tasapisi.

2023. aastal jätkunud sõda Venemaa ja Ukraina vahel süvendas geopoliitilisi riske, mis muutusid enamiku EL-i riikide jaoks majanduslanguseks. Piiravate piirangute laienemine Venemaa ja Valgevene ettevõtetele on muutnud majandussuhete geograafiat, toorainete ja materjalide tarneahelaid ning valmistoodete turge. Kõik mõjutas jätkuvalt negatiivselt tooraine, tarnete, kütuse, transporditeenuste jms hindu. Seoses inflatsiooni kasvuga jätkasid EL ja USA keskpangad ranget rahapoliitikat. Selle eesmärk oli inflatsioon kontrolli alla saada. 2023. aasta jooksul tõstsid USA ja EL-i keskpangad mitu korda oma baasintressimäärasid, mis kajastus Euribori kiires kasvus. Aasta lõpuks saavutas see rekordilise 4,0%. See suurendas pankade laenuportfellide kasumlikkust, kuid tõi kaasa laenude kallinemise ja pangaklientide laenukoormuse suurenemise ning krediiturgude suutlikkuse vähenemise.

2023. aastal jätkus majandussanktsioonide poliitika, mille eesmärk oli isoleerida Venemaa maailmamajandusest, tehnoloogiaturgudest ja tooraineturgudest. See tekitas Venemaal, Valgevenes, Ukrainas ja SRÜ riikides äri ajavate pangaklientide arveldusraskusi. Pank teostas kõik maksed eelnimetatud riikidega peamiselt Raiffeisen Banki kaudu.

Panga tulude baas praktiliselt ei sõltu geopoliitilise riski realiseerumisest. Pank ei finantseeri Eesti mitteresidente, ei teosta valuutavahetustehinguid Venemaa, Valgevenemaa ja Ukraina valuutadega. Laenuklientide osakaal, kelle struktuuris on toodud nende riikide kasusaajad, moodustab ainult 1,2% laenuportfelliga. Panga kaasatud raha ressursside baas samuti ei sõltu Venemaa, Valgevenemaa ja Ukraina residentide vahenditest. Seisuga 31.12.2023 moodustavad Venemaa, Valgevene ja Ukraina residentide deposiidid ainult 3,2 % kõikide deposiitide ja 0,6% tähtajaliste deposiitide mahust.

AS-i TBB pank grupi omanike ja klientide struktuuris ei ole sanktsioneeritud isikuid. Pangal on usaldusväärne süsteem klientide tehingute ja sanktsioonipiirangute täitmise jälgimiseks.

Sanktsioonipiirangute laiendamise poliitika vähendas idasuunal töötavate pangaklientide äritegevust ja kasumlikkust. Paljud ettevõtted lõpetasid oma äri ja lahkusid pangast, mis mõjutas bilansi suurus ja laenuportfelli dünaamikat. Vaatamata bilansi langusele 176 993 tuhandelt eurolt 134 180 tuhande euroni 2023. aasta lõpus Grupi tegevus oli kasumlik.

2023. aastal Grupi tulude kasvu põhjuseks oli eelkõige dollari ja euro baasintressimäärade kasv ning vastavalt ka Euribori kiire kasv. Pankadevahelisel turul saadud intressitulu, laenuportfelli tootluse kasv ning rahvusvaheliste maksete teostamise eest saadud tulu võimaldasid Grupil 2023. aasta jooksul toota kasumit summas 940 tuhat eurot (2022: 185 tuhat eurot).

Majandusaasta aruande kinnitamise hetkel on Grupi likviidsuse ja kapitali positsioonid tugevad ning ei erine oluliselt 31.12.2023 seisust. Grupi tegevus on kasumlik. Panga kapitaliseeritus aasta jooksul suurenes ja maksevõimelisus on kasvanud. Juhatus ei näe hetkel indikatsioone, et Grupp rikub regulatiivseid normatiive: kapitali ja likviidsuse puhvrid on piisavad ning kõik normatiivid on täidetud.

2023. aastal olid Grupi tegevuses järgmised peamised arengud:

- Laenutoodete (hüpoteeklaen, eluasemelaen, investeerimislaen) reklaame kajastati regulaarselt Meta platvormidel, Google otsingutulemustes ning kohalikel uudiste ja kinnisvara portaalides ning perioodilistes eriväljaannetes.
- Pank korraldas perioodiliselt kohalikule kliendile suunatud hoiuse kampaaniaid.
- Toimis töö klientide teadlikkuse tõstmiseks panga pakutavatest toodetest ja teenustest järgmiste vahendite abil:
 - pangakontorites infovoldikute levitamine
 - kodulehekülje sisu ümberpaigutamine ja optimeerimine (pangatoodete nähtavuse parendamine, call-to-action nupud, kontaktivormid potentsiaalsete klientide kontaktide saamiseks edasiseks müügitööks)
 - sotsiaalmeedia postitused ja uudiskirjad
- 2023. aasta jooksul toimus uue Internetipanga ja mobiili rakenduse edasine arendamine.
- Alustatud välgmaksete pakkumisega seotud arendusprojektiga
- Jätkatud on ka e-arve teenuse arendamisega.
- SALV platvormi arendamise jätkamine eesmärgiga veelgi tõsta tehingute skriiningu ja monitooringu kvaliteeti.
- Pank kolis üle Microsoft 365-le ja JIRA Cloud-ile. See annab parema paindlikkuse uute inimeste palkamisel ja hübriid töö. See areng võimaldab ka lihtsamalt ja turvalisemalt integreerida kolmandate osapoolte lahenduste ja teenustega. See annab parema kontrolli ja turvalisuse.

Kasumiaruande analüüs

TBB panga Grupi 2023. aasta kasum moodustas 940 tuhat eurot, 2022. aasta kasum moodustas 185 tuhat eurot. Grupi kogutulud kasvasid eelmise aastaga võrreldes 20,9% ja moodustasid 8 540 tuhat eurot.

Võrreldes 2022. aastaga kasvas intressitulu 2023. aastal 75,0% võrra ja moodustas 6 443 tuhat eurot (vt lisa 17). Intressitulu kasvule avaldas mõju USA föderaalreservi ja Euroopa keskpanga intressimäärade tõus, mis võimaldas paigutada likviidsed vahendid üleõhohiuseks ja teenida tähtajalistelt hoiustelt US dollarites kõrgemat intressi. Intressitulu pangadeposiitidelt ulatus 2 828 tuhande euroni keskmise intressimäära märkimisväärse tõusu tõttu (31.12.2023: 4,00% ja 31.12.2022: 3,45%). Laenu intressitulud kasvasid 29,2% võrra laenuportfelli mahu languse ja intressimäärade tõusu taustal. Keskmise laenuintressimäär kasvas võrreldes 2022 aastaga (31.12.2023: 6,80%; 31.12.2022: 4,78%) (vt lisa 7). Liisingtegevusest intressitulude langus oli 3,6%.

Intressikulu kahanes 6,3% ja moodustas 1 005 tuhat eurot (vt lisa 18). Peamine põhjus on baasintressimäärade märkimisväärse tõusu tulemusena negatiivsest intressimäärast tingitud intressikulude puudumine. Intressikulu hoiustelt kasvas 27,2% eelmise aastaga võrreldes. Keskmise intressimäär on kasvanud (31.12.2023: 2,82%; 31.12.2022: 1,58%). Maaelu Edendamise Sihtasutuselt ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuselt (endine KredEX) kaasatud resursside ja saadud laenu keskmised intressimäärad jäid peaaegu samale tasemele (vastavalt 31.12.2023: 0,72% ja 4,38%; 31.12.2022: 0,67% ja 4,38%).

Kokkuvõttes Grupi neto intressikasum kasvas 108,4% võrra ja ulatus 5 438 tuhande euroni (2022: 2 610 tuhat eurot).

2023. aastal nõuete väärtuse muutusest saadud kahjum summas 170 tuhat eurot on oodatava krediidikahjumi (ECL) suurenemise tulemus, mille põhjuseks oli oodatava kahjumi reservi moodustamist mõjutavate makromajanduslike näitajate halvenemine majanduslanguse tingimustes (2022: perioodi kahjum 166 tuhat euro) (vt lisad 2, 3, 7, 19).

Teenustasutulu kahanes 4,0% ja moodustas 1 480 tuhat eurot (2022: 1 542 tuhat eurot), mis oli peamiselt tingitud ülekannete ja laenudega seotud teenustasude vähenemisest (vt lisa 20). 2023. aastal olid teenustasutulude struktuuris kõige olulisemad:

- maksetega seotud teenustasud 45,3% (2022: 47,6%);
- konto hooldustasud 25,8% (2022: 15,5%);
- laenu haldamisega seotud teenustasud 13,0% (2022: 16,4%).

Teenustasukulu vähenes võrreldes eelmise aastaga 9,7% ja moodustas 1 242 tuhat eurot (2022: 1 375 tuhat eurot) (vt lisa 21). Teenustasukulu struktuuris saab välja tuua kolm olulisemat gruppi:

- andmetöötluse teostamise tasu 54,3% (2022: 50,2%);
- kaarditeenustega seotud tasud 26,1% (2022: 23,1%);
- maksetega seotud teenustasud 10,4% (2022: 18,8%).

Kokkuvõttes kasvasid Grupi neto teenustasud 42,5% võrra ja moodustasid 238 tuhat eurot.

2023. aastal valuutavahetustehingute teostamisel sai Grupp finantstehingutelt kasumit summas 375 tuhat eurot, mis on eelmise aastaga võrreldes kolm korda vähem (2022: 1 145 tuhat eurot) (vt lisa 22).

Kinnisvarainvesteeringute ümberhindluse kasum oli 37 tuhat eurot (2022. aasta kasum 225 tuhat eurot) (vt lisa 11).

Neto kasum kulla ümberhindlusest oli 46 tuhat eurot (2022. aasta kasum 33 tuhat eurot).

Administratiivkulud kasvasid aastaga 23,3% moodustades 4 137 tuhat eurot (2022. aastal 3 355 tuhat eurot). Kulude struktuuris oli suurimaks kuluallikaks personalikulud ja nende osakaal moodustas 84,0% administratiivkuludest (2022. aastal 87,1%) (vt lisad 23-24).

Muud tegevustulud 2023. aastal langesid võrreldes eelmise aastaga 63,8% ja moodustasid 159 tuhat eurot (2022. aastal 439 tuhat eurot) (vt lisa 25, 8, 11). Muud tegevuskulud kasvasid 33,0% võrra ja moodustasid 621 tuhat (2022.aastal 467 tuhat eurot) (vt lisa 26).

Finantsseisundi aruande analüüs

TBB panga Grupi bilansimaht seisuga 31. detsember 2023 langes aasta algusega võrreldes 24,2%, moodustades 134 180 tuhat eurot (2022: 176 993 tuhat eurot). Languse peamiseks põhjuseks on klientide nõudmiseni hoiuste vähenemine aasta algusega võrreldes (vt lisa 12). Samuti 63,1% võrra vähenes bilansikirje „Maksed teel” seoses lõppsaajatele krediteerimata kontrolli läbivate laekumiste ning monitooringus olevate väljaminevate maksete mahu langusega (vt lisa 14).

Laenutegevus

Võrreldes 2022. aastaga langesid Grupi jääkväärtuses bruto laenunõuded klientidele 2023. aastal 15,8% võrra ning moodustasid 48 513 tuhat eurot (31.12.2022: 57 638 tuhat eurot) (vt lisa 7). Kliendisektorite lõikes muutusid nõuded järgmiselt: langesid laenunõuded juriidilistele isikutele ja eraisikutele vastavalt 15,5% ja 18,4% võrra. Oodatavate laenukahjumite katteks moodustatava reservi bilansiline saldo seisuga 31. detsember 2023 on -525 tuhat eurot (31.12.2022: -360 tuhat eurot) (vt lisa 7). Reservi kasvu põhjuseks on 3. Faasi oodatava krediidikahjumi (ECL) suurenemine (+229 tuhat eurot) seoses Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 575/2013, artikli 47c rakendamise (viivisnõude ebapiisava katte arvutamine).

Finantseerimine

Seisuga 31. detsember 2023 ei oma Grupp kohustusi teiste krediidasutuste ees (31.12.2022: 64 tuhat eurot).

Võlgnevused klientidele moodustasid 31. detsember 2023 seisuga 97 353 tuhat eurot ja aasta algusega võrreldes on vähenenud 24,9 % võrra, mis oli tingitud juriidiliste isikute hoiuste mahu 34,6% ja eraisikute hoiuste mahu 7,2% langusest (vt lisa 12).

Muud võlad 2023. aastal langesid 28,5% võrra ja moodustasid 8 988 tuhat eurot (2022: 12 572 tuhat eurot) (vt lisa 13). Grupi ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse koostöö eesmärgiks on parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate võimalusi kaasata finantsvahendeid, tagada nende võimaluste rakendatus üldistes huvides. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega (endine KredEx) koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtjate äritegevust.

Muude kohustuste ja viitvõlgade maht vähenes 60,4% võrra, mis oli seotud teel maksete mahu vähenemisega (2023: 5 179 tuhat eurot, 2022: 13 077 tuhat eurot) (vt lisa 14).

2.6 TBB panga arengusuunad 2024. aastaks

AS TBB panga grupi strateegia aastaks 2024 näeb ette eelnevatel aastatel alustatud projektide elluviimist. Strateegia väljatöötamisel on toetunud Eesti makromajanduskeskkonna ning pangandusturu hetkeolukorra analüüsile ja tulevikutrendide prognoosile.

2024. aastal on pangal kaks peamist töö põhisuunda: kõrge likviidsuse säilitamine ja brutolaenuportfelli kõrge kvaliteedi ja tulukuse tagamine.

Geopoliitiline komponent ning jätkuv sõda Venemaa ja Ukraina vahel avaldavad negatiivset mõju EL-i riikide finants-, energia-, toidu- ja tooraineturule. Eeldatav 2024. aastal inflatsiooni langus ei võimalda positiivset ja stabiilset majanduskasvu ning laenude kallinemine suurendab nii intressitulu mahtu, kui ka vähendab laenuportfelli kasvupotentsiaali. Antud väliskeskkonna muutused võivad avaldada oma negatiivset mõju Grupi kasumlikkusele, samas sunnivad otsima uusi turgusid, partnereid, investoreid, et laiendada panga teenuste ja arveldusteenuste mahtu ja kasvatada tulude struktuuri.

Venemaa ja Ukraina vahelise sõja ja teatud piirangute kontekstis jätkab pank arvelduste teostamist vähendatud formaadis, range vastavuskontrolli all ja ainult EL-i pankade korrespondentkontode kaudu. Tulenevalt sellest on oodata ka 2024. aastal arvelduste mahtude langust.

Stabiilse arengu tagamiseks investeerib Pank jätkuvalt infotehnoloogilistesse lahendustesse sh CRM ja internetipanga ning mobiili rakenduse arendusse. Oluline osa panga arendustes on seotud erinevate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tööprotsesside automatiseerimisega, mis sisaldab analüüsi, skooringu ja monitooringu tarkvara arendamist.

Pank peab oluliseks kliendi portfelli suurendamist ning jaepanganduse erinevate teenuste senisest laiemat müüki. Nende eesmärkide realiseerimiseks olid alustatud ka läbirääkimised erinevate partneritega Euroopa Liidu hoiuste kaasamiseks. Samuti toimub ka klienditeekonna optimeerimine (reklaamikanalid, maandumislehed, taotluste vormid kodulehel ja iseteeninduse kabinetis, edasine töö kliendiga)

2024. aastal jätkab Pank perioodiliste reklaamikampaaniate läbiviimisega. Eesmärgid:

- Tähtajaliste deposiitide mahtu suurendamine
- Prioriteetsetes valdkondades laenuklentide portfelli suurendamine
- Kliendiportfelli suurendamine (eelkõige kohalike klientide meelitamiseks)

2024. aastal jätkab Pank uue Internetipanga ja mobiilirakenduse arendustöid ning välgmaksetega seotud projektiga.

2.7 Sisekontrollisüsteem

Sisekontrollisüsteem toimib vastavalt AS TBB panga nõukogu poolt kinnitatud „Sise- ja vastavuskontrolli süsteemi poliitikale“.

Sisekontrollisüsteem on AS TBB panga juhatuse eestvedamisel rakendatud organisatsiooniliste meetmete, tegevuste ja sise-eeskirjade süsteem, mille ülesandeks on tagada AS TBB panga Grupi

riskide piisav juhtimine, eesmärkide võimalikult efektiivne saavutamine, aruandluse korrektsus, varade ja andmete kaitse ning kehtivate õigusnormide täitmine.

Iga Panga Grupi juhtimis- ja tegevustasand täidab sisekontrollisüsteemis oma kindlaid ülesandeid.

Sisekontrollisüsteemi loomise ja tõhusa toimimise eest Panga Grupis vastutab Panga juhatus. Juhatus kehtestab Panga Grupi tegevust reguleerivad dokumendid (sh struktuur, tegevuskavad, sise-eeskirjad, limiidid ja muud sisenormid) ning tagab nende nõuetekohasuse ja täitmise.

Panga Grupis täidavad olulisi sisekontrollifunktsioone teine kaitseliin, mis koosnes 2023.a. riskijuhtimise ja vastavuskontrolli funktsioonidest (sh eraldiseisev rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase võitluse nõuetele vastavuse kontrolli funktsioon ja vastavuskontrolli funktsioon) ning kolmas kaitseliin, mida esindab siseauditi osakond. Sisekontrollifunktsioonid omavad piisavaid volitusi oma töökohustuste täitmiseks ning nad on esitanud AS TBB panga juhatusele ja/või nõukogule regulaarselt aruandeid.

Osakondade juhatajad vastutavad nende riskide igapäevase juhtimise ja kontrollimise eest, millega nad oma tegevuses kokku puutuvad. Iga osakonna juhataja peab tagama oma alluvate piisava juhendamise, kontrollima nende tegevust ning nõudma neilt nende tööd reguleerivate dokumentide täitmist.

Sisekontrollisüsteemi osaks on ka komiteede süsteem, kuhu kuulusid 2023.a. lisaks õigusaktidega nõutud krediidikomiteele ja auditikomiteele veel riskide ja kapitali juhtimise komitee, kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee ning talitluspidevuse protsessi juhtimise komitee. Sisekontrolli ja riskijuhtimise tõhustamiseks on 2023.a. loodud riskijuhtimise komitee.

AS TBB panga nõukogu teostab järelevalvet Panga ja kogu Grupi tegevuste üle, jälgides juhatuse tööd (sh sisekontrollisüsteemide rakendamisel), kehtestades Grupi strateegia ja tegevuse üldpõhimõtteid, sh üldised riskijuhtimise põhimõtteid.

AS TBB panga Grupi sisekontrollisüsteemi ja riskijuhtimise toimimist hindab ja kontrollib (auditeerib) regulaarselt siseauditi osakond. Siseauditi osakond allub vahetult nõukogule ning juhindub oma tegevuses panga tegevust reguleerivatest õigusaktidest, audiitortevõtte seadusest ja selle alusel kehtestatud siseaudiitori kutsetevõtte standarditest, osakonna põhimäärusest ja muudest panga siseregulatsioonidest, finantsjärelevalve organite juhistest ning heast pangandustavast.

Osakonna põhieesmärkideks on pakkuda panga nõukogule ja juhatusele mõistlikku kindlust ning sõltumatut, riskipõhist ja objektiivset ülevaadet auditite käigus tuvastatud, sealhulgas tuvastatud puudustest, andes seejuures asjakohaseid ja väärtust loovaid soovitusi panga töökorralduse, riskijuhtimise ja sisekontrollikeskkonna parendamiseks. Osakonna peamiseks ülesandeks on riskipõhiste siseauditite läbiviimine pangas.

Lisaks kontrollib siseauditi osakond regulaarselt Finantsinspektsiooni poolt ning siseauditite käigus tuvastatud puuduste kõrvaldamist. 2023.a. toimus panga siseaudiitori vahetus ning siseauditi funktsiooni järjepideva toimimise tagamiseks ostis pank ajutiselt siseauditi teenust audiitorfirmalt Ernst & Young Baltic.

2.8 Dividendipoliitika

Dividendide maksmise eeldused ja põhimõtted on sätestatud Panga aktsionäride 25.04.2022 kinnitatud „Dividendipoliitikas“, mis on avaldatud Panga kodulehel. Dividendide maksmise eelduseks on, et kapitaliga seotud nii välised kui ka sisemised regulatiivsed normatiivid peavad olema jätkusuutlikult täidetud. Sellest tulenevalt lähtub Panga Grupi dividendipoliitika konservatiivsetest ja usaldusväärsetest eeldustest, et pärast mis tahes jaotust saaks täita kehtivaid kapitalinõudeid. Panga Grupi üldkoosolek võib vastavate kasvu-ja/või investeerimisplaanide korral dividendide väljamaksmisest loobuda. Panga Grupp kasutab dividendide väljamaksmisel nn jääkdividendide põhimõtet, mille kohaselt dividendidena makstakse välja üknes ülejääv osa kasumist, mida ei reinvesteerita eri investeerimisprojektidesse.

2.9 Tasustamise põhimõtted

TBB panga Grupis kehtib ühtne tasustamispoliitika, mis on kinnitatud nõukogu poolt. Tasustamise poliitika eesmärgiks on tagada juhtorganite liikmete ja kõigi töötajate tasustamine koosõla Panga äri- ja riskistrateegiaga, kultuuri ja väärtustega, Panga ja aktsionäride pikaajaliste huvidega ja huvide konflikti vältimiseks rakendatavate meetmetega. Poliitika ei julgusta liigsete riskide võtmist. Poliitika tugineb efektiivsel tulemustele orienteeritud töökultuuril koos kvaliteetse riskijuhtimisega, arvestades kapitali piisavust ja vajalikku likviidsust.

Nõukogu koostöös auditikomiteega teostab järelevalvet Poliitikas sätestatud tasustamise põhimõtete rakendamise üle. Siseauditi üksus kontrollib ja hindab üks kord aastas Panga juhtorganite liikmete ja töötajate tasustamise põhimõtete vastavust Krediidiasutuste seaduses sätestatud nõuetele.

AS TBB panga grupis kehtiv töötasu struktuur koosneb:

- põhitöötasust - fikseeritud töötasu, mis on määratud ametikoha ülesannete ning töötaja teadmiste, oskuste ja kogemuste põhjal, ja milles Pank ja töötaja on kokku leppinud;
- muutuvtasust - töötasu ebaregulaarne osa, mida võib maksta preemiana ja lisatasuna täiendavate tööülesannete täitmise eest, samuti juhatuse liikmetele makstavad lahkumishüvitised.

Panga töötajate töö tasustamine toimub valdavalt põhitöötasu baasil. Pangas ei ole tulemustasudel põhinevat tasustamist kasutusele võetud.

2023. aastal täiendasime Grupi tasustamispoliitikat sättega, mille eesmärgiks on tagada, et järgitakse sooneutraalsuse põhimõtet, st mees- ja naistöötajad saavad võrdset tasu võrdse või võrdväärse töö eest. Tasu makstakse kriteeriumide alusel, mis on seotud töötaja võimete, pädevuse, kvalifikatsiooniga, kogemuste ja teadmistega.

Vastavalt kehtivale seadusandlusele määratleb Pank kindlaksmääratud töötajad, kelleks on nõukogu ja juhatuse liikmed, kontrollifunktsioonide eest vastutavad isikud, töötajad, kellel on oluline mõju Grupi riskiprofiilile. Kindlaksmääratud töötajate nimekiri vaadatakse üle vähemalt kord aastas või kui toimuvad struktuurimuudatused või luuakse uusi ametikohti, mis mõjutavad kindlaksmääratud töötajate nimekirja. Kindlaksmääratud töötajate töö tasustamise põhimõtted on samad, mis ülejäänutel Panga töötajatel, st nende töö tasustamine toimub põhitöötasu baasil.

2.10 Suhtarvud ja kapitali adekvaatusus

Järgnevalt on esitatud olulisemad **suhtarvud**, mis iseloomustavad Grupi tegevust 2023. ja 2022. aastal. Seejuures on keskmised bilansilised näitajad võetud eelmise aasta lõpu ning aruande aasta iga kvartali lõpu vastavate andmete aritmeetilise keskmisena. Kasumiaruande näitajate puhul lähtutakse aruandeaasta tegelikest andmetest.

Suhtarvud	31.12.2023	31.12.2022
1. ROE, Omakapitali tootlus = Puhaskasum (kahjum) / omakapital	4.18%	0.86%
2. EM, Omakapitali kordaja = Aktivad / omakapital	6.59	9.34
3. PM, Puhastootlus = Puhaskasum (kahjum) / kogutulud*	11.00%	2.62%
4. AU, Vara tootlikkus = Kogutulud / aktivad	5.77%	3.52%
5. ROA, Koguvara tulutase = Puhaskasumi suhe koguvarasse	0.63%	0.09%
6. EPS, Tulu aktsia kohta = Puhaskasum (kahjum) / keskmine aktsiate arv (EUR)	0.04	0.01

*Kogutulud on kasumiaruandes kajastatud kõikide tulude summa.

Kapitalivajaduse planeerimine toimub regulatiivse **kapitali adekvaatsuse** arvutamise baasil, millele liidetakse juurde kapitalinõuded täiendavate riskide katteks.

Kapitali adekvaatusus ehk koguomavahendite suhtarv = omavahendid / koguriskipositsioon (%) väljendab Grupi omavahendite piisavust krediidiriski, tururiski ja operatsiooniriski katmiseks ning vastavust krediidiastutuse majandustegevusele.

Seisuga 31.12.2023 kapitali adekvaatusus oli 29.16% (31.12.2022: 25.02%).

Omavahendite ja suhtarvude arvestus

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Esimese taseme omavahendid (TIER 1)	20 442	20 219
Esimese taseme põhiomavahendid (CET 1)	20 442	20 219
Sissemakstud aktsiakapital	25 500	25 500
Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum	-4 793	-4 970
Aruandeperioodi kasum /kahjum (-)	940	185
(-) Mitteaktsepteeritav osa aastakasumist	-940	-185
Kasumi arvel moodustatud reservid	1 013	1 005
Esimese taseme põhiomavahendite mahaarvamised	-1 278	-1 316
Koguomavahendid	20 442	20 219
Riskiga kaalutud varad kokku (Koguriskipositsioon)	70 097	80 806
Kapitali suhtarvud ja puhvrid		
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv (CET1)	29.16%	25.02%
Esimese taseme omavahendite suhtarv (TIER 1)	29.16%	25.02%
Koguomavahendite suhtarv	29.16%	25.02%
Kombineeritud puhvri nõue	2 793	2 818
Kapitalisäilitamise puhvri nõue	1 752	2 020
Vastutsüklilise puhvri nõue	1 041	798

Alates 01. detsember 2023, arvestades viimaseid kehtivaid SREP¹ kapitalinõudeid, on Grupi minimaalseks regulatiivseks omavahendite suhtarvuks **21,08%** (kuni 01.12.2023 20,58%), mis tagab, et kaetud oleks nii Pillar 1, Pillar 2 riskid kui ka kombineeritud puhvri nõue. Kapitalinõue koosneb Pillar 1 koguomavahendite nõudest 8%, kombineeritud puhvri nõudest 4,0% (kuni 01.12.2023 3,5%), Pillar 2 nõudest 6,08% (kuni 15.12.2022 7,66%) ja täiendava omavahendite suunisest 3% (alates 15.12.2022).

Krediidiriski kapitalinõuete arvutamisel kasutab TBB panga Grupp standardmeetodit. Grupi krediidiriski kapitalinõude arvutamisel seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 on võetud arvesse nii bilansilised varad kui ka bilansivälised kohustused.

Riskiga kaalutud varad

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	Kapitali baasnõuded (8%)	31.12.2022	Kapitali baasnõuded (8%)
KOGURISKIPOSITSIOON	70 097	5 608	80 806	6 464
Riskiga kaalutud vara krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski puhul	62 343	4 988	73 028	5 842
Valitsus	-	-	-	-
Krediidiasutused ja investeerimisühingud	2 376	190	3 997	320
Äriühingud	6 045	484	8 498	680
millest:VKE	6 042	483	8 495	680
Jaenõuded	213	17	286	23
Kinnisvaraga tagatud nõuded	35 621	2 850	41 808	3 344
millest:VKE	32 701	2 616	38 304	3 064
Viivitatud nõuded	727	58	1 771	141
Eriti suure riskiga seotud kirjed	12 503	1 000	12 108	969
Muud varad	4 858	389	4 560	365
Kokku välisvaluutariski summa	731	58	625	50
Kokku operatsiooniriski summa	7 023	562	7 153	572

*VKE - määratletud mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot (väljavõte komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa Artiklist 2).

Alates 2014. aastast on Eestis kehtestatud täiendavad kapitalipuhvri nõuded. Kombineeritud puhvri nõude koostisosad on:

- kapitali säilitamise puhver 2,5%,
- süsteemse riski puhver 0% alates 01.05.2020 (1,0% kuni 30.04.2020),
- vastutsükliline puhver 0-2,5% (oleneb krediidiriski positsioonide asukohast).

Alates 2016. aastast peavad kõik EL krediidiasutused hoidma omavahendeid vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude täitmiseks. Vastutsüklilise puhvri nõue on krediidiasutuse koguriskipositsiooni ja vastutsükliliste kapitalipuhvrite kaalutud keskmise määra korrutis. Vastutsüklilise puhvri määr kehtestatakse geograafilisel põhimõttel riikide lõikes vastava riigi määratud asutuse poolt. Eestis kehtib alates 1. detsembrist 2023. aastast vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue 1,5%, (alates 7. detsembrist 2022 on kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 1%). Kapitalinõuded ja puhvrid seisuga 31.12.2023 on toodud allolevas tabelis.

¹ SREP juhend ehk „Suunised järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta“ Finantsinspektsiooni järelevalvelise hinnangu andmisel.

Kapitalinõuded ja puhvrid
31.12.2023

Oma- vahendid	Oma vahendite summa	Koguriski positsioon	Omavahendite baasnõuded	Baasnõuete ülejäääk(+) pudujääk(-)	Kapitali adekvaatus	Kapitali säilitamise puhver	Vastutsüklilise puhver	Kapitalinõuded kokku, k.a.puhvrid	Kogunõuete ülejäääk(+) pudujääk(-)				
	1	2	3	4=2x3	5=1-4	6=1/2	7	8=2x7	9	10=2x9	11=3+7+9	12=2x11	13=1-12
Kogu kapital	20 442	70 097	8%	5 608	14 834	29.16%	2.5%	1 752	1.5%*	1 041	12.0%	8 401	12 041
Tier 1 kapital	20 442	70 097	6%	4 206	16 236	29.16%	2.5%	1 752	1.5%*	1 041	10.0%	6 999	13 443
CET 1 kapital	20 442	70 097	4.5%	3 154	17 288	29.16%	2.5%	1 752	1.5%*	1 041	8.5%	5 947	14 495

***1.485%** ehk Grupipõhine vastutsüklilise kapitalipuhvri määr, mis on arvatud vastavalt kapitalinõuete direktiivi² artikli 140 lõikele 1.

Kapitalinõuete määrusega³ nähakse krediidasutustele ette nõue arvutada finantsvõimenduse määr. **Finantsvõimenduse määr** võrdub esimese taseme omavahendite ja riskipositsiooni näitaja jagatisega ning väljendatakse protsendina. Finantsvõimenduse määra eesmärk on katta ülemäärase finantsvõimenduse risk (risk, mis tuleneb krediidasutuse liiga kiirest kohustuste kasvust) ja toimida kaitsemeetmena riskitundlikele omavahendite nõuetele.

Finantsvõimenduse määra arvutamine
(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023	31.12.2022
Bilansilised riskipositsioonid	133 062	175 812
Muud bilansivälised kirjed	740	1 481
Finantsvõimenduse määra riskipositsiooni väärtus	133 802	177 293
Esimese taseme omavahendid	20 442	20 219
Finantsvõimenduse määr, kasutades esimese taseme omavahendite täielikult rakendatud määratlust	15.28%	11.40%

Juhtkonna hinnangul Grupp on vastavuses kõikide välis- ja sisemiste kapitali juhtimise nõuetega seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022.

Aruande perioodil säilitas Grupp **likviidsuse taseme**, mis on piisav klientide ja järelevalveorganite kõigi nõuete täimiseks. Arvatud perioodi lõpule eelneva kaheteistkümne kuu lõpu andmete aritmeetiliste keskmisena arvatav likviidsuskattekindaja ehk LCR (%) oli 2023 aastal 646% ja 2022 aastal 589% (regulatiivne miimumnõue on 100%). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi likviidsuskattekindaja avalikustamise kohta kajastatakse AS TBB panga 2023. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel.

Likviidsuskattekindaja
(tuhandetes eurodes)

	31.12.2022*	31.03.2023*	30.06.2023*	30.09.2023*	31.12.2023*
Likviidsuspuhver	92 616	93 803	89 158	81 046	73 022
Vahendite netoväljavool kokku	15 725	18 582	18 033	15 222	11 311
Likviidsuskattekindaja (%)	589%	505%	494%	532%	646%

*arvatud perioodi lõpule eelneva kaheteistkümne kuu lõpu andmete aritmeetiliste keskmistena

Likviidsuskattekindaja võrdub krediidasutuse likviidsuspuhvri suhtega tema likviidsete vahendite netoväljavoolu 30 kalendripäeva pikkuse stressiperioodi jooksul ning seda väljendatakse protsendina. Arvestamisel kasutatav likviidsuspuhver on krediidasutuse nõuetekohaselt hoitavad

² Kapitalinõuete direktiiv ehk Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/36/EL (CRD), 26. juuni 2013. aasta.

³ Kapitalinõuete määrus (EL) 575/2013, 26. juuni 2013.

likviidsed varad (kassa, väljavõetavad hoiused keskpangas). Likviidsete vahendite netoväljavool on summa, mis saadakse krediidiastutuse likviidsete vahendite sissevoolu mahaarvamisel tema likviidsete vahendite väljavoolust, kusjuures raha netoväljavoolu arvutamisel ei tohi sissevoolu arvesse võtta rohkem kui 75% ulatuses raha väljavoolust.

2.11 TBB panga Grupi konsolideeritud finantsseisundi aruanded 2019-2023

	(tuhandetes eurodes)				
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Sularaha	994	1 204	807	466	1 023
Nõuded	120 455	163 285	155 046	129 658	138 037
Muu vara	1 231	790	1 073	1 268	989
Kuld	534	499	525	504	440
Materiaalne põhivara	3 597	3 772	4 026	4 361	4 878
Immateriaalne põhivara	1 118	1 181	1 199	1 021	797
Kinnisvarainvesteeringud	6 251	6 262	8 318	9 406	10 670
AKTIVA (VARAD) KOKKU	134 180	176 993	170 994	146 684	156 834
Võlgnevused	106 341	142 196	147 168	121 976	125 615
Muud kohustused ja viitvõlad	5 179	13 077	2 291	1 931	4 806
Kohustused kokku	111 520	155 273	149 459	123 907	130 421
Omakapital kokku	22 660	21 720	21 535	22 777	26 413
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	134 180	176 993	170 994	146 684	156 834

2.12 Kohtuvaidlused ja maksurevisjonid

Oma tavapärase äritegevuse käigus on Panga ja Grupi ettevõtted osalenud mitmetes kohtumenetlustes eesmärgiga välja nõuda lepingupooltelt laekumata nõudeid ja säilitada tagatisi. (vt ka Lisa 16). Panga juhtkond on seisukohal, et 2023. aasta 31. detsembri seisuga ning aruande kinnitamise kuupäevaga poolleli olevate kohtumenetluste tulemusena ei kannaks Pank ja Grupi ettevõtted märkimisväärseid kahjusid.

2023. aastal ning aruande esitamise päeva seisuga on käimas:

- AS-il TBB pank on 1 (üks) kohtumenetlus, 4 (neli) panktorimenetlust, 1 (üks) täitemenetlus, 2 (kaks) maksejõuetuse menetlust, 1 (üks) kriminaalmenetlus, 2 (kaks) Panga vastu alustatud kohtumenetlust ja 1 (üks) Prantsusmaal Panga vastu alustatud kassatsioonimenetlus. Panga kahjuks on tehtud 2 (kaks) kohtuotsust. (vt ka Lisa 16);
- AS-il TBB liising on 1 (üks) pankrotimenetlus, 1 (üks) kohtumenetlus, 1 (üks) liisingu kahjuks tehtud otsus;
- AS-il TBB Invest ei ole ühtegi kohtu- ega arbitraažimenetluses olevat asja.

Nende menetluste puhul, mis on Panga ja Grupi ettevõtte vastu, ei näe juhtkond juriidilisi aluseid miks vaidlus saaks olla rahuldatus mitte Panga ja Grupi ettevõtte kasuks.

Panga Grupi suhtes ei ole maksuhaldur 2023 aastal maksurevisjoni teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

3.1 TBB panga Grupi konsolideeritud finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)			
AKTIVA (VARAD)	Lisa	31.12.2023	31.12.2022
Sularaha		994	1 204
Nõuded		120 455	163 285
Nõuded keskpangale	5	60 585	86 019
Nõuded krediidasutustele	6	11 882	19 988
Nõuded klientidele	7	47 988	57 278
Muu vara	8	1 231	790
Kuld	9	534	499
Materiaalne põhivara	10	3 597	3 772
Immateriaalne põhivara	10	1 118	1 181
Kinnisvarainvesteeringud	11	6 251	6 262
AKTIVA(VARAD) KOKKU		134 180	176 993
<hr/>			
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)	Lisa	31.12.2023	31.12.2022
Võlgnevused		106 341	142 196
Võlgnevused krediidasutustele		-	64
Võlgnevused klientidele	12	97 353	129 560
Muud võlad	13	8 988	12 572
Muud kohustused ja viitvõlad	14	5 179	13 077
KOHUSTUSED KOKKU		111 520	155 273
Aktsiakapital	15	25 500	25 500
Reservid	15	1 013	1 005
Akumuleerunud kahjum		-3 853	-4 785
OMAKAPITAL KOKKU		22 660	21 720
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU		134 180	176 993

Aastaaruande lisad lehekülgedel 26-104 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

3.2 TBB panga Grupi konsolideeritud koondkasumi aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2023	2022
Neto intressitulu		5 438	2 610
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	17	6 292	3 508
Muu samalaadne tulu	17	151	174
Intressikulu	18	-1 005	-1 072
Nõuete väärtuse langus	7, 19	-170	-166
Neto teenustasud		238	167
Teenustasutulu	20	1 480	1 542
Teenustasukulu	21	-1 242	-1 375
Neto kasum finantstehingutelt	22	375	1 145
Administratiivkulud		-4 137	-3 355
Palgakulu	23	-2 602	-2 187
Palgaga seonduvad maksud	23	-875	-735
Muud halduskulud	24	-660	-433
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum	10	-409	-424
Kinnisvara ümberhindlus	11	37	225
Neto kasum kulla ümberhindlusest		46	33
Muud tegevustulud/kulud		-462	-28
Muud tegevustulud	25	159	439
Muud tegevuskulud	26	-621	-467
Kasum/kahjum enne maksustamist		956	207
Aruandeperioodi tulumaksukulu(-)/tulu(+)	2	-16	-22
Aruandeaasta kasum/kahjum		940	185
Aruandeaasta koondkasum		940	185

Aastaaruande lisad lehekülgedel 26-104 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

3.3 TBB panga Grupi konsolideeritud rahavoogude aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2023	2022
Rahavood äritegevusest			
Kasum / kahjum enne maksustamist		940	185
Korrigeerimised:			
Põhivara kulum	10	409	424
Kinnisvarainvesteeringute väärtuse muutus	11	-37	-225
Neto intressitulu	17,18	-5 438	-2 610
Nõuete krediidiasutustele ja klientidele muutus	6, 7, 19	14 426	-2 750
Muude äritegevusega seotute nõuete ja ettemaksete muutus	8, 11	-476	311
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	12,13,14	-43 681	5 847
Saadud intressid	7, 17	6 421	3 623
Makstud intressid	12,18	-989	-1 018
Kokku rahavood äritegevusest		-28 425	3 787
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine	10	-171	-152
Materiaalse ja immateriaalse põhivara maha kandmine	10	-	-
Kinnisvarainvesteeringute soetamine	11	-	-322
Kinnisvarainvesteeringute müük	11	48	2 603
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-123	2 129
Rahavood finantseerimistegevusest			
Rendikohustuste põhiosa tagasimaksed	14	-88	-88
Kokku rahavood finantseerimistegevusest		-88	-88
Rahavood kokku		-28 636	5 828
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses		101 168	95 340
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus		72 532	101 168

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleölaenusid teistes pankades.

		2023	2022
<i>Sularaha</i>		994	1 204
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas (vabad vahendid)</i>	5	59 656	84 678
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleölaenud teistes pankades</i>	6	11 882	15 286
Raha ja raha ekvivalendid kokku		72 532	101 168

Aastaaruande lisad lehekülgedel 26-104 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

3.4 TBB panga Grupi konsolideeritud omakapitali liikumise aruanne

(tuhandetes eurodes)

	Aktsiakapital	Reservid	Jaotamata kasum/ akumuleerunud kahjum	Kokku
Saldo 01.01.2022	25 500	1 005	-4 970	21 535
Aruandeaasta koondkahjum	-	-	185	185
Lõppsald 31.12.2022	25 500	1 005	-4 785	21 720
Kohustusliku reservkapitali suurendamine		8	-8	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	940	940
Lõppsald 31.12.2023	25 500	1 013	-3 853	22 660

Aastaruande lisad lehekülgedel 26-104 on käesoleva raamatupidamise aastaruande lahutamatud osad.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Grupi üldinfo ja koostamise üldalused

AS TBB pank (endise ärinimega Tallinna Äripanga AS) alustas oma tegevust detsembris 1991. Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4. Panga põhifunktsioonideks on deposiitide kaasamine, laenude andmine klientidele ja teistele pankadele, arvelduste ning valuutaoperatsioonide teostamine oma klientidele.

Järgnevalt on toodud AS-i TBB pank (edaspidi ka “TBB pank” ja “Pank”) konsolideerimisgruppi (edaspidi ka „Grupp“) kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2023 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikood Reg. Kuupäev	Osaluse määr
AS TBB pank	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
AS TBB liising	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
AS TBB Invest	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%

Käesolev TBB panga Grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS). Peamised raamatupidamisarvestuse põhimõtted on toodud allpool.

AS-i TBB pank konsolideeritud majandusaasta aruanne on avaldamiseks heaks kiidetud AS-i TBB pank juhatuse poolt ja esitatakse kinnitamiseks nõukogule ja aktsionäridele.

Gruppi kuuluvad ettevõtted kasutavad olulises osas ühtseid hindamisaluseid ja arvestusmeetodeid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja varade ja kohustuste kajastamisel on lähtutud eeldusel, et tegevus jätkub järgmised 12 kuud olulise ebakindlusega (vt. Lisa 28).

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud teatud varad (nt. kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses). Raamatupidamise aruanded on koostatud tekkepõhise arvestusprintsiibi kohaselt.

Konsolideeritud finantsaruanded on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole öeldud teisiti.

Lisa 2. Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte

Konsolideerimine

Tütarettevõtjad on kõik majandusüksused, mille üle Grupil on kontroll. Grupp kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtjad konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emattevõtte eraldiseisvas bilansis kajastatakse investeeringuid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud vara väärtuse langusest põhjustatud allahindlused.

Elimineerimised konsolideerimisel

Konsolideeritud aruannete koostamisel on elimineeritud kõik Gruppi kuuluvate ettevõtete vahelised tehingud, omavahelised saldod ja realiseerumata kasumid.

Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

Arvestus- ja esitusvaluuta

Panga ja Gruppi kuuluvate ettevõtete arvestus- ja esitusvaluutaks on euro.

Välisvaluutapõhised tehingud ja saldod

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused ning õiglasel väärtuses kajastatavad mitte-monetaarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtinud välisvaluutakursside alusel. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastab Grupp sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleõlaenusid teistes pankades, mida saab ilma märkimisväärsete piiranguteta kasutada ja mille väärtuse muutuse risk on ebaoluline.

Äritegevuse rahavood on koostatud kasutades kaudset meetodit. Investeeringu- ja finantseerimistegevuse rahavood on esitatud aruandeperioodi brutolaekumiste ja -väljamaksetena.

Finantsinstrumendid

Liigitamine ja mõõtmine

Finantsinstrumendid, mille väärtuse muutus toimub õiglase väärtuse muutumisel läbi kasumiaruande, on esialgselt kajastatud nende õiglasel väärtuses. Teised finantsinstrumendid on esialgselt kajastatud õiglasel väärtuses, millest on maha lahutatud tehingu kulud. Esialgne õiglase väärtus on parim alus õiglase väärtuse määramisel. Esialgsel kajastamisel saadud kasum või kahjum kajastatakse ainult siis kui õiglase väärtus ja tehingu hind on erinevad, mida saab tõendada teiste samalaadsete instrumentide tehingute turuhinnaga või muude hindamistehnikatega, mille sisendid hõlmavad turul jälgitavaid andmeid. Pärast esialgsel kajastamist kajastatakse eeldatava

krediidikahjumi mudel (ECL) allahindlus finantsinstrumentidele mida hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC).

Finantsvara järgnev mõõtmine oleneb Grupi poolt esmasel kajastamisel tehtud liigitamisest.

Esmasel kajastamisel võidakse finantsvarad liigitada ühte alltoodud kategooriatest:

- õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsvarad;
- muu koondkasumi (OCI) kaudu õiglas väärtuses mõõdetud finantsvarad;
- korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad.

Finantsinstrumendid liigitatakse Grupi finantsvarade juhtimise ärimudeli ja finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude omaduste alusel. Grupp võib esmasel kajastamisel finantsvarasid, mis vastavad korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglas väärtuses läbi muu koondkasumi mõõtmise kriteeriumitele, määratleda õiglas väärtuses läbi kasumiaruande, tingimusel, et need vastavad kvalifitseerumise kriteeriumitele. Lisaks võib Grupp esmasel kajastamisel teha tühistamata valiku omakapitaliinstrumentide teatud investeringute osas, mida vastasel korral mõõdetakse õiglas väärtuses läbi kasumiaruande, et kajastada õiglase väärtuse edasisi muutusi muus koondkasumis.

Esmasel kajastamisel liigitatakse finantskohustised ühte alltoodud kategooriatest:

- korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantskohustised või
- õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantskohustised.

Finantskohustist liigitatakse õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantskohustisena, kui see:

- vastab kauplemiseks hoitava kohustise definitsioonile või
- määratakse esmasel kajastamisel õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu.

Kõik ülejäänud finantskohustised liigitatakse korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud kohustistena.

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse väärtuspäeval.

Seisuga 31.12.2023 (ja 31.12.2022) ei olnud Grupil ühtegi finantsvara, mis oleks klassifitseeritud kategooriatesse õiglas väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad.

(tuhandetes eurodes)			
Grupi finantsvarad	Lisa	31.12.2023	31.12.2022
Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses		121 193	163 502
Nõuded keskpangale	5	60 585	86 019
Nõuded krediidasutustele	6	11 882	19 988
Nõuded klientidele ja muud nõuded (sisaldavad ka liisingunõuded)	7	47 812	56 985
Muud nõuded (raha teel, muu debitoorne võlgnevus)	8	914	510
Finantsvarad õiglas väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		213	330
Nõuded klientidele ja muud nõuded	7	176	293
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37	37
Kokku finantsvarad		121 406	163 832

Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses

Raha ja nõuded krediidasutustele

IFRS 9 seisukohalt loetakse teistesse pankadesse paigutatud hoiused võlainstrumentideks. Lähtudes ärimudeli ja APIM (ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed) testi hindamisest kajastatakse neid finantsvarasid korrigeeritud soetusmaksumuses.

Laenud ja nõuded klientidele

Laenude ja nõuete kategooriasse klassifitseeritakse kindlaksmääratud või kokkuleppeliste maksetega mittetuletisinstrumendid, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul ja mis ei ole soetatud kauplemise eesmärgil.

Laenud liigitatakse korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvaradeks ja nende suhtes kohaldatakse IFRS 9 kohast oodatava krediidikahjumi mudelit, eeldusel et need vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- neid hoitakse ärimudeli raames, mille eesmärk saavutatakse lepingupõhiste rahavoogude kogumisega (kogumiseks hoidmise ärimudel);
- nende lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed (APIM);
- Grupp ei määratle neid esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud laenud ja nõuded kajastatakse, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Laenude ja nõuete hindamine

Allahindluse nõuded baseeruvad oodatava krediidikahjumi (ECL) mudelil. ECL korrigeeritud soetusmaksumuses finantsvaradelt ja liisingu nõuetelt kajastatakse kui allahindlus, st kajastatakse koos nende varadega finantsseisundi aruandes. Allahindlus vähendab bilansilist bruto jääkväärtust. ECL bilansivälistelt positsioonidelt kajastatakse eraldisena, st finantsseisundi aruandes kui kohustust. Allahindluse ja eraldise korrigeerimised seoses ECL muutusega kajastatakse kasumiaruandes oodatava krediidikahjumi netomuutusena. Perioodi allahindluse summa kajastatakse kasumiaruandes kirjel "Nõuete väärtuse langus".

Vastavalt IFRS 9-le jaotatakse finantsvarad kolme faasi vastavalt finantsvarade krediidikaliteedi muutumisele:

Faas 1 – „toimivad finantsvarad“ (performing), mille puhul pole toimunud olulist krediidikaliteedi halvenemist võrreldes esmase arvele võtmisega:

- arvele võtmise hetkel kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva 12 kuu jooksul,
- hindamine kogumite kaupa; tugineb mineviku kogemusel ja tulevikuprognosidel.

Faas 2 – „alatoimivad finantsvarad“ (underperforming), millel on toimunud oluline krediidikaliteedi halvenemine:

- kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva kogu tema eluea jooksul,
- hindamine individuaalselt või sarnaste kogumite kaupa.

Faas 3 – „mittetöötavad finantsvarad“ (non-performing), krediidikahjumiga varad:

- kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva kogu tema eluea jooksul,
- hindamine individuaalselt iga vara kaupa.

Grupp hindab igal bilansipäeval, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud võrreldes esmase kajastamisega (oluline krediidiriski suurenemine - SICR). Olulise krediidiriski suurenemise hindamine baseerub kvantitatiivsetel ja kvalitatiivsetel indikaatoritel. Üheks SICR indikaatoriks on makseviivitused üle 30 päeva. Krediidiriski oluline suurenemine väljendub muutuses eluea maksejõetuse tõenäosuses (PD), võrreldes bilansipäeval stsenaariumitega kaalutud eluea PD muutust stsenaariumitega kaalutud esmase kajastamise eluea PD-ga. Juhul kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine võrreldes esmase kajastamisega, kajastatakse eluea ECL ja finantsvara liigub faasi 2.

Faasi 1 kuuluvate finantsvarade allahindluse summa moodustab 12 kuu oodatava krediidikahjumi. IFRS 9 alusel mõjutab finantsvara klassifitseerumine esimesest faasist teisse faasi oluliselt allahindluse summa suurust. Finantsvaradel, millel on toimunud oluline krediidikvaliteedi halvenemine (liikumine 2 ja 3-sse faasi), arvutatakse oodatava krediidikahjumi kogu eluea kohta.

Makseviivitus (ka Maksejõuetus) ehk „default“ on selline olukord, kus nõue vastab ühele või mitmele kriteeriumitele:

Kvantitatiivne kriteerium

- nõue on viivituses üle 90 päeva.

Pangas kohandub tähtjaks tasumata krediidi iseloomuga nõuete puhul olulisuse piirmäär absoluutses suuruses 0 eurot ja suhtelises suuruses 0%.

- pankadevahelised nõuded (ehk nõuded krediidiasutustele), st pangapäeva lõpu seisuga ei toimunud päevasisesid makseid vastavalt lepingule.

Kvalitatiivne kriteerium

Võlgnik tõenäoliselt ei tasu tema vastu olevat nõuet täielikult ilma tagatise realiseerimiseta:

- lepingule on määratud mittetöötav staatus (ka viivisnõue, eng non-performing) (nt. leping on lõpetatud ja on möödunud 14 kalendripäeva või lepingu tähtaeg on lõppenud ja on möödunud 14 kalendripäeva);

- krediidikvaliteedi langemise tõttu on tehtud spetsiifilised krediidikorrigeerimised;

- võlgniku nõude müük olulise majandusliku kahjuga. Majandusliku kahju olulisuse kriteerium on 0%. Nõude müük peab olema seotud krediidiriskiga;

- nõue on restruktureeritud makseraskuste tõttu, mille tulemusena tekib olulises summas finantskohustuse vähenemine. Olulise vähenemise kriteerium on 0%. Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue on siis mittetöötavas staatuses kuni paranemisaja lõpuni;

- lepingu vastaspoole vastu on algatatud pankrotiprotsess või muu sarnane menetlus;

- muud kvalitatiivsed tegurid, mida peetakse asjakohasteks.

Kui võlgniku nõue (või nõuete grupp) on makseviivituses ning selle nõude (nõuete) summa on üle 20% kõigest bilansilistest nõuetest antud võlgnikule, siis on makseviivituses ka kõik teised antud võlgniku vastu olevad nõuded (bilansilised ja bilansivälised).

Nõuded krediidiasutustele

Pank arvestab hoiuste paigutamisel krediidiasutuste rahvusvahelist krediidireitingut (Standard and Poor's). Tulenevalt krediidiasutuste asukohast, võib Pank võtta arvesse rahvusvahelise krediidireitingu puudumisel ka muude reitinguagentuure hindamisi kui tegemist on usaldusväärse agentuuriga (näiteks, 31.12.2023 seisuga Hiina panga puhul tugineti Lianhe Credit Rating Co. Ltd poolt antud krediidireitingule). Oodatud krediidikahjumi suuruse hindamise mudelis kasutatakse PD määra aluseks vastavat reitingut. Hoiused krediidiasutustes jaotatakse faasidesse vastavalt panga reitingule. Kui krediidikahjumi järjekordse hindamise hetkeks viimati avaldatud vastava panga reiting on muutunud allapoole, klassifitseeritakse hoius vastavasse faasi. Kui krediidikahjumi järjekordsete hindamiste vahelise perioodi jooksul ilmneb asjaolu, mis võib mõjutada vastava panga finantsseisundit, siis selles pangas asuva hoiuse faasi võib muuta allapoole

olenemata viimati avaldatud reitingust. Kui järgneva krediidikahjumi järjekordse hindamise kuupäevaks panga reiting, kuhu on paigutatud vastav hoius, on paranenud, faasis 2 asuv hoius liigub tagasi faasi 1 vastavalt muutunud reitingule. Kui hoius asub faasis 3, seda faasi 2 enam tagasi ei tõsteta, olenemata reitingust. Kui pank, kuhu hoius on paigutatud, ei oma rahvusvahelist reitingut, siis sellise panga finantsseisund hinnatakse eraldi kasutades hindamise hetkeks viimati avaldatud finantsinformatsiooni ning omistatakse hoiusele faas vastavalt selle hindamise tulemustele.

Oodatud krediidikahjumite hindamise reserv rahvusvahelist reitingut omavatesse pankadesse paigutatud hoiuste osas (nii gruppide kui ka üksikute hoiuste osas) arvutatakse alljärgneva valemi järgi:

$$ECL = PD * LGD * EAD, \text{ kus}$$

ECL (Expected Credit loss) – oodatav krediidikahjum.

PD (Probability of Default) - krediidiriski ehk maksejõuetuse realiseerumise tõenäosus, mis väljendab faasi 1 hoiuste puhul järgmise 12 kuu jooksul kahjumi (12M EAD) esinemise võimalust ning faaside 2 ja 3 hoiuste puhul – kahjumi esinemise võimalust kuni tähtaja lõpuni (life-time EAD, k.a. juhul, kui hoiuse tähtaeg ületab 12 kuud).

LGD (Loss given default) - võimaliku krediidikahjumi osakaal hoiuse jäägist (%) krediidiriski realiseerumise korral. Tagamata nõuete puhul LGD väärtuseks eeldatakse 100%.

EAD – hoiuse summa koos kogunenud intressiga.

Kirjel "**Sularaha ja hoiused keskpankades**" kajastatud finantsvarad on juhtkonna hinnangul oma olemusest madala krediidiriskiga ning selle oodatav krediidikahjum (ECL) on võrdne nulliga.

Andmeid vaadatakse regulaarselt üle ja uuendatakse vastavalt Standard&Poor's raportile.

Nõuded klientidele

Laenud klientidele jaotatakse kolmeks faasiks vastavalt finantsvarade krediidikvaliteedi muutumisele:

Faas 1

Faasi 1 kuuluvad lepingujärgselt toimivad laenud:

- Laenud alates arvelevõtmise hetkest;
- Madala krediidiriskiga laenud (krediidiklass mitte alla 2,99 v.a. krediitkaartide ja kiirliisingute juhul mitte alla 2,49)*;
- Risk pole oluliselt kasvanud – laenud, millele puuduvad märkimisväärsed krediidikvaliteedi halvenemise tunnused (laenud viivituseeta või viivitusega kuni 30 päeva).

Oodatav kahjum arvutatakse varade kogumite kaupa.

* *Laenu krediidiklass arvutatakse vastavalt lisa 4 "Riskijuhtimine. 4.1 Krediidirisk" kirjeldatud valemitele ja põhimõtetele*

Faas 2

Faasi 2 kuuluvad alatoimivad (jälgimisnimekirjas olevad) laenud:

- Krediidirisk on arvelevõtmise hetkest oluliselt kasvanud (klassi kahanemine vähemalt 2,0 punkti võrra, krediitkaartide ja kiirliisingu puhul vähemalt 1,5 punkti võrra);
- Üle 30 päeva kestvad ja kuni 90 päeva maksehäired;
- Bullet-laenud, mille tähtaeg üle 1 aasta;
- Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue, mis on töötavas staatuses katseajal.

Kui nõue (või nõuete grupp) kliendile asub faasis 2 (aga teised nõuded faasis 1) ning selle nõude (nõuete) summa on üle 20% kõigest bilansilistest nõuetest antud kliendile, siis automaatselt on

faasis 2 kõik ülejäänud antud kliendi nõuded (bilansilised ja bilansivälised). Oodatav krediidikahjum arvutatakse sarnaste varade kogumite kaupa või individuaalselt iga vara kaupa.

Faas 3

Faasi 3 kuuluvad mittetoimivad (mittetöötavad) laenud:

- Panga poolt üles öeldud lepingud ja on möödunud 14 kalendripäeva;
- Lepingu tähtaeg on lõppenud ja on möödunud 14 kalendripäeva;
- Üle 90 päeva viivitatud laenud;
- Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue mittetöötavas staatuses paranemisaja lõpuni. 3-sse faasi klassifitseeritud makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuded võivad olla paranemisaja möödumisel klassifitseeritud katseaja perioodiks faasi 2 ning juba peale katseaja lõppu faasi 2 või 1 sõltuvalt kliendi maksedistsipliini, finantsseisundi ja muude asjakohaste asjaolude analüüsi tulemustest;
- On tehtud spetsiifilised krediidikorrigerimised;
- Võlgniku nõude müük;
- On algatatud pankrotiprotsess või muu sarnane menetlus.

Kui nõue (või nõuete grupp) kliendile asub faasis 3 (aga teised nõuded muudes faasides) ning selle nõude (nõuete) summa on üle 20% kõigest bilansilistest nõuetest antud kliendile, siis automaatselt on faasis 3 kõik ülejäänud antud kliendi nõuded (bilansilised ja bilansivälised). Vara allahindlus arvutatakse individuaalselt iga vara kaupa.

Laen, mis asub faasis 3, võib tõsta tagasi faasi 1 või 2 ainult juhul, kui see laen vastab viivitatud nõude või makseraskuste tõttu restruktureeritud nõude väljumiskriteeriumitele sh vastav paranemis- ja katseag on möödunud. Faasist 2 faasi 1 laenu liikumine toimub automaatselt ilma katseajata, kui see jälle vastab faasi 1 kriteeriumitele.

Laenuportfell on jagatud järgmisteks gruppideks:

1. Erasikud ja juriidilised isikud;
2. Toodete kaupa
 - laenud ja liisingud,
 - krediitkaardid,
 - faktooring,
 - kiirliising.

Kuna panga ja liisingu laenuportfell on enamjaolt sarnaste kriteeriumitega ning nõuete maht on üsna väike, siis portfelli jagamine muudeks alamkategooriateks ei ole otstarbekas.

Laenude ja nõuete väärtuse languse arutamise valem:

$$\text{ECL} = \text{PIT PD} * \text{LGD} * \text{EAD}, \text{ kus}$$

ECL (Expected Credit loss) – oodatav krediidikahjum.

PD (Probability of Default) - krediidiriski realiseerumise tõenäosus. Panga meetodika järgi see on regulatiivse PD tase ehk tsükli keskmine **TTC PD** (through the cycle). **PIT PD** (point-in-time) arvutatakse TTC PD korrutamisel makrokoefitsiendiga.

12 kuu PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab järgmise 12 kuu jooksul kahjumi esinemise võimalust.

Eluaegne PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab antud varast kogu tema eluea jooksul kahjumi esinemise võimalust.

Krediidikoostuste PD määratakse kindlaks Panga juhtkonna hinnangu alusel, mis baseerub Standard&Poor's (S&P) poolt avalikustatud PD määradel, ajaloolisel pangastatistikal ja ühendatakse kliendi krediidiklassiga.

12-kuu TTC PD leidmiseks kasutatakse S&P poolt avalikustatud PD'd ning kalibreeritakse neid vastavalt panga ajaloolisele käitumisele.

Eluaegse TTC PD leidmisel lähtutakse toodete lepingute lõppemiseni järelejäänud keskmistest kaalutud tähtaegadest. Eluaegseid PD-d arvutatakse eraldi juriidiliste isikute, kiirliisingu ja eraisikute nõuete gruppide jaoks. Täpsem informatsioon on toodud Lisas 3 „*Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud*“.

Krediidiriski klassid on kalibreeritud selliselt, et maksejõuetuse risk suureneb eksponentsiaalselt iga järgneva kõrgema klassi puhul.

LGD (Loss given default) - võimaliku krediidikahjumi osakaal laenujäagist (%) krediidiriski realiseerumise korral. Esimeses faasis LGD määratakse tagatise reitingu alusel, v.a. nõuded summas üle 1 mln EUR - siis arvutatakse iga laenuõude LGD individuaalselt. LGD määramise aluseks on tagatise reitingule vastav protsentuaalne suurus, mis oli tõendatud ajaloolise pangastatistika andmete analüüsi käigus ning mis arvestab juhtkonna tuleviku väljavaatega. Teises faasis LGD määratakse ka tagatise reitingu alusel, v.a. nõuded summas üle 100,000 EUR - siis arvutatakse iga laenuõude LGD individuaalselt. Teises faasis kiirliisingute jaoks määratakse LGD tagatise reitingule vastav protsentuaalne suurus, mis on arvutatud ajaloolise kiirliisingu statistika andmete analüüsi käigus ning kalibreeritud proviseeritud nõuete tagastamise protsendiga.

EAD – bilansiliste positsioonide puhul on laenu- või liisingujääk, arvelduskrediidi, krediitkaardi või faktooringu limiitide kasutatud osad.

EAD – bilansiväliste positsioonide puhul on arvelduskrediidi, krediitkaardi või faktooringu limiitide kasutamata osad ja muud bilansivälised saldod (nt. sõlmitud laenulepingud, mis ei ole veel välja makstud) ja mis on korrigeeritud bilansiväliste kohustuste realiseerumise tõenäosusega. Bilansiväliste positsioonide EAD arvutamiseks on järgmine valem:

$$EAD = CCF \times (\text{Limiit} - \text{Positsioon}),$$

kus **CCF** (Credit Conversion Factor) on krediidikonversiooni faktor, mis näitab kasutamata limiidi osa kasutamise tõenäosust.

Krediidikonversiooni faktorite määrad põhinevad panga ajaloolistel andmetel erinevate bilansiväliste kohustuste liikide jaoks.

Arvutatud PD, LGD ja CCF määrad ja keskmised tähtajad kuuluvad regulaarsele ülevaatamisele ja ajakohasusele ning seeläbi kinnitatakse Riskide ja kapitali juhtimise komitees.

Esimese ja teise faaside osas arvutatakse ECL kliendigruppide lõikes. Iga kogumi sees ECL arvutatakse iga laenu kohta eraldi, misjärel saadud summad liidetakse. See ei kajastu kliendi kaardil kui individuaalne allahindlus. *Individuaalne allahindlus* arvutatakse vastavalt Grupi protseduurireeglitele. Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikas on need juhised faasi 3 allahindluse arvutamiseks täiendavalt täpsustatud.

Laenude ja nõuete klientidele väärtuse individuaalset allahindlust hinnatakse vastavalt lisa 4 "Riskijuhtimine. 4.1 Krediidirisk" kirjeldatud põhimõtetele.

Tagatistega finantsvarade hinnanguliste rahavoogude nüüdisväärtuse miinus väljaostuga kaasnevad kulutuste arvutused näitavad rahavoogusid, mis võidakse saada nende varade realiseerimisel, sõltumata sellest, kas tagatiste väljaostmine on tõenäoline või mitte.

Nõuete mahakandmine

Üldjuhul kantakse laenud bilansist välja kui kõik põhjendatud ümberstruktureerimise või laenutagastamise võimalused on ammendatud ja hilisem sissenõudmine on hinnatud vähetõenäoliseks. Laenud kantakse maha kasumiaruande kontol "Nõuete väärtuse langus". Juhul, kui nõuete hindamise aluseks olevad asjaolud muutuvad ning muutust on võimalik objektiivselt seostada peale vara väärtuse langust toimunud sündmusega, tühistatakse eelnevalt kajastatud allahindlus, vähendades allahindluse kontot.

Tulevikku vaatava informatsiooni, stsenaariumite ja hinnangute kasutamine allahindluste moodustamiseks

Hindamisemethodika eesmärk on kaardistada ettevaatavalt kohaliku majanduse ning ettevõtete tegevuskeskonda mõjutavaid tegureid ning arvestada nende mõju krediidiportfelli oodatava krediidikahjumi leidmisel. Makronäitajad peavad olema seotud nõuete grupi krediidiriski faktoritega ning kõige lähemalt iseloomustama panga allahindluste dünamikat.

Makronäitajate valimisel kasutati defaultide allahindluste statistilist analüüsi, regressiooni- ja korrelatsioonianalüüsi ning Eesti pangandusturu benchmarking analüüsi. Makrokoefitsiendi arvutamisel kasutatakse sisemajanduse koguprodukti (edaspidi SKP) ja tarbijahinnaindeksi (edaspidi THI) muutuse näitajaid. 2023. aastal makronäitajate valik jäi muutmata. SKP ja THI muutuste ajaloolised arvud on võetud Statistikaameti andmetest, mille alusel on leitud tsükli keskmiseid näitajaid.

IFRS9 standard ei anna kõiki kindlaid reegleid ECL arvutamiseks, vaid lubab olla tulevikku vaatavas informatsioonis paindlikum ning mitte rakendada seni kehtivaid meetmeid automaatselt. Võimalus on kasutada ka kvalitatiivseid hinnanguid ja ekspertarvamusi. Kuna praegune majandusolukord ei ole oma tavapärasest muutuses vaid on suuresti sõltuv jätkuva majanduskriisi ning Venemaa ja Ukraina vahel kestava sõjalise konflikti mõjudest, kasutame rohkem eksperthinnangutel baseeruvat lähteplatvormi, mis on reaalsusele lähem kui matemaatiline mudel üksinda. Grupi poolt prognoositava SKP ja THI muutuste leidmiseks on kasutatud Eesti Panga poolt ilmunud prognoosi ning täiendavalt sisehinnanguid stsenaariumite kaalude leidmisel.

Prognoositud makronäitaja kaalutakse kolme stsenaariumitega: baas, positiivne ja negatiivne. Baasstsenaarium on kõige tõenäolisem väljavaade ja teised stsenaariumid kajastavad vastavalt optimistlikumat ja pessimistlikumat väljavaadet. Stsenaariumitele vastavad prognoositud SKP ja THI muutused ja stsenaariumite osakaalud (tõenäosused) leitakse statistilisel analüüsimisel ning Riskide ja kapitali juhtimise komitee poolt ülevaatamisel, kus antud näitajad ka kinnitatakse. Tegemist on juhtkonna olulise hinnanguga (Lisa 3 „*Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud*“).

Stsenaariumitega kaalutud prognoositud SKP ja THI muutuse näitajad on edasiseks sisendiks lõpliku makrokoefitsiendi leidmiseks tsükli keskmise PD näitaja arvestamisel ja portfelli ECL kohandamisel. SKP muutusest tulenevad makrokoefitsiendi muutused on seostatud maksimaalse fikseeritud SKP muutusega majanduskriisi ajal. THI muutusest tulenevad makrokoefitsiendi muutused on seostatud maksimaalse fikseeritud THI muutusega hinnalanguse ajal.

Makrokoefitsiendi mõjul tsükli keskmised PD-d muutuvad nii suurendamise kui ka vähendamise suunas sõltuvalt sellest, kas majandus langeb või kasvab.

Kogu portfelli kohta kasutatakse ühte makrokoefitsienti, Pank ei jaga seda juriidilisteks ja eraisikuteks. Kuna laenuportfelli suurusest ja selle struktuurist tulenevalt alamportfelli põhimõtet ei kasutata, mõjutab SKP ja THI kasv võrdselt nii eralaenuvõtjaid kui ka ärikliente.

Täpsem informatsioon on toodud Lisas 3 „*Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud*“.

Ülevõetud vara

Ülevõetud varadena on kajastatud varad, mis on tagastatud lõpetatud laenu- ja liisingtehingutest. Tagatisvarad on bilansis kajastatud lähtuvalt sellest, mis on madalam, kas vara soetusmaksumus või selle neto realiseerimismaksumus. Klientidelt tagasinõutud varad inspekteritakse ning neile määratakse turuväärtus võttes arvesse vara tehnilist seisukorda. Kliendile nõude lepingulise jääkmaksumuse ja tagasinõutud varade netorealiseerimisväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruande kirjel „Nõuete ja realiseerimisel varade allahindluskulu“. Klientidelt tagasinõutud varade müügi tulem kajastatakse kasumi või kahjumina kasumiaruande kirjel „Kasum vara müügist“ ja kujuneb lepingu objektiks oleva vara jääkväärtuse ja vara müügihinna vahest.

Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Kasum või kahjum võlainstrumentidelt muutustega läbi kasumiaruande kajastatakse vastava perioodi, mil õiglase väärtuse muutus on toimunud, kasumiaruandes real „Neto kasum/-kahjum õiglases väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja –kohustistelt“. Sellised õiglase väärtuse kasumid ja kahjumid sisaldavad ka vastavatelt instrumentidelt teenitud lepingulisi intresse.

Seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 olid järgnevad Ettevõtte finantsvarad klassifitseeritud selles kategoorias (vt *Lisa 2. Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte „Finantsinstrumendid. Liigitamine ja mõõtmine*“):

1. Muud nõuded klientidele (lisa 7)
2. Omakapitali instrumendid (lisa 8)

Klassifitseerimisel on arvesse võetud finantsvarade juhtimiseks ärimudelite hindamised ja finantsvarade rahavoogude hindamised, kas nad vastavad APIM nõuetele.

Kuld

Kuld on bilansis kajastatud vastavalt IAS2-le varuna. Kuld võetakse algselt arvele soetusmaksumuses ning seejärel hinnatakse igal bilansipäeval ümber õiglasesse väärtusesse (Tase 1) vastavalt Londoni börsi pärastlõunase kulla noteeringule („The London Bullion Market Association“). Õiglase väärtuse muutumine on kajastatud kasumiaruandes „Neto kasumi-/kahjumina kulla ümberhindlusest“.

Kinnisvarainvesteeringud

Maa või hoone, mis on soetatud renditulu teenimise või turuväärtuse tõusu eesmärgil ja mida ei kasutata Grupi enda majandustegevuses ega hoita müügiks tavapärase äritegevuse käigus, kajastatakse kinnisvarainvesteeringuna.

Kinnisvarainvesteeringud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest. Edasi kajastatakse kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses, mis baseerub juhtkonna hinnangul tulenevalt sõltumatu hindaja poolt määratud turuhinnast, mis põhineb võrreldavatel tehingutel

kinnisvaraobjektidega samas piirkonnas või investeringu diskonteeritud tulevaste perioodide eeldatavatest rahavoogudest (vt lisa 11). Õiglase väärtuse määramisel võetakse arvesse kõiki investeringu väärtust mõjutavaid tegureid, sh objekti asukoht, füüsiline seisund, eksisteerivad rendilepingud, turu üldine aktiivsus ja muud väärtust mõjutavad tegurid. Kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramisel lähtutakse objekti võimalikust parimast kasutusviisist. Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud ja haldamisega seotud kulud on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel "Muud tegevustulud" ja "Muud tegevuskulud".

Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes real „Kinnisvara ümberhindlus“.

Finantskohustused

Finantskohustuste hulka kuuluvad klientide deposiidid, teiselt pangalt võetud laen, allutatud kohustused ja muud kohustused. Grupp klassifitseerib kõik finantskohustused kategooriasse „Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustused“.

Võlgnevused klientidele

Deposiidid võetakse arvele väärtuspäeval õiglases väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud, ning edaspidi kajastatakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse real „Võlgnevused klientidele“, tekkepõhiselt arvestatud intressid kajastatakse vastaval kohustuse kirjel. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruande real „Intressikulu“.

Võlgnevused krediidasutustele, sihtotstarbelised ressursid ja allutatud kohustused

Võlakohustused võetakse esialgselt arvele õiglases väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud (laekumisel saadud raha summas, vähendatuna tehingukulude võrra). Võetud laene kajastatakse edaspidi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit; laekunud summade (millest on maha arvatud tehingukulud) ja lunastusväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruandes instrumendi tähtaja jooksul kasutades efektiivset intressimäära. Efektiivne intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt oodatavat tulevast rahavoogu läbi tähtaja bilansilise väärtuseni. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruandes real „Intressikulu“. Valitsuse laenufondide (Maaelu Edendamise SA, Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA, endine KredEx SA) sihtotstarbelise ressursina saadud rahalised vahendid näidatakse bilansis kohustustekirje "Muud võlad" koosseisus. Allutatud kohustused näidatakse bilansis kohustustekirje "Allutatud kohustused" koosseisus (kohustused, mille esialgne tähtaeg on vähemalt viis aastat ning Panga pankroti korral makstakse see tagasi pärast kõigi teiste võlausaldajate nõuete rahuldamist).

Rendiarvestus

Grupp kui rendileandja

Kapitalirent

Grupi liisingtegevus koosneb põhiliselt kapitalirendi tehingutest. Rendileping liigitatakse kapitalirendiks, kui sellega antakse üle kõik alusvara omandiga seotud riskid ja hüved. Grupp kajastab kapitalirendi tingimustel hoitava vara oma finantsseisundi aruandes ja esitab selle laekumata nõudena summas, mis võrdub rendi netoinvesteeringuga. Rendimaksete netoinvesteeringu mõõtmises hõlmatud rendimaksete hulka kuuluvad järgmised maksed alusvara kasutusõiguse eest rendiperioodi jooksul, mis ei ole rendiperioodi alguseks laekunud:

a) fikseeritud maksed (sealhulgas sisuliselt fikseeritud maksed), millest on maha arvatud tasumisele kuuluvad rendisoodustused;

- b) muutuvad rendimaksud, mis sõltuvad indeksist või kursist, mida mõõdetakse algselt indeksi või intressimääraga alguskuupäeva seisuga;
- c) kõik jääkväärtuse tagatised, mida rentnik, üürnikuga seotud osapool või üürileandjaga mitteseotud kolmas isik annavad rendileandjale, kes on rahaliselt võimeline täitma tagatisega seotud kohustusi;
- d) ostuoptsiooni kasutamise hind, kui optsiooni kasutamine rentniku poolt on piisavalt tõenäoline; ja
- e) trahvi maksmine rendi lõpetamise eest, kui rendi tähtaeg peegeldab seda, et rentnik kasutab rendilepingu lõpetamise võimalust.

Grupp kajastab finantstulu rendiperioodi jooksul vastavalt mustriks, mis peegeldab rendileandja poolt renti tehtud netoinvesteeringu püsivat perioodilist tootlust.

Materiaalne põhivara

Põhivarana on finantsseisundi aruandes kajastatud ehitised, sõidukid, kontoritehnika, parandused renditud põhivarale ja muud pikaajalise kasutusega varad. Põhivaraks loetakse vara, mille kasutusiga on üle 1 aasta.

Materiaalsed põhivarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a. tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Hilisemate parandustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara finantsseisundi aruandes kajastamise kriteeriumitele (s.h. tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Materiaalsed põhivarad kajastatakse edaspidi nende soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Põhivara kulumit on arvestatud lineaarsel meetodil põhivara hinnangulise kasutusea järgi järgnevalt:

Ehitised	50 aastat
Sõidukid	6 aastat
Kontoritehnika	3-10 aastat
Rendipindade parandused	lähtudes rendilepingu tähtajast

Kasum ja kahjum põhivara müügist kajastatakse tehingu toimumise hetkel.

Immateriaalne põhivara

Immateriaalse põhivara kuuluvad:

- asutamisljaminekud,
- tarkvara,
- arenguljaminekud,
- ostetud kontsessioonid, patendid, litsentsid, kaubamärgid jne. firmaväärtus.

Asutamisljaminekud on majandusüksuse asutamisega seotud kapitaliseeritud väljaminekud, sealhulgas juriidilise ekspertiisi ja audiitori tasud, riigilõiv jms. asutamisega otseselt seotud väljaminekud. Amortiseeritakse kuni 5 aasta jooksul.

Arenguljaminekud kapitaliseeritakse ainult sel juhul, kui arenguprojekti teostamiseks on olemas vajalikud ressursid ja on tõenäoline, et nende väljaminekute tulemuseks on tulu. Amortiseeritakse kuni 5 aasta jooksul, erandjuhul vastavalt kasulikule elueale.

Ostetud kontsessioonide, frantsiiside, patentide, litsentside ja kaubamärkide soetusväljaminekud amortiseeritakse üldjuhul kuni 5 aasta jooksul. Erandjuhul võib amortisatsiooniperiood olla kuni 20 aastat, kuid ei või ületada soetatud õiguse kestvuse perioodi.

Firmaväärtus on majandusüksuse ostmisel ostuhinna ja ostetud netoaktivate reaalkäituse vahe. Firmaväärtus amortiseeritakse kuni 5 aasta jooksul.

Immateriaalsed põhivarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses ja amortiseeritakse lineaarselt.

Vara väärtuse langus

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid, mis viitavad soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara, materiaalse ja immateriaalse põhivara väärtuse langusele. Juhul, kui Panga juhatusel on kahtlusi mõne varaobjekti väärtuse langemise suhtes alla selle bilansilise väärtuse, viiakse läbi vara väärtuse test.

Materiaalne põhivara

Materiaalse põhivara vara väärtuse testi käigus leitakse vara kaetav väärtus. Juhul, kui väärtuse test ei ole teostatav üksiku varaobjekti osas, viiakse väärtuse test läbi väikseima varade grupi, kuhu see vara kuulub, ehk raha teeniva üksuse kohta.

Immateriaalne põhivara

Määramata kasuliku elueaga immateriaalsete põhivarade (sh firmaväärtus) puhul kontrollitakse kord aastas vara väärtuse langust, võrreldes vara bilansilist maksumust kaetava väärtusega.

Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele kumb on kõrgem. Kasutusväärtus on vara kasutamisest ja kasutusjärgsest müügist eeldatavalt saadavate rahavoogude nüüdisväärtus, kasutades diskontomäärana sarnase riskitasemega investeeringute oodatavat tulusust.

Vara hinnatakse alla kaetavale väärtusele juhul, kui vara kaetav väärtus on väiksem selle vara bilansilisest jääkmaksumusest. Allahindlus kajastatakse tekkepõhiselt aruandeperioodi kasumiaruandes kuluna. Alla hinnatud varade osas hinnatakse igal bilansipäeval, kas vara kaetav väärtus on tõusnud ja selleks viiakse läbi vara väärtuse test. Kui vara väärtuse testi tulemusel ilmneb, et vara kaetav väärtus on tõusnud ja varasema allahindluse kajastamine ei ole enam põhjendatud, siis suurendatakse vara bilansilist maksumust. Bilansilise maksumuse ülempiiriks on vara jääkmaksumus, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsel perioodil normaalset amortisatsiooni.

Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes kulu vähendamisenä.

Tulumaks

Ettevõtte tulumaks

1. aprillist 2018 on krediidasutuste kvartali raamatupidamisliku kasumi ettevõtte tulumaksu määr 14%. Tulumaks tuleb tasuda järgneva kvartali kolmanda kuu 10. päevaks. Kui kasum on jaotatud, tuleb maksta veel täiendavat tulumaksu kuni 6%, mis teeb maksumääraks kokku kuni 20%. Lisamaksu määr on dividendimaksude korrapärasusest. Kui dividende ei maksta, ettemakstud maksu ei tagastata. Kvartali kasumilt tasumisele kuuluv ettevõtte tulumaks kajastatakse jooksva perioodi tulumaksukuluna. Kvartali kahjumilt tulenev edasilükkunud

tulumaksu vara (ja edasilükkunud tulumaksutulu) kajastatakse ainult juhul, kui on tõenäoline, et 19 järgneva kvartali jooksul teenib ettevõtte nende kahjumite katmiseks maksustavat kasumit.

Seisuga 31.12.2023 Panga bilansil on kajastatud edasilükkunud tulumaksuvara maksukahjumitelt summas 22 tuhat eurot (39 tuhat eurot seisuga 31.12.2022). Edasilükkunud tulumaksuvara summa nõutav korrigeerimine tugineb aruandeperioodil teenitud maksustavalt kasumilt arvestatud tulumaksul.

Seisuga 31.12.2023 bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustust Grupi vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel või kapitali vähendamisel. Väljamaksega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise või muude omakapitali vähendavate väljamaksete tegemise hetkel kasumiaruandes kuluna.

Dividendide väljamaksmisel tasumisele kuuluvat tulumaksu vähendatakse tüürettevõtetest saadud dividendidelt arvutatud 20/80 suuruse osa võrra.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividedimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Finants- ja tegevusgarantiid

Finantsgarantiid on lepingud, mis nõuavad garantiid andjalt ettenähtud maksete tegemist garantiid saajale talle tekitatud kahju hüvitamiseks, kui konkreetne võlgnik ei ole teinud makseid tähtaegselt, vastavalt võlakohustuste tingimustele. Finantsgarantiid võetakse finantsaruannetes algselt arvele õiglases väärtuses garantiid andmise päeval. Seejärel kajastatakse garantiid tulenevaid kohustusi garantiid jääkväärtuses tulenevalt sellest, kumb on kõrgem, kas amortiseerimata teenustasud või moodustatud eraldis vastavalt IAS 37, lähtudes ettevõtte kogemusest ja juhtkonna hinnangust. Koondkasumiaruandes kajastatakse garantiid eluea jooksul garantiidilt lineaarselt teenitud teenustasutulu. Garantiidkohustuse tasumiseks väljamakstavad summad kajastatakse bilansis eraldisena kuupäeval, mil selgub, et on tõenäoline, et garantiid kuulub väljamaksmisele.

Tegevusgarantiid on lepingud, mis pakuvad kompensatsiooni juhul, kui teine osapool ei suuda täita lepingulisi kohustusi. Sellised lepingud kannavad lisaks krediidiriskile ka mitte-finantsilist tegevuse riski. Tegevusgarantiid võetakse algselt arvele nende õiglases väärtuses, mis tavapäraselt võrdub saadud teenustasudega. Tasude summa amortiseeritakse lineaarselt lepinguperioodi vältel. Iga aruandeperioodi lõppedes hinnatakse tegevusgarantiid algselt arvele võetud tasude amortiseerimata jäägi ulatuses. Kui Grupil on lepinguline õigus kliendilt sisse nõuda garantiidilepingu alusel täitmiseks kulunud summasid, võetakse sellised summad garantiid saajale rahalise kahju korvamise hetkel arvele kui laenuõuded.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Bilansis kajastatakse eraldisena enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevaid kohustusi, millel on kas seaduslik või lepinguline alus või mis tulenevad ettevõtte senisest tegevuspraktikast (seaduslik või tõlgenduslik), mis nõuavad varast loobumist, mille realiseerumine on tõenäoline (on rohkem tõenäoline kui mitte, et vahendite väljavool on vajalik kohustuse rahuldamiseks) ja mille summa suurust on võimalik usaldusväärset mõõta, kuid mille realiseerimise aeg või summa ei ole täpselt teada. Eraldiste kajastamisel bilansis lähtutakse

juhtkonna hinnangust eraldiste täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle. Eraldise kulu ja eraldise bilansilise maksumuse muutuste kulu kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Eraldise ei moodustata tulevaste perioodide kahjumite katmiseks. ECL bilansivälistelt positsioonidelt kajastatakse eraldisena, st finantsseisundi aruandes kui kohustust.

Juhul, kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muude tingimuslike kohustuste osas, mille realiseerumine on vähem tõenäoline kui mitterealiseerumine või millega seotud kulusid ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kajastatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Kui ettevõtte on vastutav ühiselt või eraldi vastutav osalise kahju katmise eest, siis kajastatakse see ülejäänud osa kahjust, mille katmise eest on vastutavad teised osapooled tingimusliku kohustusena. Tingimuslikud kohustused võivad ajas muutuda esialgsest ootusest erineval viisil. Seetõttu hinnatakse neid järjepidevalt tuvastamaks, kas on muutunud tõenäoliseks, et tulenevalt kohustusest on tõenäoliselt Grupil vaja varast loobuda. Kui on muutunud tõenäoliseks, et seni tingimusliku kohustusena kajastatud kohustise tulemusena peab ettevõtte varast loobuma, võtab Grupp arvele eraldise selle perioodi raamatupidamise aastaaruandes, millal vastav tõenäosuse muutus toimus (välja arvatud väga harvadel juhtudel kui kohustusega seotud kulu ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata) (vt lisa 14).

Töötajate hüvitised

Grupp ei paku oma töötajatele eraldi pensioniskeeme ega muid pensionihüvitisi. Grupil on kohustus maksta jooksvalt riikliku pensionifondi osamakseid, mis moodustavad osa sotsiaalmaksu kulist.

Töösuhte lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele tulenevalt kas Grupi otsusest lõpetada töösuhe töötajaga enne tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või töötaja otsusest aktsepteerida vabatahtlikult töösuhte lõpetamist vastutasuks nende hüvitiste eest. Grupis kajastatakse töösuhte lõpetamise hüvitisi siis, kui Grupp suudab tõendada, et on võtnud endale kohustuse kas lõpetada töösuhe töötaja(te)ga vastavalt ametlikule üksikasjalikule plaanile töösuhte lõpetamiseks ja puudub reaalne võimalus seda tagasi võtta või maksta töösuhte lõpetamise hüvitisi pakkumise tulemusel, mille eesmärgiks oli võimaldada vabatahtlikku töölt lahkumist. Kui töösuhte lõpetamise hüvitis kuulub väljamaksmisele hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva, on hüvitisi diskonteeritud selle nüüdisväärtuseni.

Tulude ja kulude kajastamine

Tulud on kirjendatud tekkepõhise arvestusprintsipi alusel. Tulu kajastatakse siis, kui on tekkinud põhjendatud eeldus, et tehingust tulenevad hüved laekuvad Grupile ning tulu on usaldusväärselt määratav. Tulu Grupi tavapärase äritegevuse käigus osutatud teenuste eest kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Kulud kajastatakse kui Grupil on tekkinud kohustus vastava kulu osas ja/või kui Grupp on saanud kaupu või teenuseid, ja viimane on varasem.

Intressitulu ja intressikulu on kajastatud kasumiaruandes kõikide instrumentide osas, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Efektiivse intressimäära meetod on finantsvara või –kohustuse korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamise ja intressitulu või intressikulu vastavale perioodile jaotamise meetod. Efektiivne intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt eeldatava tulevase rahavoo läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara või -kohustuse bilansilise väärtuseni. Efektiivse intressimäära arvutamisel hindab ettevõtte rahavooge arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevase krediidikahjumeid. Arvutusse kaasatakse kõik lepingulised olulised pooltevahelised tasutud või saadud teenustasud, mis on efektiivse intressimäära lahutamatuks osaks, tehingukulud ja kõik muud täiendavad maksed või mahaarvamised.

Liisingtegevuse finantstulu („Muu samalaadne tulu“, vt Lisa 17) jagatakse rendiperioodile arvestusega, et rendileandja tulususe määr on igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama.

Teenustasutulu all kajastatakse grupi tavapärase tegevuse raames osutatud teenuste eest saadud või saadaoleva müügitulu õiglasest väärtuses. See ei rakendu müügitulule rendilepingutest ja finantsinstrumentidest või teisest lepingulistest kohustustest, mis on IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ rakendusala.

Tasud, mida võetakse arvesse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsinstrumendi efektiivse intressimäära arvutamisel, jaotatakse instrumendi eeldatava tähtaja peale rakendades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse neto intressituluna.

Teenustasutulu kajastatakse lineaarselt kogu teenuse osutamise perioodi jooksul, kui klient samaaegselt saab ja tarbib Grupi tegevusest tulenevaid eeliseid. Muutuvtasu kajastatakse selles ulatuses, mille osas on tõenäoline, et tagasipööramist ei toimu.

Muud teenustasu tulu kajastatakse hetkel, mil Grupp täidab oma täitmiskohustuse, mis tavaliselt toimub selle aluseks oleva tehingu teostamisel. Saadud või saadav tasu väljendab tehingu hinda konkreetsete täitmiskohustuste teenuste eest. Peamised teenustasude tüübid on kirjeldatud allpool (vt ka Lisa 20, 22):

- Ülekanded: kajastatakse konkreetsetel ajahetkedel (*point in time*)
- Konto hooldustasu: kajastatakse perioodi jooksul, millal teenust osutatakse (*over time*)
- Pangakaardid: lepingu- ja hooldustasud kajastatakse perioodi jooksul, millal teenust osutatakse (*over time*), muud - kajastatakse konkreetsetel ajahetkedel (*point in time*)
- Valuutavahetustehingute tulu: kajastatakse konkreetsetel ajahetkedel (*point in time*)

Kulud, mis on otseselt seotud teenustasutulude genereerimisega, kajastatakse kui teenustasukulud.

Makstud teenustasud ja muud kulud kantakse kuludesse nende toimumise hetkel.

Valuutavahetustehingute puhastulu kajastatakse real "Neto kasum/kahjum finantstehingutelt" saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtuses; see tekib kursivahena arvestusvaluuta ja muude valuutade vahelistes vahetustehingutes.

Reservkapital

Reservkapital on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Uued finantsaruandluse standardid, Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee (IFRIC) tõlgendused ja nende muudatused

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad Grupile kohustuslikuks alates 01.01.2024 või hilisematel perioodidel ja mida Grupp ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

„Kohustuste liigitamine lühi- või pikaajalisteks, jõustumiskuupäeva edasilükkamine” - IAS 1 muudatused

(rakendub 1. jaanuaril 2024 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Need muudatused selgitavad, et kohustused liigitatakse kas lühi- või pikaajalisteks, olenevalt aruandeperioodi lõpus eksisteerivatest õigustest. Kohustused on pikaajalised, kui ettevõtte on aruandeperioodi lõpus sisuline õigus lükata tasumine edasi vähemalt kaheistkümneme kuu võrra. Juhend ei nõua enam sellist tingimusteta õigust. 2022. aasta oktoobri muudatus kehtestas, et pärast aruandekuupäeva järgitavad laenukohustused ei mõjuta võlgade liigitamist lühi- või pikaajaliseks aruandekuupäeval. Juhtkonna ootused, kas nad kasutavad hiljem arveldamise edasilükkamise õigust, ei mõjuta kohustuste klassifitseerimist. Kohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui tingimust rikutakse aruandekuupäeval või enne seda, isegi kui laenuandja annab sellest tingimusest loobumise pärast aruandeperioodi lõppu. Seevastu laen liigitatakse pikaajaliseks, kui laenulepingut rikutakse alles pärast aruandekuupäeva. Lisaks täpsustavad muudatused võlgade klassifitseerimisnõudeid, mida ettevõtte võib arveldada selle konverteerimisel omakapitaliks. Arveldamine on määratletud kui kohustise kustutamine raha, muude majanduslikku kasu sisaldavate ressurssidega või ettevõtte enda omakapitaliinstrumentidega. Erand kehtib konverteeritavatele instrumentidele, mida võidakse konverteerida omakapitaliks, kuid ainult nende instrumentide puhul, mille konverteerimisoptsoon on klassifitseeritud omakapitaliinstrumentiks liitfinantsinstrumendi eraldi komponendina. Juhtkond on hinnanud, et standardi muudatused ei mõjuta Grupi finantsaruandeid.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Grupile.

Lisa 3. Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud

Konsolideeritud finantsaruande esitamine vastavalt Rahvusvahelistele Finantsaruandluse Standarditele, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, eeldab juhtkonnapoolsete hinnangute andmist ning eelduste tegemist, mis mõjutavad aruande kuupäeva seisuga kajastatud varasid ja kohustusi ning nendega seotud tulusid ja kulusid, samuti tingimuslike varade ja kohustuste avalikustamist. Kuigi mitmed aruandes esitatud finantsnäitajad põhinevad juhtkonna teadmistel ja hinnangul, mis on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, võivad tegelikud tulemused nendest hinnangutest erineda. Täpsem hinnangute ülevaade on toodud vastavate arvestuspõhimõtete või lisade all.

Antud hinnanguid kaalutakse pidevalt ajaloolise kogemuse ja muude tegurite põhjal, sh. ootused tuleviku sündmuste kohta, mida on antud tingimustes mõistlikeks hinnatud. Muutused hinnangutes võivad omada olulist mõju selle perioodi finantsaruannetele, mille hinnanguid muudeti. Juhtkond usub, et aluseks olevad eeldused on kohased ning nende põhjal koostatud Grupi majandusaasta finantsaruanded kajastavad Grupi finantsseisundit ja majandustulemusi õigesti ning õiglaselt.

Olulisi hinnanguid on kasutatud eelkõige järgmistes valdkondades:

- Laenude ja nõuete allahindlused, sh. tagatiste õiglase väärtuse hindamine (Lisa 2, 3, 4, 7)
- Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtus (Lisa 4, 11)

Laenude ja nõuete allahindlused

Peamised valdkonnad, mis vajavad olulisi juhtkonnapoolseid hinnanguid oodatava krediikahjumi (ECL) arvutamisel, sisalduvad:

- krediidiriski olulise suurenemise kriteeriumite hindamine ja laenude klassifitseerimine faasi 1, 2 või 3;
- ECL arvutamise meetodika koostamisel kasutatud raamatupidamislike tõlgenduste, sh lihtsustamiste, hindamine. Peamisi lihtsustusi on tehtud sellistes valdkondades nagu:
 - ühiste (kaalutud) eluaegsete PD koefitsientide määramine erinevate nõuete gruppide lõikes, mis arvestavad gruppides olevate toodete erineva elueaga. Eluaegseid PD-d arvutatakse eraldi juriidiliste isikute, kiirliisingu, krediitkaartide ja eraisikute nõuete gruppide jaoks;
 - stsenaariumite rakendamine ECLi prognoosimisel;
- ECL mudelis kasutatavate olulisemate parameetrite arvutamine, sealhulgas maksejõuetuse tõenäosus (PD), kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) ja laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD);
- makromajanduslike näitajate valik ja tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine ECL mudelisse, sealhulgas nende usaldusväärne prognoosimine tulevikuperioodideks ning erinevate stsenaariumite kaalutud mõju arvestamine;
- ECL-i prognoosimine faasi 3 individuaalselt hinnatavatele laenudele.

Kasutatud mudelit ei muudetud võrreldes 2022. aastaga. Vaadati üle mudeli sisendid ja parameetrid ning vajadusel muudeti neid tavaprotsessi käigus (makromajanduslike parameetrite prognoosid). Majanduslanguse mõjudega on arvestatud nii krediidiriski olulise suurenemise kriteeriumite hindamisel kui ka maksejõuetuse tõenäosuse ja kahjumäärade prognoosimisel (sh läbi makromajanduslike prognooside inkorporeerimise).

Oodatava krediikahjumi (ECL) arvutamise ja hindamise mudel vajab oma iseloomult mitmetes aspektides juhtkonna hinnangute kasutamist (vt ülal ja viidatud lisades). Mudeleid, hinnanguid ja

sisendeid vaadatakse üle regulaarselt Grupi kindlaks määratud töötajate poolt ning kinnitatakse juhtkonna poolt. Allpool on toodud peamiste hinnangute mõju sensitiivsusanalüüs.

Makseviivituse ehk maksejõuetuse mõiste:

Aastatel 2022 ja 2023 polnud makseviivituse mõiste käsitlemises muutusi.

Krediidiklassid:

Krediidiriski klassid kalibreeritud selliselt, et maksejõuetuse risk suureneb eksponentsiaalselt iga järgneva kõrgema klassi puhul. Kiirliisingu ja krediitkaartide puhul toimub nõuete hindamine lihtsustatud korras.

SICR:

Oluliseks mõisteks on vastavalt IFRS 9-le krediidiriski oluline suurenemine (SICR) ja selle hindamine vajab ka olulisi hinnanguid. Igal bilansipäeval hindab Grupp kas krediidirisk on oluliselt suurenenud võrreldes esmase kajastamisega, võttes arvesse finantsinstrumendi eluea maksejõuetuse tõenäosuse muutust ja kasutades selleks kriteeriume, mis on kasutusel ka Grupi riskijuhtimise protsessides (krediidiriski juhtimise põhimõtted ja kriteeriumid on toodud lisas 2 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“ ja lisas 4 “Riskijuhtimine. 4.1 Krediidirisk“).

Krediidiriski oluline suurenemine väljendub muutuses eluea maksejõuetuse tõenäosuses (PD), võrreldes bilansipäeval stsenaariumitega kaalutud eluea PD muutust stsenaariumitega kaalutud esmase kajastamise eluea PD-ga. Sisemise meetodika kohaselt tähendab see nõude krediidiklassi kahanemist vähemalt 2,0 punkti võrra (krediitkaartide ja kiirliisingu puhul vähemalt 1,5 punkti võrra).

Grupp on teinud sensitiivsusanalüüsi ECLile mõju suhtes (seisuga 31.12.2023), kui SICRi kriteeriumid oleks nõude krediidiklassi kahanemine 1) 1 punkti võrra; 2) 2 (krediitkaardid ja kiirliising) ja 2,5 (ülejäanud laenuõuded) punkti võrra. Tulemuseks on allahindluste 1) suurenemine 140 tuhat eurot võrra; 2) vähenemine 15 tuhat eurot võrra.

PD:

PD aluseks on kliendile omistatud riskiklass. Kaalutud keskmisi 12-kuu ja eluagseid PD-määrad kinnitatakse juriidiliste isikute ja eraisikute riskiklasside lõikes ning need arvestavad juhtkonna hinnangul gruppides olevate toodete erineva elueaga.

Sensitiivsusanalüüs ECLile mõju suhtes PD määrade suhtelisel muutumisel +/-10% võrra andis tulemusena allahindluste muutumine +11/-11 tuhat eurot võrra, siinjuures 12 kuu ja eluagsele ECL'ile mõju on vastavalt +6 /-6 tuhat eurot ja +5/-5 tuhat eurot.

LGD:

LGD aluseks on vastav tagatise reiting.

Kui LGD määrad oleks 10% võrra suuremad/väiksemad (suhtelisel muutumisel), siis ECL oleks vastavalt 11 tuhat eurot suurem/11 tuhat eurot väiksem.

Makromajanduslike indikaatorite valik:

2022. aastal makronäitajate valik oli asjakohasuse seisukohalt üle vaadatud ja muudetud. 2023. aastal makronäitajate valik oli ka üle vaadatud ning jäi muutmata. Makronäitajate valimisel kasutati default'ide ja allahindluste statistilist, regressiooni- ja korrelatsioonianalüüsi ning Eesti pangandusturu benchmarking analüüsi. Tehtud analüüs näitas allahindluse tihedat seost SKP ja THI muutustega.

Juhtkonna hinnangul portfell on homogeeniselt seotud valitud makromajanduslike näitajatega. Juhtkond on kaalunud erinevate sektori-spetsiifilistega mõjudega arvestamist, kuid sellise detailsusega prognoosimine ei avaldaks olulist mõju ECLi lõpptulemusele, tulenevalt portfelli spetsiifikast.

Erinevate stsenaariumite kaalumise tulemusena leitud makromajanduslik koefitsient kasutatakse portfelli ECLi kohandamiseks. Juhtkonna hinnangul, ühise koefitsiendi rakendamine tervele portfelli on asjakohane, kuna portfelli spetsiifikast tulenevalt on stsenaariumite realiseerumise tõenäosus erinevate nõuete gruppide puhul olulises osas sama.

Sensitiivsusanalüüs makromajandusliku koefitsiendi muutumisele tundlikkuse suhtes näitas, et selle koefitsiendi muutumisel +/-10% võrra oleks mõju ECLile vastavalt +11/-11 tuhat eurot võrra allahindluste muutumine.

Muud hinnangud:

Vastavalt IAS 40-le hinnatakse igal bilansipäeval õiglase väärtuse meetodil kajastatud kinnisvarainvesteeringute õiglast väärtust, peegeldamaks bilansipäeval eksisteerivaid turutingimusi. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtus on summa, mille eest on võimalik vahetada vara teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus. „Huvitatud müüja“ ei ole sundmüüja, kes on valmis müüma iga hinna eest. Õiglase väärtuse parimaks indikatsiooniks on aktiivse turu hind sarnastele kinnistutele sarnases asukohas ja olukorras (lisa 4, 11).

Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse hindamisel arvestab juhtkond muuhulgas sõlmitud müügilepingutega. Ühe Grupi objekti osas mis asub Viimsis (vt Lisa 11) sai 2021. aasta alguses sõlmitud mitme-etapiline võlaõiguslik müügileping, millest mitu esimest etapi realiseerusid edukalt 2022. aastal ja 2023. aastal. Juhtkonna hinnangul on tõenäoline ka edaspidine tehingu realiseerumine vastavalt võlaõigusliku lepingu tingimustele. Kuna tegemist on mitme-etapilise lepinguga, on kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramisel seisuga 31.12.2023 arvestatud raha ajaväärtusega ning tulevased rahavood diskonteeriti nüüdisväärtusse. Kasutatud diskontomäär (2.1%) on oluline juhtkonna hinnang ning selle määramisel on lähtutud kinnisvaraobjekti spetsiifikast ja tehingu nüanssidest. Diskontomäära muutumisel +/-0.5% võrra oleks kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtus vastavalt -29 /+30 tuhat eurot väiksem/suurem.

Lisa 4. Riskijuhtimine

Riskide juhtimise üldpõhimõtted

Panga tegevus on seotud riskide võtmisega ja seega on ka riskide juhtimine AS TBB panga üks põhitegevusi. Riskina käsitletakse krediidasutuse äritegevusest tõenäosuse alusel tulenevalt nii sise- kui välissündmustest põhjustatud võimalikku negatiivset kõrvalekallet oodatava finantstulemuse suhtes. Kõikide riskitüüpide ja nende profiilide kajatamise ning nende baasil kapitali adekvaatsuse hindamise järjepidevus tagatakse nende juhtimiseks loodud protsesside raames. Protsessi tervik võimaldab hinnata Grupi kõikide riskide koondtaset (riskiprofiil) ning määrata kapitalivajadus, selle tõhus ja kuluefektiivne kasutamine ja tagada miinimum kapitalinõuete täitmine

Riskide juhtimine nii juhatuse kui nõukogu poolt kinnitatud strateegiate, poliitikate, meetodikate jmt regulatsioonidega on krediidasutuse juhtimissüsteemi lahutamatuks osa, mis tuleneb Eesti seadusandluse nõuetest (sh Krediidasutuste seadusest), Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013 (CRR) ja direktiivist (CRD IV), Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja teiste järelevalveorganite normatiivnõuetest. Riskide juhtimise protsess hõlmab kõiki tegevusi riskide ennetamisel, tuvastamisel, mõõtmisel, analüüsil, maandamise meetmetel, riskikontrollil ja järelkontrollil. Eelnimetatud tegevusi kajastatakse regulaarses aruandluses. Riskide juhtimise protsess kui tervik ja selle erinevad osad kuuluvad regulaarse ülevaatusse alla.

Üldise riskivalmiduse, mida AS TBB pank on valmis võtma, kajastamiseks, võimaldavad riskijuhtimises kasutatavad meetodikad mõõta tegelikku riskide taset võrdluses lubatud piirimääradega (riskiisu ja riskitaluvus). Erinevate riskidega seotud üksustele etteantud piirmäärad on täiendavate alamjaotustega, mille eesmärgiks on aktsepteeritava riskitaseme hoidmine sätestatud riskiisu raames ja et tagada varakult riskiolukorra tuvastamine ja reageerimine. Riskiisu ja -taluvuse raamistik ning riskijuhtimise meetodikad vaadatakse üle kord aastas koos äritegevuse planeerimise ning eesmärkide seadmisega.

Riskiliikidest eristatakse krediidi-, turu-, likviidsus- ja operatsiooniriski. Iga riskiliik koosneb täiendavalt iseseisvatest mõõdetavatest alaliikidest, mis sõltuvad krediidasutuse suurusel, äristrateegiast ja äritegevuse mastaabist. Tänapäeval Grupi jaoks üheks oluliseks riskiteguriks on jätkusuutlikkuse risk või keskkonna, sotsiaalsete ja juhtimise aspektid (ESG).

ESG risk on eraldi riskiliik ja see kujutab endast riski, mis tuleneb suutmatusest asjakohaselt juhtida keskkonna-, sotsiaalset ja juhtimisalaseid aspekte, nagu näiteks inimõigused, õiglane tööjõu rakendamine ja ärieetika, mis võivad negatiivselt mõjutada rahalist seisust ja/või Grupi mainet. Grupp on integreerinud ESG riski riskijuhtimise strateegiasse eesmärgiga ühendada jätkusuutlikkuse aspekt Grupi riskijuhtimise protsessiga.

Riskijuhtimist teostatakse järgmiste juhtimistasemetega lõikes:

- Panga nõukogu
- Panga juhatuse
- erinevad riskikomiteed, -grupid ja vastutavad töötajad, sh.:
 - Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee
 - Krediidikomitee
 - Riskijuhtimise komitee
 - Riskide ja kapitali juhtimise komitee
 - Talitluspidevuse protsessi juhtimise komitee
 - Vastavuskontrolli- ja operatsiooniriski spetsialist

- Siseauditi osakond

Riskijuhtimise süsteem on üles ehitatud 3 kaitseliini baasile, mille tulemusel on riskide võtmine, juhtimine ning siseaudit teineteisest rangelt eraldatud.

1. kaitseliin – riskide võtmine. Äriüksuste eesmärgiks on tulususe ja riski optimaalse tasakaalu ning sätestatud ärieesmärkide saavutamine, võetud riskide monitoorimine, osalemine riskide identifitseerimises ning hindamises, normatiiv- ning regulatiivsete dokumentide nõuete järgimine, k.a. riskijuhtimise osas kogu tehingu eluea jooksul. Äriüksused peavad tagama, et nende tegevus oleks vastavuses kehtivate reeglitega.

2. kaitseliin – äritegevusest sõltumatu riskijuhtimine. Riskijuhtimise funktsioon näeb ette riskijuhtimise standardite põhimõtete, limiitide ning piirangute väljatöötamist, riskitasemete monitoorimist, aruandluse koostamist, tegeliku riskitaseme riskiisule vastavuse kontrolli. Teise liini üksuste ülesannete hulka kuulub samuti koolituste läbiviimine, nõustamine, üldriskiprofiili modelleerimine ja agregeerimine ning vastavuskontroll.

3. kaitseliin – riskijuhtimissüsteemi audit / siseaudit. Funktsioonideks on riskide juhtimise süsteemi vastavuse hindamine sisemistele ja välistele nõuetele, Nõukogu ja Juhatuse informeerimine tuvastatud puudustest riskide juhtimise süsteemis ning kontroll tuvastatud puuduste riskide juhtimise süsteemis kõrvaldamise üle.

Riskide testimine

Riskijuhtimise süsteem hõlmab stressitestide läbiviimist, mis on vajalikud riskide taseme hindamiseks ja optimaalsete otsuste vastuvõtmiseks muutuva turukonjunktuuri tingimustes (erinevad majandustsükli faasid, välismajanduslikud ja geopoliitilised tegurid, intressimäärade muutmine jne.). Põhiliste finantsriskide testimine toimub regulaarselt vastavalt testimise kavale või Ad-hoc testimise vormis. Plaaniväline testimine viiakse läbi Panga poolt kas strateegiliste otsuste vastuvõtmisel, järelevalveasutuse nõudmisel või suurte investeerimisprojektide hindamisel. Stressitestid hõlmavad krediidiriski, valuutariski, likviidsuse riski, intressiriski ja kinnisvarainvesteeringute ümberhindamise riski.

Testimise aluseks on stsenaariumimeetod. Riski tase hindab kehtestatud siseste normatiivide täitmist ja lubatud kapitaliseerituse taseme järgimist Pillar 1 ja Pillar 2 raames.

Iga stsenaarium sisaldab sündmuste mõju hindamist vähemalt järgmistest aspektidest:

- a) olemasolev kapital;
- b) olemasolev likviidsus;
- c) omavahendid ja adekvaatsuse minimaalne määr;
- d) kasumlikkus;
- e) riskistrateegia limiitide täitmine;
- f) riskiisu ja riskitaluvuse määrade täitmine.

4.1 Krediidirisk

Krediidirisk tuleneb tõenäolisest kahjust, mis võib tekkida laenusaaaja võlaõiguslikest lepingutest tulenevate kohustuste mitte täitmisest, aga ka tagatise ebapiisavast väärtusest, kui selle realiseerimine ei kata nõuet. Arvesse võetakse ka krediidi kontsentratsiooniriski, mis võib avalduda kas näiteks piirkonna, kliendigrupi, turusektori suhtes.

Krediidirisk moodustab suurima osa Grupi koguriskist ja see on seotud nii klientidele suunatud krediitodote kui ka teistesse pankadesse paigutatud vahenditega.

Tekkimise allika ja allokeerimise alusel saab krediidiriski jagada kaheks grupiks:

1. Klientide laenuportfelli risk, kui klient ei ole võimeline või ei soovi täita oma lepingulisi kohustusi.
2. Pankadevaheline krediidirisk, mis on tingitud korrespondentpanga poolt oma kohustuste mittetäitmise tõenäosusest.

Krediidiriski suhtes avatud finantsvaradeks on nõuded klientidele ja krediidiasutustele ning muud nõuded. Maksimaalne krediidiriskile avatud positsioon on nende finantsvarade bilansiline väärtus.

(tuhandetes eurodes)

Maksimaalne krediidiriski avatud positsioon	Lisa	31.12.2023	31.12.2022
Nõuded keskpangale	5	60 585	86 019
Nõuded krediidiasutustele	6	11 882	19 988
Nõuded klientidele (AC), neto	7	47 812	56 985
Nõuded klientidele (FVTPL)	7	176	293
Muud finantsvarad	8	914	510
Finantsvarad kokku		121 369	163 795
Bilansivälised kohustused, v.a.tegevusgarantiid	16	2 051	3 281
Maksimaalne krediidiriski avatud positsioon		123 420	167 076

Juhtkonna poolt läbiviidud analüüsi tulemuste kohaselt on keskpangas ja korrespondentpankades nõudmiseni ja tähtajaliste hoiuste saldode oodatav krediidikahjum ebaoluline summa seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022; seega, Grupp ei kajastanud nõuetes krediidiasutustele oodatavat krediidikahjumit.

Riskide juhtimine

Tähtsamad kriteeriumid krediidiriski hindamisel on vastaspoole krediidikõlblikkus ehk võime täita võetud finantskohustusi õigeaegselt ja tagatis kui peamine krediidiriski vähendaja juhul kui vastaspool ei suuda täita võetud kohustusi. Laenu väljastamine peab olema vastavuses laenusaaaja rahavoo ja laenu tagasimaksmise võimega.

Krediidipoliitika läbiv põhimõte on, et äriüksused vastutavad täies ulatuses krediidiriskide eest, mis on vastavuses nii strateegia kui krediidiprotsessi erinevate juhiste ja kordadega ning need vastavad ka kehtivatele õigusaktidele. Krediidiriski võtmise otsustab krediidikomitee või otsustamisõigust omavad isikud vastavalt panga juhatuse poolt kinnitatud otsustamislimiitidele. Krediidikomitee pädevust ületavad krediiditaotluse otsused, kus Kliendi või omavahel seotud Klientide grupi kogupositsioon on võrdne või ületab 10% Panga või Grupi omavahenditest võtab vastu Panga Nõukogu.

Riski võtmise põhimõtted on alljärgnevad:

1. risk peab olema hinnatav ja mõõdetav;
2. risk peab olema nõuetekohaselt tagatud;
3. tagatis peab olema nõuetekohaselt kindlustatud;
4. riskid peavad olema hajutatud erinevate majandusharude ja piirkondade vahel ning tähtaegade ja tagatiste abil;
5. järelevalve süsteemiga peab olema tagatud võimalike probleemide avastamine võimalikult varases staadiumis.

Krediidiportfelli optimaalset suurust ning erinevate näitajate struktuuri jälgitakse regulaarselt, et see oleks vastavuses normatiividega. Läbivalt on iga tehingu korral määrav nii Panga kui kliendi jaoks vastutustundlik ja tasakaalustatud lähenemine. Krediidiportfelli kui terviku vaatest hinnatakse kõiki krediidiriski mõjutavaid parameetreid regulaarselt, et tuvastada võimalikult

varakult krediidiriski võimalik suurenemine, aga ka juhtida krediidiportfelli selliselt, et võimalik risk on ennetatav ning minimeeritav.

Grupis ei ole olnud vajadust COVID-19 pandeemia leevendusmeetmete rakendamise järele ning kuna ennekõike krediidiportfelli struktuur ning kliendid ise ei ole olnud otseses sõltuvuses koroonaviirusest tulenevate majandusmõjudega, on klientide regulaarne jälgimine, riskide hindamine, aga ka klientidega otsesuhtlus igapäevane tegevus eesmärgiga ennetada võimalikke makseraskusi krediidilepingute teenindamisel. Võetud riskid on hallatud ning ei ole võimaldatud krediidiportfelligi halveneda COVID-19 pandeemia tagajärgede tõttu. Halvenemist ei ole ka ette näha.

2023. aastal Ukrainas jätkuv sõda ei avaldanud Grupi finantstulemusele olulist mõju. Panga ressursibaasil ja tulu tootvatel varadel on vähe pistmist Venemaa, Valgevene ja Ukraina residentidega. Pank on lõpetanud arveldused Venemaa pankade kaudu, ei krediteeri mitteresidente ning ei tee valuutahinguid eelnimetatud riikide valuutadega.

Riskide mõõtmine

Krediidiriski mõõtmine ja hindamine toimub nii enne kui ka peale laenu väljastamist ja seda nii kliendi enda kui krediidiportfelli põhiselt regulaarselt teostatavate monitooringute alusel. Reitingusüsteemi annab muuhulgas mõõte riskide hindamiseks ja seeläbi täiendava toe krediidiotsuse vastu võtmisel, krediidiriskide analüüsiks, prognoosimiseks ja juhtimiseks, kapitalinõuete ja -eraldiste hindamiseks ning võimalike väärtuste languseks vajalike eraldiste tegemiseks, strateegia ja erinevate krediidivaldkonna poliitikate muutmiseks.

Krediidiriski mõõtmine hõlmab endas alljärgnevat tegevusi:

- klientide senise äritegevuse hindamine;
- juhtkonna, omanike ja tegelike kasusaajate riskitaseme hindamine;
- tagatiste hindamine;
- tagatiste kindlustatus;
- äriplaani ning esitatud rahavoogude prognooside analüüs ja hindamine;
- kliendi usaldusväarsus;
- krediidiajalugu;
- laenuaotleja maariski hindamine.

Välja antud ja välja antavad laenud kaetakse täielikult Grupi omavahendite ja kaasatud vahendite poolt (sh. sihtotstarbelised laenud ja nõudmiseni hoiused). Pank järgib riskikontsentratsiooni regulatiivseid norme, mille kohaselt ei tohi ühele laenusajaile või omavahel seotud isikute grupile väljastatud laenude ja muude laenuõuete summa ületada 25% Panga omavahenditest. Pangasisese regulatsiooni järgi ei saa ühele majandus- või tööstusharule väljaantud laenude maht (väljaarvatud tütarettevõtetele antud laenud) ületada 25% laenuportfelligi.

Kaks korda aastas (kõrge riskiga laenude puhul 4 korda aastas) teostatakse laenuportfelli monitooring, mille käigus vaadeldakse iga üksikut laenu ja klienti eraldi. Hindamisel pööratakse tähelepanu laenulepingu tingimuste täitmisele, muuhulgas lepingujärgsete maksete õigeaegsusele, kliendi finantsseisundile, tagatise seisundile ning vajaliku informatsiooni ja dokumentatsiooni esitamisele.

Krediidiklassid ja oodatava krediidikahju mõõtmine

Oodatava krediidikahju suurus tuleneb vastavalt Pangas kinnitatud krediidikahjumi mudelile, kus varad jaotatakse kolme faasi vastavalt finantsvarade krediidikvaliteedi muutumisele:

Faas 1 – “toimivad finantsvarad” (performing), mille puhul pole toimunud olulist krediitkvaliteedi halvenemist võrreldes esmase arvele võtmisega, st laenu viivitusest või viivitusega kuni 30 päeva ja kus arvele võtmise hetkel kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva 12 kuu jooksul ning hindamine toimub kogumite kaupa, tugineb mineviku kogemusel ja tulevikuprognosidel.

Faas 2 – “alatoimivad finantsvarad” (underperforming), kui on toimunud oluline krediitkvaliteedi halvenemine (nt. krediitireitingu halvenemine või 31 - 90 päeva maksehäireid) ja kus kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võib tekkida finantsvarast järgneva kogu tema eluea jooksul ning hindamine toimub individuaalselt või sarnaste kogumite kaupa.

Faas 3 – “mittetöötavad finantsvarad” (non-performing), varad mis ei laeku nõuete kohaselt (nt. rohkem kui 90 päeva maksehäireid) ja kus kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võib tekkida antud finantsvarast kogu tema järgneva eluea jooksul ning hindamine toimub individuaalselt iga vara kaupa.

Vastavalt IFRS-le 9 arvutatakse esimese faasi osas võimalik krediitkahjum aasta perspektiivis, faasides 2 ja 3 kuni laenuperioodi lõpuni. Antud mõõtmised tehakse Pangas välja töötatud mudelite baasil ning oodatav krediitkahju baseerub nii eelnevate perioodide alusel arvutatavatel tulemustel kui ka tuleviku prognoosidele tuginevatel stsenaariumitel.

ECL mudeli peamised põhimõtted on kirjeldatud lisan 2 „*Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte*“, Laenude ja nõuete hindamine. ECL mudeli peamised sisendid (PD, LGD) põhinevad muuhulgas allpool kirjeldatud laenuportfelli monitoorimise tulemustel, mis väljenduvad laenu krediitklassi ja tagatise reitingu määramisel.

Krediitklass on aluseks kliendi krediitrisi realiseerumise tõenäosuse hindamiseks oodatava krediitkahjumi hindamise ja arvutamise meetodikas, mis on kirjeldatud lisan 2 „*Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte*“. Samuti on krediitklass üks oluline indikatsioon krediitrisi võimaliku muutuse osas.

Äriklientide krediitklassi määramisel kasutatakse 2-e järgnevat põhikriteeriumi:

Kriteerium 1: maksedistsipliin, kus võetakse analüüsi aluseks tagasimaksete korrektsus või võlgnevused vastavalt võlgnevuste päevade vahemikele

Kriteerium 2: maksevõime, kus aluseks võetakse kliendi finantsseisund ja omanike ja tegelike kasusaajatega seotud täiendavad näitajad.

Eraisikute suhtes kasutatakse üksnes kriteeriumitena maksedistsipliini reitingut ja maksevõime reitingut.

Täiendavalt krediitklassi ja tagatise reitingu leidmisele hinnatakse laenude tagatiskatet, et määrata võimalikku kaotuse suurust tagatisvara sundrealiseerimise juhul. Probleemsete laenude puhul teostatakse lisaks tagatise väärtuse ümberhindamise arvestus selle maksumuse kindlaks tegemiseks kinnisvaraturu hindade langemise tingimustes. Tagatiste väärtust enne ja peale ümberhindamist arvestatakse probleemsete nõuete hindamisel ja omakapitali piisavuse sisemiste nõuete arvutamisel (ICAAP/ILAAP, Pillar 3).

Kliendi lepingujärgsete maksete õigeaegsuse ja tema finantsseisundi hindamisel lähtutakse 5-punkti süsteemist 1 kuni 5, kus 1 kirjeldab kõige tugevamat ja 5 kõige nõrgemat klienti. Eraldi hinnatakse kliendi tagatise lähtudes vormistatud tagatise liigist, tema väärtusest, väärtusemuutusest, tagatise likviidsusest ja tema kindlustamisest. Klientide bilansiväliste positsioonide riskiklasside määramine toimub analoogselt bilansiliste positsioonide riskiklasside arvutamisele.

Krediidiriski klassid on kalibreeritud selliselt, et maksejõuetuse risk suureneb eksponentsiaalselt iga järgneva kõrgema klassi puhul. Kiirliisingu ja krediitkaartide puhul toimub nõuete hindamine lihtsustatud korras.

Krediidikomitee hindab krediidiportfelli regulaarsetel ülevaatustel ka muuhulgas ebatõenäoliste laenude ulatust ja nõuete laekumise tõenäosust kvartaalselt. Iga kahjutunnusega laenuõude jaoks, mille puhul on tuvastatud nõude väärtuse langus, moodustatakse eraldi laenu allahindlus. Täiendavalt teostab Siseauditi osakond kontrolli panga tegevuse üle laenude jälgimise ja allahindamise osas.

Analüüs „Grupi nõuded klientidele“ on toodud järgmiste klasside ja alamklasside lõikes (lisa 7):

1. laenud juriidilistele isikutele:
 - investeeringulaenu
 - arvelduslaenu
 - liisingud
 - muud laenu
2. laenud eraisikule:
 - eluasemelaenu
 - muud laenu ja liisingud.

Tähtjaks tasumata, allahinnatud nõuded klientidele ja nõuete tagatised on esitatud lisa 7.

Maksejõuetuse tõenäosus (Probability of default PD) ja maksejõuetuse oodatav kahjumäär (Loss given default, LGD)

12 kuu PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab järgmise 12 kuu jooksul kahjumi esinemise võimalust ja eluaegne PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab antud varast kogu tema eluea jooksul kahjumi esinemise võimalust. Krediidikoostuste PD baseerub Standard&Poor's poolt avalikustatud PD määradel, ajaloolisel pangastatistikal ja ühendatakse kliendi krediidiklassiga.

Maksejõuetuse oodatav kahjumäär väljendab võimalikku krediidikahjumi osakaalu laenujäägist krediidiriski realiseerumise korral. Faasis 1 kõigi nõuete gruppide jaoks määratakse LGD tagatise reitingu alusel, v.a. nõuded summas üle 1 mln EUR ja tütarettevõtte. LGD määramise aluseks on tagatise reitingule vastav protsentuaalne suurus, mis oli tõendatud ajaloolise pangastatistika andmete analüüsi käigus. Kui nõude summa ületab 1 mln EUR või nõue on tütarettevõtte vastu, siis arvutatakse iga laenuõude LGD individuaalselt. Faasis 2 juriidiliste isikute (v.a. kiirliising) ja eraisikute jaoks määratakse LGD tagatise reitingu alusel (sama arvutus nagu faasis 1), v.a. nõuded summas üle 100,000 EUR ja tütarettevõtte. Kui nõude summa ületab 100,000 EUR või nõue on tütarettevõtte vastu, siis arvutatakse iga laenuõude LGD individuaalselt. Kui individuaalselt hinnatud LGD määraga faasis 2 olev nõue liigub tagasi faasi 1, siis selle nõude individuaalselt arvutatud LGD määr säilib ka faasi 1 jaoks kuni järgmise individuaalse LGD määra hindamiseni.

Makseraskuste tõttu restruktureeritud laenu ja laenu maha kandmine

Makseraskuste tõttu restruktureeritud laenuks nimetab Pank laenu, mille lepingulisi tingimusi on muudetud laenuvõtja makseraskuste tõttu ja kus eesmärk on taastada laenuvõtjale korrektne lepingujärgsete kohustuste täitmise võimalus ning vältida vara kaotust. Lepingutingimuste muudatused võivad tähendada muuhulgas olemasoleva kohustuse täitmiseks uue laenu andmist, maksepuhkust, intressimäära vähendamist, laenu osalist või täielikku kustutamist jmt.

Laenu kuulub mahakandmisele kui on selgunud lõplik kahjusumma või kui toimub antud laenu võõrandamine. Lõplik kahjusumma määratakse pankrotivara jaotuse järgselt või kogu tagatisvara realiseerimise järgselt. Varasemad kahjumid laenu maha kandmisel kuuluvad kustutamisele.

Võimalusel esitatakse laenu mahakandmise järgselt laenuvõtja või käendaja vastu nõudeavaldus kui ei ole pankrotimenetlusega kaasnenud võlgnikust juriidilise isiku lõpetamine või kui pankrotivaidlus lahenes või kui laenujäak kustutati täielikult.

Riskide kontsentreerumine

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2023		31.12.2022	
	arv/summa	% aktsepteeritud kapitalist	arv/summa	% aktsepteeritud kapitalist
1. Suure riskikontsentratsiooniga klientide arv	6	-	8	-
2. Suure riskikontsentratsiooniga klientide riskipositsiooni summa	21 200	103,7%	28 473	140,8%
3. Grupiga seotud isikute riskipositsiooni summa	1 630	8,0%	1 478	7,3%

Suure riskikontsentratsiooniga laenuks loetakse ühele isikule või omavahel seotud isikute grupile antud laene, mis ületab 10% krediidasutuse omavahenditest.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2023 ja 2022 esitatud Grupi nõuete jaotus majandussektorite lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisa 2 „*Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte*“.

Nõuete jaotus majandussektorite lõikes

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)			s.h. tähtajaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivä- lised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Tegevus- haru osakaal
	nõuded	väärt- paberid	intressi nõuded					
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	855	-	2	262	-8	-	-	0.7%
Töötlev tööstus	5 997	-	22	1 111	-109	1 106	1	5.7%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2 824	-	2	-	-9	-	-	2.3%
Ehitus	9 763	-	36	117	-16	473	1	8.3%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinate remont	4 129	-	17	718	-283	299	-	3.6%
Veondus, laondus ja side	1 126	-	4	82	-5	204	-	1.1%
Finantsvahendus	18 961	-	23	-	-9	79	-	15.4%
Keskpank	60 585	-	18	-	0	-	-	49.0%
Kinnisvaraalaane tegevus	7 611	-	36	-	-27	138	-	6.3%
Haldus- ja abitegevused	239	-	1	13	-5	99	-	0.3%
Muud tegevusharud	2 964	37	14	41	-17	-	-	2.4%
Eraisikud	5 926	-	21	530	-37	139	-	4.9%
Kokku	120 980	37	196	2 874	-525	2 537	2	100.0%

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)			s.h. tähtajaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivä- lised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Tegevus- haru osakaal
	nõuded	väärt- paberid	intressi nõuded					
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	1 397	-	5	251	-34	131	-	0.9%
Töötlev tööstus	7 503	-	29	1 519	-136	1 149	1	5.2%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2 955	-	1	0	-14	-	-	1.8%
Ehitus	10 122	-	26	126	-20	968	2	6.6%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinade remont	5 976	-	18	25	-45	806	1	4.0%
Veondus, laondus ja side	785	-	1	-	-4	595	3	0.8%
Finantsvahendus	29 942	-	37	24	-24	65	-	17.9%
Keskpank	86 019	-	9.0	-	-	-	-	51.2%
Kinnisvaraalane tegevus	7 885	-	23	4	-23	-	-	4.7%
Haldus- ja abitegevused	294	-	1	15	-7	7	-	0.2%
Muud tegevusharud	3 508	37	8	958	-33	206	-	2.2%
Eraisikud	7 259	-	16	281	-20	250	-	4.5%
Kokku	163 645	37	174	3 203	-360	4 177	7	100.0%

Vaata ka lisa 6, 7.

4.2 Maarisk

Mõiste

Rahvusvahelistel turgudel tegutsevate krediidasutuste, sh. AS TBB panga jaoks on oluline hinnata adekvaatselt maariski. Maarisk koosneb kahest komponendist: majanduslikust ja geopoliitilisest riskist. Maariski ja geopoliitilise riski suhe võib muutuda olenevalt välisest majandusolukorrast.

Majanduslik risk hõlmab üldist majandus- ja finantsjuhtimise taset riigis (nii makromajanduses kui ettevõtetes), riigi konkurentsivõimet maailmaturul, maksebilansi olukorda, rahvusvaluuta stabiilsust jms.

Geopoliitilise riski suuruse määrab poliitilise süsteemi stabiilsus, suhted naaberriikidega ja julgeoleku garantiid. Poliitilise riski hindamisel on mõeldud ka sellele, kuidas nimetatud tegurid võivad mõjutada omandiõigust.

Reaalsed majanduslikud ja geopoliitilised riskid on omavahel läbipõimunud ja neid tuleb hinnata ühtse tervikuna.

Maariski alamliigid on:

- konverteerimise risk (valuuta devalveerimine risk);
- rahaliste vahendite ülekande risk;
- geopoliitilised riskid;
- riigi maksevõimetuse risk (defaulti risk).

Geopoliitiline risk hõlmab järgmisi elemente: a) riigi vallutamise risk, b) sõjaliste operatsioonide kasutuselevõtu risk; c) suveräänsuse vähenemise oht; d) poliitiline risk e) rahvusvaheliste sanktsioonide oht f) rahvusvaheliste lepingute rikkumise oht. Sellised riskid olid varem klassifitseeritud „vääramatuks jõuks“.

2023. aastal realiseerus Ukrainas jätkuva sõja tõttu geopoliitiline risk. Selle mõju aga panga finantstulemusele olulist mõju ei avaldanud. Panga ressursibaasil ja tulu tootvatel varadel on vähe pistmist Venemaa, Valgevene ja Ukraina residentidega. Pank on lõpetanud arveldused Venemaa pankade kaudu, ei krediteeri mitteresidente ning ei tee valuutatehinguid eelnimetatud riikide valuutadega. Panga kliendibaasis oli aasta lõpus Venemaa, Valgevene ja Ukraina residentidest klientide osakaal 3,2%.

Riskide juhtimine

Maariski maandamiseks kasutatakse järgmisi meetmeid:

- Konverteerimise riski korral ei teostata operatsioone nende riikide valuutadega, mille konverteerimine on piiratud ja ei teostata operatsioone nende riikidega, mille rahvusvaheline maine on ebaselge või ebastabiilne.
- Rahaliste vahendite ülekande riski korral kõik valuuta ostu-müügi operatsioonid teostatakse läbi diilingusüsteemi Bloomberg ja ei avata korrespondentkontosid riikides, kus poliitilised ja/või majanduslikud riskid on kõrged.
- Geopoliitiliste riskide korral jälgitakse võimalike rahvusvaheliste sanktsioonide ja piirangute rakendamise mõju ja maandatakse võimalik risk finantsoperatsioonide suurusele ja teostamise ajale.
- Riigi maksevõimetuse riski korral reguleeritakse riski läbi range korrespondentpankade valiku, maariski hindamiseks kasutatakse rahvusvaheliste reitinguagentuuride andmeid ja teostatakse monitooringut massimeedia ja vastaspoolte riikide meediaagentuuride teadete üle.

Kõiki ülalnimetatud riske analüüsib, haldab ja kontrollib Riskide ja kapitali juhtimise komitee ja Panga juhatus.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2023 ja 2022 esitatud eraldi Grupi nõuete kontsentreerumine geograafiliste piirkondade lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisa 3 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“.

Nõuete jaotus geograafiliste piirkondade lõikes

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)					Nõuete allahindlus	Bilansi- välised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt- paberid	sh intressi nõuded	sh tähtjaks tasumata					
Eesti	108 502	-	193	2 874	-525	2 503	2	89.8%	
Austria	10 806	-	3	-	-	-	-	8.7%	
Hiina	638	-	-	-	-	-	-	0.6%	
Belgia	589	37	-	-	-	-	-	0.5%	
Venemaa	10	-	-	-	-	20	-	0.0%	
Muud riigid	435	-	-	-	-	14	-	0.4%	
Kokku	120 980	37	196	2 874	-525	2 537	2	100.0%	

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)					Nõuete allahindlus	Bilansi- välised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt- paberid	sh intressi nõuded	sh tähtjaks tasumata					
Eesti	143 067	-	158	3 203	-360	4 145	7	87.7%	
Austria	18 513	-	16	-	-	-	-	11.0%	
Hiina	1 368	-	-	-	-	-	-	0.8%	
Belgia	582	37	-	-	-	-	-	0.4%	
Venemaa	10	-	-	-	-	19	-	0.0%	
Muud riigid	105	-	-	-	-	13	-	0.1%	
Kokku	163 645	37	174	3 203	-360	4 177	7	100.0%	

4.3 Tururisk

Mõiste

Tururisk kujutab endast kahjumi võimalust, mis on põhjustatud ebasoodsatest finantsturgude liikumistest – valuutakursside, intressimäärade, väärt-paberite ja väärismetallide väärtuse muutustest. Tururisk omab makroökonomilist iseloomu. Tururiskist on mõjutatavad enamuse pangateenustest, sh. laenud ja hoiused. Pank ei teosta spekulatiivseid tehinguid fondi- ja valuutaturgudel.

Riski juhtimine

Pank on määratlenud piirid lubatud riskide laadi ja ulatuse võtmisel, milleks on kehtestatud limiidid ja muud näitajad, mis viitavad vastavatele tasemetele jõudes konkreetse tegevusega kaasnevale kõrgendatud riskile. Riske haldab peaaesjalikult Finantsriskide ja likviidsuse juhtimise töögrupp.

Tururiski juhtimisel kasutab Grupp järgmisi meetmeid:

- riskist loobumine
- riskide maandamine
- riskide limiteerimine
- stressitestimine, kus stressitestide ja nende kaasnevate stsenaariumide eesmärk on tuvastada olulised muutused riskitegurites või kahjud, mis võivad tekkida erakorraliste turuhäirete korral.

Grupi jaoks eksisteerib kolm peamist tururiski:

- valuutarisk;
- intressimäära risk;
- kinnisvarainvesteeringute ümberhindamise risk.

Alates 2015. aastast viiakse regulaarselt läbi tururiski stressitestid erinevate kriisi- ja šokistsenaariumite põhjal. Stressitestimine viiakse läbi vastavalt stressitestimise kavale vähemalt 2 korda aastas.

Valuutarisk

Valuutariski korral võib Grupi varade ning kohustuste väärtus muutuda tulenevalt valuutakursside või muude valuutadega seotud riskifaktorite muutumisest.

Valuutariski juhtimiseks kasutatakse järgmisi meetmeid:

- olemasolevate valuutaressursside katteks olevate varade nomineerimine samas valuutas;
- avatud valuuta netopositsioon (AVVP) ei või ületada 10 % omakapitali summast;

- sisemiste normatiivide pidev jälgimine „Riskide juhtimise metoodika“ alusel;
- ei avata ega hoita spekulatiivseid positsioone mistahes välisvaluutas.

Alljärgnevides tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused euro ekvivalendis tuhandetes eurodes.

Finantsvarade ja kohustuste jaotus valuutade lõikes
31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

	EUR	USD	SEK	NOK	CNY	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	61 519	60	-	-	-	-	61 579
Nõuded krediitiasutustele	189	10 729	767	27	109	61	11 882
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	47 399	589	-	-	-	-	47 988
Väärtpaberid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	914	-	-	-	-	-	914
Varad kokku	110 058	11 378	767	27	109	61	122 400
Passiva							
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	94 206	11 302	729	-	93	11	106 341
Muud kohustused (lisa 14)	4 815	16	-	-	-	-	4 831
Kohustused kokku	99 021	11 318	729	-	93	11	111 172
Bilansiline netopositsioon	11 037	60	38	27	16	50	11 228

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

	EUR	USD	SEK	NOK	CNY	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	87 190	33	-	-	-	-	87 223
Nõuded krediitiasutustele	326	17 944	744	22	816	136	19 988
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	56 696	582	-	-	-	-	57 278
Väärtpaberid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	510	-	-	-	-	-	510
Varad kokku	144 759	18 559	744	22	816	136	165 036
Passiva							
Võlgnevused krediitiasutustele	64	-	-	-	-	-	64
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	123 424	17,575	748	-	364	21	142 132
Muud kohustused (lisa 14)	11 173	959	22	-	487	106	12 747
Kohustused kokku	134 661	18 534	770	-	851	127	154 943
Bilansiline netopositsioon	10 098	25	-26	22	-35	9	10 093

Seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022 ei olnud Grupil fikseeritud netopositsiooni, mis ületaks 1% omavahendite taset. Grupi valuutade netopositsioonide taset bilansikuupäeva seisuga kajastab aasta jooksul tekkivat iseloomulikku valuutapositsioonide taset. Netopositsioonide arvutamisel ei võeta arvesse eurot.

Alljärgnevas tabelis on toodud tundlikkuse analüüs bilansipäeva seisuga võimalike mõistlike valuutakursside muutuste suhtes.

	31.12.2023	31.12.2022
tuhandetes eurodes		
	Mõju kasumile või kahjumile	Mõju kasumile või kahjumile
Valuutade tugevnemine 10% (2022: 10%)		
USD tugevnemine 10% (2022: 10%)	6	3
DKK tugevnemine 10% (2022: 10%)	1	5
SEK tugevnemine 10% (2022: 10%)	4	-3
NOK tugevnemine 10% (2022: 10%)	3	2
CNY tugevnemine 10% (2022: 10%)	2	-4
Muu (välja arvatud EUR) tugevnemine 10% (2022: 10%)	4	3
Kokku	20	6
Valuutade nõrgenemine 10% (2022: 10%)		
USD nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-6	-3
DKK nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-1	-5
SEK nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-4	3
NOK nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-3	-2
CNY nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-2	4
Muu (välja arvatud EUR) nõrgenemine 10% (2022: 10%)	-4	-3
Kokku	-20	-6

4.4 Rahavooline intressirisk

Rahavooline intressirisk on finantsinstrumendi tulevaste rahavoogude kõikumise risk turuintressimäärade muutustest tingituna. Neto intressitulu on mõjutatud välistest teguritest nagu muutused Euribori määras, intressikõvera muutused ja konkurentsicurve. Grupp mõõdab neto intressitulu riski kui võimalikku muutust tuludes.

Intressiriski juhtimise aluseks on Panga Nõukogu poolt kinnitatud Intressiriski juhtimise poliitika. Poliitika määrab intressiriski monitooringu põhilised kontrollivormid ja -meetodid. Intressiriskide juhtimise poliitikas on kehtestatud nominaal- ja baasintressimäära arvutamise protseduur; rahaliste ressurside arvutamise protseduur, nõuded krediidi intressimäära arvutamiseks; minimaalsed nõuded intressimarginaalile.

Intressimäära riski piiramiseks on pangas kehtestatud:

- intressimäära riski piirangud;
- kehtestatud piirmäärade jälgimine;
- intressimäära riski stressitestimine.

Intressiriskide mõju hindamiseks krediidasutuse tegevuse tulemustes viiakse läbi stressiteste. Aruandeperioodil tehakse 4 plaanilist stressitesti erinevate intressimäärade muutmise stsenaariumide järgi ajaperioodide lõikes. Baseli Pangajärevalve komitee põhimõtted koosnevad stressitestides šokistsenaariumitest, kus intressimäär muutub +/- 200 bp. Intressiriski analüüsimisel kasutatakse kestusmeetodi ja GAP-analüüsi, ehk Grupis kasutatavate finantsinstrumentide pikkade ja lühikeste positsioonide analüüsi meetodit ajaintervallide lõikes 1 kuni 12 kuud. Intressiriski analüüs teostatakse aasta tulemustel saadud absoluutse GAP suuruse suhtes. Meetmed intressiriski kontrollimiseks ja selle vastuvõetava väärtuse arvutamiseks kasutatakse iga-aastastes ICAAP/ILAAP protseduurides.

Alljärgnevas tabelis on toodud Grupi intressiriski analüüs. Grupi finantsvarad ja kohustused on toodud bilansilises maksumuses, klassifitseeritud lepingulise intressi fikseerimise või tähtaja järgi, sõltuvalt, milline toimub varem. Kui positsioon on fikseeritud intressimääraga, siis rahavoogude genereerimine toimub lepingu lõpuni järelejäänud tähtaja järgi. Kui positsioon on ujuva intressimääraga, siis rahavoogude kindlaks määramiseks on järelejäänud aeg kuni järgmise intressimäära ülevaatamiseni (või kuni lepingu lõpuni, sõltuvalt kumb on varem).

Intressiriskile avatud varad ja kohustused intressi fikseerimise perioodi järgi
31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	60 567	-	-	-	-	-	60 567
Nõuded krediidiasutustele, bruto	11 879	-	-	-	-	-	11 879
Nõuded klientidele, bruto	33	33 901	2 150	203	2 494	8 666	47 447
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	-	31 990	-	-	-	-	31 990
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Bilansivälised kohustused	161	330	1 560	-	-	-	2 051
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	-	128	-	-	-	-	128
Aktiva ja Bilansivälised kohustused kokku	72 640	34 231	3 710	203	2 494	8 703	121 981
Passiva							
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	57 537	13 217	19 291	4 420	4 379	6 741	105 585
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	8 181	5	-	-	-	-	8 186
Kapitalirendi kohustused	-	19	58	44	38	-	159
Passiva kokku	57 537	13 236	19 349	4 464	4 417	6 741	105 744
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	15 103	20 995	-15 639	-4 261	-1 923	1 962	16 237

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	86 009	-	-	-	-	-	86 009
Nõuded krediidiasutustele, bruto	15 284	4 688	-	-	-	-	19 972
Nõuded klientidele, bruto	47	38 504	3 143	42	3 322	9 427	54 485
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	-	37 863	-	-	-	-	37 863
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Bilansivälised kohustused	174	971	2 036	-	-	100	3 281
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	-	230	-	-	-	-	230
Aktiva ja Bilansivälised kohustused kokku	101 514	44 163	5 179	42	3 322	9 564	163 784
Passiva							
Võlgnevused krediidiasutustele	64	-	-	-	-	-	64
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	90 527	14 197	14 499	6 993	5 206	9 971	141 393
<i>s.h. ujuva intressimääraga</i>	24 744	21	-	-	-	-	24 765
Kapitalirendi kohustused	-	16	27	36	75	-	154
Passiva kokku	90 591	14 213	14 526	7 029	5 281	9 971	141 611
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	10 923	29 950	-9 347	-6 987	-1 959	-407	22 173

Tabel ei sisalda ülesöeldud nõudeid ning makseid teel, viitvõlasid ja ettemakstud tulusid.

Seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022 ning vastavate perioodide jooksul ei ole Grupp avatud õiglase väärtuse intressimäärariskile, sest ei olnud Grupil õiglases väärtuses kajastatud kohustusi ning õiglases väärtuses kajastatud finantsvarasid ei ole tundlikud õiglase väärtuse intressimäära suhtes.

4.5 Likviidsusrisk

Mõiste

Likviidsusrisk iseloomustab Grupi võimet mitte täita endale võetud kohustusi igal konkreetsetel ajahetkel, samuti Grupi võimet mitte muuta teatud perioodi jooksul ebasoodsat likviidsuse taset või olemasoleva taseme hoidmist vähemalt konstantsena aktiiva ja passiva struktuuri muutmise, lisavõõrkapitali kaasamise abil või ka finantspüsivuse suurendamist tulude kasvu näol.

Likviidsusrisk tuleneb varade ja kohustuste tähtaegade erinevusest, varade poolel asuvate vahendite realiseerimise kiirusest kohustuste katmiseks, üldisest varade struktuurist ja kohustuste intressitundlikkusest.

Riskide juhtimine

Grupp on kehtestanud likviidsusrisiki juhtimise nõuded, mis on kajastatud nii Riskistrateegias kui Riskide juhtimise metoodikas. Määratud on likviidsusrisiki normatiivid; likviidsuspuhvrite struktuur ja suuruste kontroll; likviidsuse planeerimise protseduurid sündmuste arengu erinevate stsenaariumide korral; likviidsuse talitluspidevuse plaan jmt.

Likviidsusriskide arvutamiseks ja jälgimiseks kasutatakse mitmesuguseid regulatiivseid riskihindamismeetodeid, olulisel kohal on nii likviidsuskattekordaja (LCR) kui ka stabiilse netorahastamise kordaja (NSFR).

Lisaks vastavatele määradele teostatakse regulaarselt likviidsusrisiki stressiteste.

Likviidsusrisiki juhtimisel juhindub Grupp muuhulgas alljärgnevalt:

- likviidsusriskide juhtimise poliitika;
- Finantsinspektsiooni soovituslik juhend: „Nõuded likviidsusrisiki juhtimisele“;
- Grupi likviidsusrisiki reguleerimise aluseks olev Euroopa Keskpanga määrus kohustuslike reservide kohaldamise kohta;
- kehtestatud normatiivide ja limiitide jälgimine (nii regulatiivseid kui ka Grupi siseseid)
- likviidsusrisiki stressitestide tulemuste analüüs;
- hoiuste ja laenumahtude prognoosimine;
- avatud valuutaposisiooni jälgimine ja tasakaalustamine;
- Grupi ressursibaasi stabiilsuse tagamine konkurentsivõimeliste intressimäärade pakkumisega tähtajalistele hoiustele;
- tähtajaliste hoiuste lõpetamise tingimused;
- pangasiseste normatiivide rakendamine likviidsusrisiki üle järelevalve teostamiseks ja monitoorimiseks.

Regulaarselt teostatakse varade monitooring eesmärgiga saavutada võimalikult optimaalne bilansistruktuur, säilitamaks vastuvõetav likviidsuse tase, samuti sellise likviidsusreservi säilitamine, mis tagab plaanivälised finantsvajadused (tuluste investeerimis- ja laenuhingute tagamine, ettenägematute ja hooajaliste laenuõudluse kõikumiste kompenseerimine, hoiuste ootamatu väljavoolu kompenseerimine).

Likviidsusrisiki juhtimisega tegeleb Riskide ja kapitali juhtimise komitee ja Finantsriskide ja likviidsuse juhtimise töögrupp. Likviidsustaset kontrollitakse pidevalt (igapäevaselt) ning raporteeritakse Panga juhatusele. Panga nõukogu liikmeid teavitatakse kvartaalselt Grupi likviidsuse olukorrast neile saadetavate riskiraportite kaudu.

Alltoodud tabelites on toodud finantskohustuste eeldatavad diskonteerimata rahavood ja finantsvarade diskonteeritud väärtused. Tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused euro ekvivalendis.

Likviidsusrisk
31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	58 292	13 491	20 518	5 567	6 271	3 442	107 581
Kapitalirendi kohustused	-	20	60	44	39	-	163
Muud kohustused*	4 673	-	-	-	-	-	4 673
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	2 406	-	-	-	-	-	2 406
Kasutamata faktooringud	131	-	-	-	-	-	131
Kokku finantskohustused	65 502	13 511	20 578	5 611	6 310	3 442	114 954
Finantsvarad							
Sularaha ja nõuded keskpangale	61 579	-	-	-	-	-	61 579
Nõuded krediidiastutustele	11 882	-	-	-	-	-	11 882
Nõuded klientidele, neto	1 113	2 982	4 900	3 688	17 649	17 656	47 988
Muud varad***	914	-	-	-	-	37	951
Kokku finantsvarad	75 488	2 982	4 900	3 688	17 649	17 693	122 400
Finantsinstrumentidest tulenev likviidsuslõhe	9 986	-10 529	-15 678	-1 923	11 339	14 251	7 446

Kohustuste täitmiseks on Grupil olemas järgmised varad: raha, kontojääk keskpangas, hoiused teistes pankades ning laenud ja nõuded klientidele. Likviidsusrisiki juhtimise meetmeks on hinnanguliste tulevaste rahavoogude analüüsimine, arvestades hoiuste ja laenuportfelli kasvu ning võimalikke refinantseerimise allikaid. Nõudmiseni likviidsuslõhe katmiseks hoiab Pank piisavat likviidsusvaru, et tagada õigeaegselt kohustiste täitmine ning tagab piisavas mahus likviidsuspuhvleid kohustiste netoväljavoolu katmiseks. Grupi likviidsuse kattekordaja (LCR) ületab 31.12.2023 seisuga regulatiivset nõuet (100%) suure varuga (vt tegevusaruannet 2.10 *Suhtarvud ja kapitali adekvaatus*).

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevus pankadele	64	-	-	-	-	-	64
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	91 266	14 572	15 719	8 595	7 478	5 439	143 069
Kapitalirendi kohustused	-	17	29	38	76	-	160
Muud kohustused*	12 593	-	-	-	-	-	12 593
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	3 413	-	-	-	-	-	3 413
Kasutamata faktooringud	764	-	-	-	-	-	764
Kokku finantskohustused	108 100	14 589	15 748	8 633	7 554	5 439	160 063
Finantsvarad							
Sularaha ja nõuded keskpangale	87 223	-	-	-	-	-	87 223
Nõuded krediidiastutustele	15 286	4 702	-	-	-	-	19 988
Nõuded klientidele, neto	3,441	905	7 434	5 122	16 652	23 724	57 278

Muud varad***	510	-	-	-	-	37	547
Kokku finantsvarad	106 460	5 607	7 434	5 122	16 652	23 761	165 036
Finantsinstrumentidest tulenev likviidsuslõhe	-1 640	-8 982	-8 314	-3 511	9 098	18 322	4 973

* muud kohustused sisaldavad maksed teel ja muud finantskohustused (vt lisa 14).

** laenudega seotud bilansivälised kohustused on bilansikuupäeva seisuga kasutamata laenulimiidid (vt lisa 16).

*** muud varad sisaldavad muud finantsvarad, intressinõuded on kaasatud nõuete hulka (vt lisa 8).

Aruande perioodil säilitas Grupp likviidsuse taseme, mis on piisav klientide ja järelevalveorganite kõigi nõuete täimiseks (likviidsuskattekindaja ehk LCR regulatiivne miinimumnõude sai täidetud). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi likviidsuskattekindaja avalikustamise kohta kajastatakse AS TBB panga 2023. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel.

4.6 Operatsioonirisk

Mõiste

Panga juhatus ning nõukogu on pühendunud operatsiooniriskide juhtimisele ja nende realiseerimisega kaasneva mõju vähendamisele. Operatsioonirisk on oht saada kahju sisemistest protsesside, inimeste tegevuse või süsteemide ebaadekvaatsusest või mittetoimimisest oodatud viisil või välistest sündmustest. Mõiste sisaldab kõiki mittefinantsilisi riske, sh juriidilist, protseduurilist, rahapesu (s.h.terrorismi rahastamise ja rahvusvaheliste sanktsioonide risk), andmekaitse, infoturbe, IT alaseid, füüsilisi, projektidega seotud ja muid riske.

Operatsiooniriski põhjustavad tegurid on:

- IT- ja süsteemirisk,
- protsessirisk,
- personalirisk,
- väline risk.

Operatsiooniriskide juhtimine

Operatsiooniriski juhtimiseks ja maandamiseks on juurutatud kontrollsüsteemid, mis peavad tagama igapäevaselt tehingute jm toimingute üle mitmekordse järelevalve.

Juurutatud on elektrooniline operatsiooniriskide teavitamise süsteem, milles pileti täitmise kaudu saab teavitada realiseerunud operatsiooniriski intsidentidest või juhtumist. Samuti on juurutatud elektrooniline süsteem raporteeritud operatsiooniriski intsidentide/juhtumite seireks ja aruandluseks, operatsiooniriskide enesehindamiseks ja järeltegevusteks.

Pangas toimub vastavuses siseregulatsioonidele pidev operatsiooniriski monitooring, kõikide operatsiooniriski kahjujuhtumite ja intsidentide tuvastamiseks ja menetlemiseks. Kindlaks on määratud operatsiooniriskide intsidentide registreerimise ajalised kriteeriumid.

Monitooringu tulemuste alusel arvutatakse välja operatsiooniriski näitaja (OR), mis näitab kaalutud keskmist aset leidnud süsteemi-, protsessi-, personali- ja välisriskide osas. Seiratakse äriteenuste riskiindikaatoreid ning pöördumiste ja juhtumite lahendamist. Kõik eelnimetatud aruanded edastatakse kvartaalselt Panga juhatusele, nõukogule ja siseauditile. Kvartaalselt esitatakse Finantsinspeksioonile aruandeid operatsiooniriski kahjujuhtumite ja intsidentide, operatsiooniriski võtmeindikaatorite ning hagide kohta.

IKT- ja süsteemirisk

Süsteemide ja tehnoloogia ebapiisavusest, ebasobivusest ning häiretest tulenevad riskid, nt funktsionaalsuse probleemid, jõudluse (mahu probleemid; ebapiisav hooldus/pärandsüsteemide ebapiisav tugi; süsteemide kättesaamatus; ebapiisav testimine/arendus; tarkvara väljalaske/juurutamise probleemid; valesti seadistamine; puudulik andmete hoiustamine ja hävitamine; IT turvanõrkuste ärakasutamine; ebapiisav tehnoloogiaalane planeerimine; muud IT ja süsteemidega seotud probleemid; samuti ka ebapiisavad investeeringud tehnoloogiasse; arendusse ja rakendamisse; infoturberisk.

Protsessirisk

Protsesside ja organisatsiooni ülesehitusest ja toimimisest või mittetoimimisest tulenevad riskid nt protsessi disaini vead, sh vastuolulised protsessid; protsessi implementeerimise vead, sh puudulik või ajakohastamata protsessi kirjeldamine, puudused muudatuste/projektide juhtimisel; puudused sisejuhtimises (governance), sh ebaselged rollid ja vastutusosalad; muud protsessidega seotud probleemid, samuti ka maksed/arveldused/teenuste edasiandmine; dokumentatsiooni/lepingute haldamine, väärtuse määramine/hinnastamine; väärandmete sisestamine, avaldamine, muutmine sise- ja välisraportites; seadusandlusele mittevastamine (juriidiline risk), müügitegevused; toimingute teostamine (protsessi(de) katkemine, vea tekitamise toimingurisk), maine väär kujundamine.

Personalirisk

Panga töötajate tegevusest või tegevusetusest tulenevad riskid nt inimlikud eksimused, ebapiisav koolitamine/kompetents; ebapiisav mehitatus; ebapiisavad rollid ja vastutusosalad, möödarääkimine ja/või puudulik kommunikatsioon, organisatsioonikultuur; töötajate pahatahtlik käitumine, muud personaliga seotud probleemid, samuti ka vargused; lubamatud tegevused/peetused/väärteod, tööseadusandluse rikkumine, töötajate ebaseaduslik organiseeritud tegevus, võtmetöötajate puudus või kaotus, töötajate ebapiisavad teadmised (oskused); töötajate eksimused, mis tulenevad hooletusest või teadmatuses; oskustöötajate puudumine, konfliktid töösuhetes, ebalojaalsus, distsipliiniprobleemid.

Väline risk

Väliste osapoolte tegevusest või tegevusetusest ning keskkonnast ning vääramatust jõust tulenevad riskid, nt loodusõnnetused (pandeemia, maavärin, üleujutus); väliste osapoolte pahatahtlik käitumine; väliste osapoolte, sh partnerite mittepahatahtlik käitumine, sh tegevusetus; terrorism/välised rünnakud (v.a. küberrünnakud); keskkond (v.a. loodusõnnetused); geopoliitiline/majanduslik/sotsiaalne ebastabiilsus; regulatiivne ja seadusandlik keskkond. Samuti ka välised teenusepakkujad, kliendid, vääramatu jõu risk (poliitiline risk), avalikkuse huvid ja ootused, mis kujundavad hinnangu asutuse tegevusele.

Operatsiooniriski igapäevast juhtimist teostab Panga operatsiooniriski spetsialist. Operatsiooniriski juhtimise süsteemi toimimise üle teostab grupiseid auditeid Panga siseauditi osakond.

Operatsiooniriskide kapitalinõude arvutamisel rakendatakse Basel II ja Basel III kapitaliadekvaatsuse reeglite alusel baasmeetodit. Baasmeetodi puhul on operatsiooniriski kapitalinõue 15% Grupi põhitegevuse puhastulust.

4.7 Jätkusuutlikkuse või ESG risk

ESG on risk, mis tekib suutmatusest asjakohaselt kindlaks teha ja juhtida keskkondlikke, sotsiaalseid ja juhtimisega (ESG) seotud sündmusi, millel võib esinemise korral olla oluline

negatiivne finantsmõju ja/või oluline negatiivne mõju Grupi mainele. Jätkusuutlikkuse või ESG risk hõlmab ka teisi riskiliike, peamiselt krediidi-, vastavus- ja operatsiooniriski.

Grupi äristrateegia viiakse kooskõlla ühiskonna eesmärkidega, mis kajastuvad säästva arengu eesmärkides. Sellest tulenevalt Grupp tegeleb ESG riski integreerimisega riskijuhtimise strateegiasse eesmärgiga ühendada jätkusuutlikkuse aspekt Grupi riskijuhtimise protsessiga ning tagada tõhusa juhtimisega ja vastutustundlik panganduskultuur.

Oma ESG valdkonna positiivset mõju suurendades ning vastavaid riske maandades Grupp vähendab samal ajal oma tegevusest, toodetest ja teenustest tulenevaid negatiivseid mõjusid inimestele ja keskkonnale. Selleks tehakse vastutustundlikult koostööd oma klientidega, et julgustada jätkusuutlike tavade rakendamist.

Grupp tegeleb jätkusuutlikkusega, võttes fookusesse järgmise:

- oma tooted ja teenused

Krediidiotsuste tegemise protsessis pöörab Pank tähelepanu ESG kriteeriumitele ning lähitulevikus plaanib luua ühtse süsteemi ESG riskide juhtimiseks, mis aitab suunata ettevõtteid kestlikuma äritegevuse poole, et vähendada äritegevusega seotud riske maailmale ja looduskeskkonnale. Jätkusuutlikkuse eesmärkide arvestamine rahastamis- ja investeerimisotsustes võimaldab suunata raha jätkusuutlikematesse ettevõtetesse, mis loob positiivsemat mõju keskkonnale, ühiskonnale ning majanduskasvule.

- ressursside vastutustundlik kasutamine

Grupp on keskendunud digiteenuste arendamisele, millega muudetakse väiksemaks oma ökoloogilist jalajälge. See võimaldab vähendada paberi- ja ajakulu ning luua kaugteenuste lahendusi, kaotades klientide vajaduse füüsiliselt panka külastada.

- ärietika ja töökeskkond

Grupp keskendub mitmekesise ja kaasava töökeskkonna tagamisele ning avatud kommunikatsioonile. Igapäeva töösse on integreeritud protseduurid, mille range järgimine võimaldab võimalikke huvide konflikte ja eetikaalaste rikkumiste vältida, s.h. on sisse seatud AML valdkonnas toimunud rikkumisest teatamise (n-ö vilepühumise) võimalus. Grupi jaoks on oluline soodustada sellist töökeskkonda, kus töötajad saavad ilma hirmuta teatada taolistest rikkumistest või muust ebaeetilisest käitumisest. Samuti esitavad vastavad töötajad igal aastal majanduslike huvide deklaratsiooni. Grupp peab oluliseks, et igapäevaselt langetatavad otsused ei oleks vastuolus inimõigustega ning toetaksid korrupsioonivastase võitluse eesmärke.

4.8 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning rahvusvaheliste sanktsioonide täitmise järgimine

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamise nõuetele kohaldamine ja seonduvate riskide (edaspidi AML risk) maandamine on jätkuvalt üks Panga tegevuse prioriteetidest. Seetõttu on AML riskide tuvastamine, nende mõju hindamine ja maandamise meetmete kohaldamine Pangas kõrgendatud tähelepanu all.

2023 tingisid AML riski suurenemist või kõrget taset järgnevad asjaolud:

- Venemaa agressioonist Ukraina vastu tingitud täiendavate finants sanktsioonide rakendamine nii Venemaa kui Valgevene vastu;
- Majandustehingute kandumine kolmandatesse riikidesse, millega kaasneb Venemaa vastastest sanktsioonidest hoidumise risk;
- Eestis registreeritud virtuaalvääringute teenusepakkujate, hoiu-laenuühistute ja äriühinguteenuse pakkujate tegevuse nõrgast regulatsioonist ja järelevalvest tingitud ohud;

- Ohud, mis on seotud Eestis registreeritud äriühingute, mille asutajad või tegelikud kasusaajad on teiste riikide kodanikud, kontrolli- ja juhtimisstruktuuri vähese läbipaistvusega, mis suurendab selliste ettevõtete tegevusega seotud riske;
- Ohud, mis on seotud Eestis registreeritud äriühingute tegevusega, mille tegevus ei toimu Eestis;
- Rahapesu ja terrorismi rahastamist ning rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamist käsitlevate regulatsioonide pidev täiendamine ja pädevate asutuste kõrgendatud tähelepanu nende rakendamise meetmete efektiivsuse hindamisel, millega kaasnevad meetmetele mittevastavuse ohud.

AML riskide juhtimine Pangas tugineb loodud riskijuhtimise süsteemile, mis koosneb tegevusega kaasnevate AML riskide defineerimisest ja nende ulatuse ja mõju kaardistamisest (regulaarsed ülevaated) ja hindamisest (riskihinnang) ning mõju piiritlemisest (riskiisu), samuti riskihinnangust tulenevate riskide mõju vähendamise meetmete rakendamisest.

Riskiisu dokument väljendab Panga poolt aktsepteeritavat riskide taseme ja tüüpide kogumit, mida Pank on valmis oma majandustegevuse ja strateegiliste eesmärkide saavutamise nimel võtma ning mille mõju on Pank võimeline oma riskijuhtimise ja -kontrolli meetmeid arvestades maandama. Panga poolt võetavate riskide ulatus on proportsionaalne Panga tegevuse ja osutavate teenuste laadi ja keerukuse astmega.

AML riskide maandamise meetmed tuginevad Panga äristrateegiale ja hoolsusmeetmete proportsionaalsele ja riskipõhine kohaldamisele. Panga rahapesu ja terrorismi rahastamise riskijuhtimise mudeli moodustavad organisatoorne lahend, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alased sise-eeskirjad, rakendatud kontrollimehhanismid, Riskihinnang ja Riskiisu dokumendid kogumis.

Pank rakendab meetmeid, et minimeerida võimalust, et Panga teenuseid võidaks kasutada rahapesuks või terrorismi rahastamiseks või kehtestatud finantssanktsioonidega seotud piirangute rikkumiseks. Selleks tagab Panga juhatus valdkonnaga seonduvate riskide pideva hindamise ja nende võrdlemise strateegias sätestatud eesmärkidele ja Riskiisuga fikseeritud piirmääradele. Tegevusega kaasnevate riskide hindamiseks rakendatakse rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtetele tuginevat riskide hindamise metoodikat, millega hinnatakse klientide ja erinevate teenustega seotud riske ja nende mõju.

Riskide hindamise, sh Riskihinnangu koostamise raames tuvastatakse, millised on klientidega ja teenustega seonduvad peamised ohud ja riskifaktorid, kui suur on nende realiseerumise või esinemise tõenäosus ning millises ulatuses peab Pank riskide maandamiseks kohaldama hoolsusmeetmeid.

Riskifaktorite tuvastamiseks kohaldab Pank õigusaktides sätestatud hoolsusmeetmeid ning nende mõju ja maandamise meetmete määramiseks lähtub hoolsusmeetmete kohaldamise käigus kogutud teabest, kliendiga ärisuhte loomisest ja hiljem esitatud teabe kontrollimise ning kliendisuhete ja -tehingute hilisema monitoorimise ja skriinimise käigus saadud informatsioonist.

Panga tegevust reguleerivad põhimõtted on toodud erinevates poliitikates, protseduurides ja juhendites. Pank täiendab pidevalt oma tööprotsesse ja siseprotseduure, et tagada vastavus kehtivatele seadustele ja õigusaktidele.

Panga tegevusega kaasnevate riskide juhtimine toimib kolme kaitseliini põhimõttel. Esimene kaitseliini moodustab klienditeeninduse ja klientidega ärisuhteid loovad ja juhtivad struktuuriüksused.

Esimese kaitseliini kohustused hõlmavad ka hoolsusmeetmete kohaldamist, sh:

- Isiku isikusamasuse tuvastamine;
- Tegelike kasusaajate ja tehingutes kasutatava vara päritolu ja tehingupartnerite tuvastamine;
- Tehingute vastavuse kontroll kliendi tegevusprofiilile.

Hoosusmeetmete kohaldamise käigus määratakse kliendile vastava riskiastme määramise maatriksi abil tema tegevusprofiili ja tegevuse analüüsi põhjal personaalne riskiaste. Panga riskiisule mittevastavate klientide tuvastamisel lõpetatakse ärisuhte selliste isikutega.

Teise kaitseliini moodustavad:

- Rahapesu tõkestamise osakond (RTO), mille peamine eesmärk on AML riskitaristu, sh kliendihaldusprogrammi CRM ja tehingute automatiseeritud sõelumisprogrammi Salv, haldamine, sisendi andmine kohalduvate protseduuride täiendamiseks ja riskianalüüsides koostamiseks. RTO tegevus hõlmab ka tehingute järel monitoorimist ja skriinimist, vajadusel lisaandmete küsimist, kontode blokeerimist/sulgemist ning vajadusel kliendi tegevuses tugevdatud hoosusmeetmete rakendamist. Võimaliku huvide vältimiseks viiakse viimati nimetatud ülesanded esimese kaitseliini koosseisu.
- Riski – ja vastavuskontrolli osakond (RVO), mille peamine eesmärk on AML valdkonna riskide hindamise ja vastavuskontrolli korraldamine, riskiraportite, Riskihinnangu ja Riskiisu dokumentide koostamine, seire- ja järelevalve toimingute läbiviimine. RVO koosseisu kuulub Rahapesu andmebüroo kontaktisik, kelle tegevuse eesmärk on kahtlaste ja ebaharilike tehingute analüüsi, rahapesu – ja terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute tuvastamist, rahvusvahelise sanktsiooni rikkumisest või selle täitmisest hoidumise tuvastamist ning Rahapesu andmebüroo (RAB) teavitamist ja selle ettekirjutuste täitmist.

Kolmanda kaitseliini moodustab siseauditi üksus. Siseauditi ülesandeks on rahapesu- ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste meetmete ja siseprotseduuride tõhususe ning organisatsioonilise lahendi vastavuse auditeerimine.

AML riski juhtimine tugineb seonduvatele õigusaktidele ja normidele, sh: rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus, rahvusvahelise sanktsiooni seadus, Finantsinspektsiooni juhised ja suunised, eelkõige “Krediidi- ja finantseerimisasutuste organisatsiooniline lahend ning ennetavad meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks”, „Rahvusvahelise finantssanktsiooni kohaldamine krediidi- ja finantseerimisasutustes“, Rahapesu andmebüroo juhendmaterjalid, FATF ja EBA soovituslikud juhendid.

Avatust AML riskidele on Pank piiranud oma riskiisus seatud nii kvalitatiivsete kui kvantitatiivsete piirmäärade kehtestamisega. Selliselt ei loo Pank alates 01.12.2018 ärisuhted mitteresidentidest juriidiliste isikutega, mis olid asutatud maksuvabades või madala maksumääraga riikides ja territooriumitel. Alates 19.02.2024 ei osuta Pank makseteenuseid mitteresidentidest juriidilistele isikutele ning residentidest juriidilistele isikutele, kelle vähemalt üks tegelik kasusaaja on mitteresident. Lisaks ei osuta Pank makseteenuseid väljaspoole Euroopa Majanduspiirkonda.

Ärisuhte loomine Pangaga on võimalik üldjuhul pangakontorites. Alates 2021.aasta lõpust on Eesti residentid eraisikutel ID-kaardi olemasolu korral võimalus luua ärisuhe isikusamasuse kaugtuvastamise teel. Pärast ärisuhte loomist saavad kliendid teenuseid kasutada läbi Panga veebirakenduse, kus kliendi tuvastamine toimub kas Smart-ID, ID-kaardi, Mobiil-ID või tuvastus SMS koodi abil.

- Pank ei loo ärisuhteid isikutega, keda esindavad Pangas äriühinguteenuse pakkujatest vahendajad või agendid.

- Samuti ei looda ärisuhteid isikutega, mis on rahvusvahelise sanktsiooni subjektid või seotud selliste isikute või kaubaga, mis on registreeritud maksuvabas piirkonnas või kes on kolmanda riigi riikliku taustaga isikud või nendega seotud ettevõtted.

Klientidega seotud AML riskide paremaks haldamiseks jaotatakse kliendid vastavalt riskifaktorite ja riskikategooriate hinnangule nelja kliendigruppi: „madal“, „keskmine“, „kõrge“ ja „ülilõrge“ riskiaste. Riskiastme määramisel lähtutakse riskidest: kliendirisk, toote- või teenuserisk ning maa- ja geograafiline risk ning neid moodustavatest riskifaktoritest.

Tulenevalt riski astmest langetab kliendiga ärisuhte loomise otsuse: (i) „madala“ riskiastme korral klienditeeninduse osakond, (ii) „keskmise“ riskiastme korral klienditeeninduse osakond pärast RTO hinnanguga tutvumist, (iii) „kõrge“ ja „ülilõrge“ riskiastmega kliendi korral Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee nõusoleku korral klienditeeninduse osakond. RTO hinnang ja Kõrge riskiga klientide komitee nõusolek ei ole klienditeeninduse osakonna jaoks ärisuhte loomiseks kohustuslikud, nende eesmärk on viidata seonduvatele ja tuvastatud riskifaktoritele. Klienditeeninduse osakond võib vaatamata sellele teha otsuse kliendi kandidaadiga ärisuhtet mitte luua.

Tehingutega seotud riskide hindamiseks kohaldatakse kõikide tehingute suhtes Salv Technologies automatiseeritud sõelumistehnoloogiat (AST), mille eesmärk on tuvastada tehingutes hägusloogika algoritme kasutades rahvusvahelise sanktsiooni subjektid, riikliku taustaga isikud, isikud, mille osas kohaldatakse tugevdatud hoolsuskohustusi. Tehingute kontroll rahvusvaheliste sanktsioonide rikkumise tuvastamiseks teostatakse tuginetakse Dow Jones andmebaasidele, mida uuendatakse iga päev. Samuti tuvastab AST tehingutes vastavalt koosatud algoritmidele riskifaktorid, mis võivad viidata rahapesule, terrorismi rahastamisele või rahvusvahelistest sanktsioonidest hoidumisele. Kui tehingu osas tuvastatakse mõni riskifaktor, siis tehing peatatakse ja suunatakse täiendavaks analüüsiks tehinguid skriinivatele või monitoorivatele töötajatele. Tehingute suhtes AML riski osas kahtluse tekkimisel nõuab Pank kliendilt tehingu(te) osas lisainformatsiooni ja andmeid ning kliendi vahendite päritolu ja tehingute legitiimsust kinnitavate dokumentide esitamist. Kahtluse püsimisel suunatakse info edasi rahapesu andmebüroo kontaktisikule.

Lisaks nimetatud kaitseliinide rakendamisele toimib Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee, mis vaatab läbi nii uute kliendikandidaatide taotlusi kui ka ärisuhteid olemasolevate klientidega tagamaks vastavuse Panga riskiisu ja –taluvuse piirmääradele.

4.9 Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus

Grupp kajastab järgmisi finantsvarasid õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande:

31.12.2023					
(tuhandetes eurodes)					
Finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Kokku
Nõuded klientidele	7	-		176	176
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37	-	-	37
Kokku finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		37	-	176	213

31.12.2022					
(tuhandetes eurodes)					
Finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Kokku
Nõuded klientidele	7	-		293	293
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37	-	-	37
Kokku finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		37	-	293	330

IFRS 13 määrab kindlaks õiglase väärtuse hindamistehnikate hierarhia, mis põhineb sellel, kas hindamistehnika sisendid on jälgitavad või mitte.

Hierarhias kasutatud tesemed:

- Tase 1 – aktiivsel turul noteeritud hindnoteeritud (korrigeerimata) turuhinnad aktiivsel turul identsetele varadele ja kohustustele;
- Tase 2 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid on otseselt või kaudselt jälgitavad;
- Tase 3 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid ei ole jälgitavad. Ülalpool tabelis toodud Nõuded klientidele olid hinnatud diskonteeritud tulevaste rahavoogude põhjal kasutades turuintressimäära.

Varad/ kohustused, mida ei mõõdetata õiglaselt väärtuses kuid mille õiglase väärtus on avalikustatud:

TBB panga juhatus on hinnanud bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade ja kohustuste õiglast väärtust. Õiglase väärtuse tuvastamiseks diskonteeritakse tulevikurahavood turuintressikõvera alusel (Tase 3) (vt Lisa 2. „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte. Finantsinstrumendid“).

Laenude klientidele puhul vaadeldakse iga klienti eraldi ning intressimäärad erinevad tulenevalt kliendi riskitasemest, mistõttu nende laenude tuleviku rahavoogude diskonteerimiseks ei ole võimalik rakendada homogeenset ja sarnastel tehingutel põhinevat võrreldavat intressimäära. Valdav osa laenudest on ujuva intressimääraga, ehk vastavad turuintressi muutustele. Klientide riskimarginaalides ei toimunud olulisi muudatusi võrreldes arvelevõtmisega. Seega, seisuga 31.12.2023.a. ega 31.12.2022.a. laenude õiglase väärtus ei erine oluliselt nende bilansilisest väärtusest.

Raha ja nõuded keskpangale – bilansiline väärtus on sama, mis õiglase väärtus, sest varasid saab sama väärtusega realiseerida tavakorras.

Nõuded krediidasutustele - õiglase väärtus võrdub bilansilise väärtusega, kuna varasid saab korrapärases tehingus realiseerida sama hinnaga. Teiste krediidasutuste nõuded on nõudmiseni hoiused.

Muud nõuded, viitvõlad ja muud kohustused on tekkinud tavapärase äritegevuse käigus ja kuuluvad tasumisele lühiajaliselt, mistõttu juhtkonna hinnangul nende õiglase väärtus oluliselt ei erine bilansilisest väärtusest. Need nõuded ja kohustused ei kanna intressi.

Fikseeritud intressimääradega klientide hoiused on lühiajalised ning hoiuste hinnastamisel järgitakse turutingimusi. 2023. aastal ei ole turu intressikõver oluliselt muutunud, mistõttu tulevikurahavoogude diskonteerimise tulemusena leitav hoiuste õiglase väärtus oluliselt ei erine nende bilansilisest väärtusest.

Vt ka finantsvarade ja finantskohustuste tähtajalist struktuuri likviidsusriski juures käesolevas lisas.

4.10 Kapitali juhtimine ja kapitali adekvaatsus

Grupp kasutab riskipõhist kapitali planeerimist, tagades, et kõik riskid oleksid igal ajahetkel piisavalt kaetud omavahenditega. Kapitali planeerimisel lähtub Grupp riskistrateegiast, riskipoliitikast ja regulatiivdokumentidest (Krediidiasutuste seadusest ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013, ehk kapitalinõuete määrusest).

Kapitalivajaduse planeerimine toimub regulatiivse **kapitali adekvaatsuse** arvutamise baasil, millele liidetakse juurde kapitalinõuded täiendavate riskide katteks. Selliste otsuste langetamise instrumendiks on kapitali piisavuse stressitestimine Pillar 1 ja Pillar 2 adekvaatsuse kriteeriumite alusel. Kapitali adekvaatsus väljendab panga omavahendite piisavust krediidiriski, tururiski ja operatsiooniriski katmiseks ning vastavust krediidiasutuse majandustegevusele.

Alates 2014. aasta algusest Euroopa Liidus kehtib pankadele ühtne kapitali adekvaatsuse miinimumnõue (baasnõue 8%), kuid lisaks sellele Eestis on kehtestatud täiendavad kapitalipuhvri nõuded:

- kapitali säilitamise puhver 2.5%
- süsteemse riski puhver 0% (1% kuni 30.04.2020)
- vastutsükliline puhver 0-2.5% (alates 01.01.2016).

Süsteemse riski puhvri nõue kehtib Eestis alates 1. augustist 2014. Alates 1. augustist 2016 kehtis kõikidele krediidiasutustele 1% puhvrimäär, mida kohaldatakse Eestis asuvatele riskipositsioonidele. COVID-19 pandeemia tõttu otsustas Eesti Pank erakorraliselt langetada 1. maist 2020 puhvrimäära ajutiselt 0%le.

Alates 2016. aastast peavad kõik EL krediidiasutused hoidma omavahendeid vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude täitmiseks. Vastutsüklilise puhvri nõue on krediidiasutuse koguriskipositsiooni ja vastutsükliliste kapitalipuhvrite kaalutud keskmise määra korrutis. Vastutsüklilise puhvri määr kehtestatakse geograafilisel põhimõttel riikide lõikes vastava riigi määratud asutuse poolt. Eestis kehtis alates 2016. aastast vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue 0%.

Alates 07. detsember 2022 on taaskehtestatud vastutsüklilise kapitalipuhvri määra baasnõude tasemele 1% ehk sama suurena kui COVID-19 kriisi eelselt kehtinud süsteemse riski puhvri nõue, millega taastab Eesti Pank kapitalipuhvri hoidmise nõude, mis COVID-19 pandeemiast lähtuva suure ebakindluse tõttu 1. mail 2020 vabastati. Seega asendatakse varem kasutatud süsteemse riski puhver vastutsüklilise kapitalipuhvri instrumendiga. 2023. aasta kiire laenukasvu tõttu suurenenud riskide mõjul tõstis Eesti Pank vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 1,5%-ni. Uus puhvrimäär jõustus 1. detsembrist 2023.

Alates 01. detsember 2023 arvestades viimaseid kehtivaid SREP kapitalinõudeid on Grupi minimaalseks regulatiivseks omavahendite suhtarvuks 21,08% (kuni 01.12.2023 20,58%), mis tagab, et kaetud oleks nii Pillar 1, Pillar 2 riskid kui ka kombineeritud puhvri nõue.

Omavahendid

Vastavalt pangandusmäärusele koosnevad krediidiasutuse või konsolideerimisgrupi omavahendid esimese ja teise taseme omavahenditest.

Esimese taseme omavahendid koosnevad esimese taseme põhiomavahenditest ja täiendatavatest esimese taseme omavahenditest.

TBB panga Grupi esimese taseme põhiomavahendite koosseisu kuuluvad:

- a) sissemakstud kapitaliinstrumendid ehk aktsiakapital;

- b) jaotamata kasum;
- c) muud reservid;

Punktides a–c osutatud kirjeid tunnustatakse esimese taseme põhiomavahenditena ainult siis, kui krediidasutus saab neid piiramatult ja viivitamatult kasutada, et katta riskid või kahju kohe, kui need tekivad. Punkti b kohaldamisel võib krediidasutus kajastada aruandeperioodi vahekasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites enne, kui ta on teinud ametliku otsuse, millega kinnitatakse aruandeaasta lõplik kasum, ainult pädeva asutuse eelneval loal. Täiendavaid esimese taseme omavahendeid ja teise taseme omavahendeid TBB panga Grupp ei oma.

Vastavalt regulatiivnõuetele krediidasutuse omavahendid peavad olema vähemalt 5 miljoni eurot ja koguomavahendite suhe koguriskipositsioonis (koguomavahendite suhtarv) peab olema vähemalt 12,0% (11,5% kuni 01.12.2023) Grupile kehtivad ka Pillar 1 riskide ja Pillar 2 riskide lisanõuded, mis võtavad arvesse Grupi spetsiifilisi omadusi ja riski profiile (vt *Tegevusaruande osa „2.10 Suhtarvud ja kapitali adekvaatusus“*).

Grupi kapitaliks ehk omavahenditeks on esimese ja teise taseme omavahendid nagu need on määratud kapitalinõuete määruses (31.12.2023: 20 442 tuhat eurot, 31.12.2022: 20 219 tuhat eurot). Esimese taseme põhiomavahendite regulatiivse korrigeerimisena on kajastatud immateriaalse vara kogusumma ning oodatava kahjumi arvutamisest tulenevad negatiivsed summad, arvestatud vastavalt IFRS 9 („*Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr.183/2014*“) (vt peatükk 2.10).

Juhkonna hinnangul, Grupp on vastavuses kõikidega välis- ja sisemiste kapitali juhtimise nõuetega seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022.

Kapitalivajaduse leidmiseks prognoositakse bilansipositsioone, võttes aluseks võimalikke muutusi erinevate riskiga kaalutud varade ja omakapitalikirjete lõikes ning soovitud kapitalitasemete hoidmise. Kapitali planeerimisel ja äriplaani koostamisel kesk- ja lühiajalises perspektiivis arvestatakse selliseid näitajaid nagu kapitaliseerituse tase, minimaalne ja soovitav omakapitali määr, omakapitali kordaja (leverage), tähtjaliste hoiuste katmise tase Grupi omavahenditega, kõrglikviidsete aktive summa ning vastuvõetud riski ja likviidsusestrateegiad.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi omavahendite, kapitalinõuete ja adekvaatsuse normatiivide täitmise kohta on toodud TBB panga 2023. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel www.tbb.ee.

Lisa 5. Nõuded keskpangale

Vastavalt Euroopa Keskpanga nõuetele on kehtestatud Eestis tegutsevatele krediidasutustele kohustusliku reservi nõue. Kohustusliku reservi nõude arvestuse baasi hulka kuuluvad kõik krediidasutuse poolt võõrvahendite kaasamise teel saadud bilansilised kohustused ja tingimuslikest kohustustest konsolideerimisgruppi kuuluvate residentsete finantseerimisasutuste kohustuste katteks väljastatud finantsgarantiid. Kohustusliku reservi nõude suurus arvutatakse kuu lõpu bilansi alusel ja peab olema täidetud aruandeperioodil keskmisena. 2023 ja 2022 aasta jooksul oli TBB pank nimetatud nõudega vastavuses. Seisuga 31. detsember 2023 moodustavad nõuded keskpangale 60 585 tuhat eurot (31.12.2022: 86 019 tuhat eurot), s.h. üleölaenuid 55 408 tuhat eurot (31.12.2022: 85 209 tuhat eurot) . Reservinõue 31.12.2023 seisuga oli 929 tuhat eurot (31.12.2022: 1 341 tuhat eurot), seega on vabu vahendeid Eesti Pangas seisuga 31.12.2023 59 656 tuhat eurot (31.12.2022: 84 678 tuhat eurot), mis on kajastatud raha ekvivalentidena.

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Arvelduskonto päevalõpu jääk kuu keskmisena	5 193	4 628
<i>Arvelduskonto päevalõpu jääk arvestades üleöölaenuid kuu keskmisena</i>	<i>60 987</i>	<i>85 147</i>
Kohustusliku reservi nõue kuu keskmisena	943	1 416
Kohustusliku reservi ületäitmine kuu keskmisena	8 908	3 448

Euroopa Keskpanga nõukogu 14.09.2022.a. otsustas tõsta kolme EKP baasintressimäära ning s.h.kehtestada hoiustamise püsivõimaluse positiivse intressimäära, tulemusena teenis 2023. aastal Grupp keskpangas arvelduseks hoitavatelt vahenditelt intressi summas 26 tuhat eurot (2022: 8 tuhat euro) ja üleöölaenuidelt 2 186 tuhat eurot (2022: 318 tuhat euro).

Alates 11.06.2014.a. kuni 14.09.2022.a. kehtinud hoiustamise püsivõimaluse negatiivne intressimäär (mis kehtis ka kohustusliku reservi nõudeid ületavatele keskmistele reservihoiustele ja muudele eurosüsteemis hoitavatele hoiustele) tõi 2022. aastal Grupile keskpangas arvelduseks hoitavatelt vahenditelt negatiivse intressimäära kulud summas 231 tuhat eurot.

Lisa 6. Nõuded krediidasutustele

Nõuded krediidasutustele jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Nõudmiseni deposiidid:		
OECD maade pankades	2 188	1 725
Hiina	638	1 368
SRÜ maade pankades	3	3
Nõudmiseni deposiidid kokku	2 829	3 096
Üleöölaenuid:		
OECD maade pankades	9 053	12 190
Üleöölaenuid kokku	9 053	12 190
Tähtajalised deposiidid:		
OECD maade pankades	-	4 702
Tähtajalised deposiidid kokku	-	4 702
Kokku nõuded krediidasutustele	11 882	19 988

Seisuga 31. detsember 2022 oli tähtajaliste deposiitide keskmine intressimäär 3,45%.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 toodud krediidasutustele nõuete analüüs krediitikvaliteedi järgi Standard and Poor's ja Lianhe Credit Rating Co. Ltd reitingute põhjal (nõuded, mis ei ole aegunud ega allahinnatud).

31.12.2023

	(tuhandetes eurodes)		
	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga AA	638	-	638
- reitinguga A-2	10 806	-	10 806
- ilma reitinguta	438	-	438
Kokku	11 882	-	11 882

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga AA	1 368	-	1 368
- reitinguga A-2	13 811	4 702	18 513
- ilma reitinguta	107	-	107
Kokku	15 286	4 702	19 988

Grupp lähtub vahendite paigutamisel teistesse krediidasutustesse eelkõige varasemast koostööst omandatud kogemustest. Regulaarselt jälgitakse nende krediidasutuste finantsaruandeid, kus vahendeid hoitakse ning jälgitakse nõuete kvaliteeti. (vt Lisa 28. „Bilansipäevajärgsed sündmused“).

Lisa 7. Nõuded klientidele

(tuhandetes eurodes)

Nõude liik	31.12.2023	31.12.2022
Laenud klientidele (AC), neto	47 812	56 985
Laenud juriidilistele isikutele	42 411	50 086
- Investeeringulaenu	38 640	45 711
- Arvelduslaenu	1 743	2 026
- Liisingud	1 348	1 628
- Muud laenu	680	721
Laenud eraisikutele	5 926	7 259
- Eluasemelaenu	5 263	6 377
- Muud laenu ja liisingud	663	882
Laenude allahindlus	-525	-360
Nõuded klientidele (FVTPL)*	176	293
- Muud nõuded	176	293
Kokku nõuded klientidele	47 988	57 278

*vt lisa 2 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“ ja 4 „Riskijuhtimine. Finantsvarade ja kohustuste õiglase väärtus“ (4.8 Finantsvarade ja kohustuste õiglase väärtus)

Juriidilistele isikutele muude laenu ja muude nõuete all on kajastatud:

- Pangas: nõuded finantseerimisasutusele, krediitkaardivõlgnevused, loovutatud nõuded;
- liisingus: faktooring, võlaajutamise lepingud ja liisingu poolt lõpetatud lepingud.

Eraisikutele muude laenu ja liisingute all on kajastatud:

- Pangas: kõik laenu eraisikutele, mis ei ole eluasemelaenu (arvelduslaenu, plaaniline laenu, krediitkaardivõlgnevus);
- liisingus: kõik muud liisingud, mis ei ole eluasemega seotud (näiteks sõiduauto liisingud).

Finantsvarade krediidikvaliteet laenu liikide ja krediidiklasside lõikes

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Investeeringulaenu	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	12 439	-	-	12 439
Krediidiklass 2	16 965	240	-	17 205
Krediidiklass 3	2 325	699	3 264	6 288
Krediidiklass 4	-	109	905	1 014
Krediidiklass 5	-	-	1 694	1 694
Bruto jääkväärtus	31 729	1 048	5 863	38 640

Allahindlus	-43	-26	-359	-428
Bilansiline jääkväärtus	31 686	1 022	5 504	38 212

31.12.2022 (tuhandetes eurodes)

Investeeringislaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	13 813	-	-	13 813
Krediidiklass 2	18 443	3 194	243	21 880
Krediidiklass 3	5 370	372	2 946	8 688
Krediidiklass 4	-	140	-	140
Krediidiklass 5	-	-	1 190	1 190
Bruto jääkväärtus	37 626	3 706	4 379	45 711
Allahindlus	-103	-22	-175	-300
Bilansiline jääkväärtus	37 523	3 684	4 204	45 411

31.12.2023 (tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	292	-	-	292
Krediidiklass 2	945	-	-	945
Krediidiklass 3	260	-	150	410
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	96	96
Bruto jääkväärtus	1 497	-	246	1 743
Allahindlus	-6	-	-13	-19
Bilansiline jääkväärtus	1 491	-	233	1 724

31.12.2022 (tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	1 050	-	-	1 050
Krediidiklass 2	667	-	-	667
Krediidiklass 3	213	-	96	309
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	1 930	-	96	2 026
Allahindlus	-5	-	-2	-7
Bilansiline jääkväärtus	1 925	-	94	2 019

31.12.2023 (tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	771	-	-	771
Krediidiklass 2	462	-	-	462
Krediidiklass 3	6	1	-	7
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	108	108
Bruto jääkväärtus	1 239	1	108	1 348
Allahindlus	-5	-	-36	-41
Bilansiline jääkväärtus	1 234	1	72	1 307

31.12.2022				
(tuhandetes eurodes)				
Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	1 079	-	-	1 079
Krediidiklass 2	416	16	-	432
Krediidiklass 3	-	76	-	76
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	41	41
Bruto jääkväärtus	1 495	92	41	1 628
Allahindlus	-8	-12	-12	-32
Bilansiline jääkväärtus	1 487	80	29	1 596

31.12.2023				
(tuhandetes eurodes)				
Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	598	-	-	598
Krediidiklass 2	82	-	-	82
Krediidiklass 3	-	-	-	-
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	680	-	-	680
Allahindlus	-	-	-	-
Bilansiline jääkväärtus	680	-	-	680

31.12.2022				
(tuhandetes eurodes)				
Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	592	-	-	592
Krediidiklass 2	48	-	-	48
Krediidiklass 3	81	-	-	81
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	721	-	-	721
Allahindlus	-1	-	-	-1
Bilansiline jääkväärtus	720	-	-	720

31.12.2023				
(tuhandetes eurodes)				
Eluasemelaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	3 221	-	-	3 221
Krediidiklass 2	940	-	-	940
Krediidiklass 3	387	326	-	713
Krediidiklass 4	-	146	243	389
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	4 548	472	243	5 263
Allahindlus	-3	-21	-4	-28
Bilansiline jääkväärtus	4 545	451	239	5 235

31.12.2022				
(tuhandetes eurodes)				
Eluasemelaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	

Krediidiklass 1	3 976	207	-	4 183
Krediidiklass 2	1 465	-	-	1 465
Krediidiklass 3	481	-	248	729
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	5 922	207	248	6 377
Allahindlus	-6	0	-5	-11
Bilansiline jääkväärtus	5 916	207	243	6 366

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	128	-	-	128
Krediidiklass 2	297	-	-	297
Krediidiklass 3	5	-	189	194
Krediidiklass 4	-	-	1	1
Krediidiklass 5	-	41	2	43
Bruto jääkväärtus	430	41	192	663
Allahindlus	-1	-3	-5	-9
Bilansiline jääkväärtus	429	38	187	654

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	247	3	-	250
Krediidiklass 2	334	-	3	337
Krediidiklass 3	89	-	205	294
Krediidiklass 4	-	-	1	1
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	670	3	209	882
Allahindlus	-2	0	-7	-9
Bilansiline jääkväärtus	668	3	202	873

Laenud klientidele tagatise liigi järgi

Kui laenul on mitu tagatist, näidatakse allpool toodud tabelites see tagatis, mis on laenuga seotud riskide hindamise seisukohast Panga hinnangul olulisim. Tagatiste olulisuse osas on kokku 3 taset. Grupisiselt rakendatav tagatiste tasemetele jagamine põhineb regulatiivsetel nõuetel. Hüpotek, tagatishoiused ja riigi- ja pangagarantii kuuluvad 1. taseme tagatiste hulka. Kinnisvaraga tagatud laenude puhul esitatakse kinnisvaratagatis alati esimesena, sõltumata selle kvaliteedist võrreldes muu tagatisega. Juhul kui ühe tagatisega tagatakse mitu laenuõuet, jagatakse tagatise väärtus proportsionaalselt nõuete vahel sõltuvalt nõuete jäägist.

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpotek	Käendus	Liising-	Tagamata	Muud*	Kokku
			vara			
Laenud juriidilistele isikutele	36 338	4 359	1 116	596	2	42 411
Investeeringulaenu	34 975	3 665	-	-	-	38 640
Arvelduslaenu	1 351	392	-	-	-	1 743
Liisingud	12	220	1 116	-	-	1 348
Muud laenu	-	82	-	596	2	680
Laenu eraisikutele	5 670	189	11	46	10	5 926

Eluasemelaenu	5 263	-	-	-	-	5 263
Muud laenu ja liisingud	407	189	11	46	10	663
Kokku laenu klientidele (bruto jääkväärtus)	42 008	4 548	1 127	642	12	48 337

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpoteek	Käendus	Liising- vara	Tagamata	Muud*	Kokku
Laenu juriidilistele isikutele	43 376	4 831	1 188	584	107	50 086
Investeeringislaenu	41 334	4 279	-	-	98	45 711
Arvelduslaenu	2 026	-	-	-	-	2 026
Liisingud	16	424	1 188	-	-	1 628
Muud laenu	-	128	-	584	9	721
Laenu eraisikutele	6 952	205	24	67	11	7 259
Eluasemelaenu	6 377	-	-	-	-	6 377
Muud laenu ja liisingud	575	205	24	67	11	882
Kokku laenu klientidele (bruto jääkväärtus)	50 328	5 036	1 212	651	118	57 345

* Muud nõuete tagatised sisaldavad laekumisi kontole, tagatishoiuseid.

Tagatiste piisavus

Tabelites allpool on avalikustatud laenu tegelik tagatiskate. Tagatiskate väärtuseks on tagatislepingute alusel Grupile juriidiliselt kuuluvate tagatisõiguste summa kokku. Tagatiste õiglase väärtus on avalikustatud individuaalselt hinnatavate (ehk 3. Faasi) nõuete puhul, vaata tabeleid „Individuaalselt allahinnatud laenu tagatiste õiglase väärtus“.

31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatiskatega			Nõuded mittepiisava tagatiskatega		
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tegelik tagatiskate		Nõuete Bilansiline väärtus	Tegelik tagatiskate	
		tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid		tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid
Nõuded klientidele, bruto jääkväärtus	47 192	95 544	6 088	1 145	396	365
Investeeringislaenu	38 635	80 897	5 521	5	5	5
Arvelduslaenu	1 351	2 659	-	392	360	360
Liisingud	1 245	2 260	276	103	26	-
Muud laenu	84	118	82	596	-	-
Eluasemelaenu eraisikutele	5 263	8 314	-	-	-	-
Muud laenu ja liisingud eraisikutele	614	1 296	209	49	5	-
Laenu allahindlus	-496			-29		
Nõuded klientidele, neto jääkväärtus	46 696			1 116		

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatiskatega			Nõuded mittepiisava tagatiskatega		
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tegelik tagatiskate		Nõuete Bilansiline väärtus	Tegelik tagatiskate	
		tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid		tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid
Nõuded klientidele, bruto jääkväärtus	56 297	100 658	6 840	1 048	400	400
Investeeringislaenu	45 310	81 705	5 672	401	400	400
Arvelduslaenu	2 026	3 902	-	-	-	-
Liisingud	1 628	2 872	831	-	-	-

Muud laenud	138	208	128	583	-	-
Eluasemelaenud						
eraisikutele	6 377	10 493	-	-	-	-
Muud laenud ja liisingud						
eraisikutele	818	1 478	209	64	-	-
Laenude allahindlus	-357			-3		
Nõuded klientidele, neto jääkväärtus	55 940			1 045		

Individuaalselt allahinnatud laenude tagatiste õiglane väärtus
31.12.2023

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega			Nõuded mittepiisava tagatisega		
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid
Individuaalselt allahinnatud laenud, bruto jääkväärtus	6 578	9 564	209	74	-	-
Investeeringulaenud	5 863	8 489	-	-	-	-
Arvelduslaenud	246	467	-	-	-	-
Liisingud	35	35	-	73	-	-
Muud laenud	-	-	-	-	-	-
Eluasemelaenud						
eraisikutele	243	364	-	-	-	-
Muud laenud ja liisingud						
eraisikutele	191	209	209	1	-	-
Laenude allahindlus	-393			-24		
Individuaalselt allahinnatud laenud, neto jääkväärtus	6 185			50		

31.12.2022

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega			Nõuded mittepiisava tagatisega		
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus tagatised kokku	s.h. käendused ja garantiid
Individuaalselt allahinnatud laenud, bruto jääkväärtus	4 972	7 122	209	1	-	-
Investeeringulaenud	4 379	6 368	-	-	-	-
Arvelduslaenud	96	140	-	-	-	-
Liisingud	41	41	-	-	-	-
Muud laenud	-	-	-	-	-	-
Eluasemelaenud						
eraisikutele	248	364	-	-	-	-
Muud laenud ja liisingud						
eraisikutele	208	209	209	1	-	-
Laenude allahindlus	-200			-1		
Individuaalselt allahinnatud laenud, neto jääkväärtus	4 772			-		

Laenu väljaandmisel Grupp saab kliendilt tagatise õiglase väärtuse hindamise dokumente ning uuendab seda järgnevate aastate jooksul (iga ühe/kolme aasta tagant), sõltuvalt laenuõude suuruselt/tagatise tüübist. Tabelis avalikustatud tagatiste õiglaste väärtuste määramisel on arvestatud väärtuse allahindlusega (*haircut*) suurusjärgus (10-50%), et arvestada tagatise kvaliteedi muutustega ja likviidsusega realiseerimisel.

Valdav osa Faas 3 nõuetest on piisava ja kvaliteetse tagatisega (1. järjekoha hüpoteegid).

Nõuete allahindluse muutuste analüüs

(tuhandetes eurodes)

Nõuete koond allahindlus	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	22	83	123	228
Liikumised:	38	-50	13	1
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-1	NA	1	-
Faasist 2 Faasi 1	39	-39	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-18	18	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	7	-6	1
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	30	2	-	32
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	37	15	94	146
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-2	-12	-23	-37
Mahakandmised	-	-4	-6	-10
Allahindlus seisuga 31.12.2022	125	34	201	360
Liikumised:	-7	-7	14	-
Faasist 1 Faasi 2	-20	20	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-14	NA	14	-
Faasist 2 Faasi 1	27	-27	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	8	-	-	8
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-45	32	305	292
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-23	-9	-2	-34
Mahakandmised	0	0	-101	-101
Allahindlus seisuga 31.12.2023	58	50	417	525

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Investeeringislaenu	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	16	54	70	140
Liikumised:	38	-46	9	1
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-1	NA	1	-
Faasist 2 Faasi 1	39	-39	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-14	14	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	7	-6	1
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	25	2	-	27
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	27	14	106	147
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-3	-2	-10	-15
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2022	103	22	175	300
Liikumised:	-7	-5	12	-

Faasist 1 Faasi 2	-19	19	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-12	NA	12	-
Faasist 2 Faasi 1	24	-24	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	6	-	-	6
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-40	9	274	243
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-19	-	-2	-21
Mahakandmised	-	-	-100	-100
Allahindlus seisuga 31.12.2023	43	26	359	428

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	1	2	-	3
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	2	-	-	2
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	2	-	2	4
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-2	-	-2
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2022	5	-	2	7
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	1	-	11	12
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1	-	-	-1
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2023	6	-	13	19

(tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	3	16	25	44
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-

Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	--	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	3	1	1	5
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	1	-5	-11	-15
Mahakandmised	-	-	-3	-3
Allahindlus seisuga 31.12.2022	8	12	12	32
Liikumised:	-	-2	2	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2	NA	2	-
Faasist 2 Faasi 1	2	-2	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	--	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-2	-1	22	19
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-2	-9	-	-11
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2023	5	-	36	41

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	-	3	-	3
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-	-	-	-
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-3	-	-3
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2022	1	-	-	1
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	-	-	-	-
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-1	-	-	-1
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-	-	-
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2023	-	-	-	-

(tuhandetes eurodes)

Eluasemelaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	1	4	2	7
Liikumised:	-	-4	4	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-4	4	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	4	-	1	5
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-	-2	-2
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2022	6	-	5	11
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-1	1	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	1	-1	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	-	-	-	-
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-2	21	-1	18
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1	-	-	-1
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2023	3	21	4	28

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2022	1	4	26	31
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	-	-	-	-
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	1	-	-16	-15
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-	-	-
Mahakandmised	-	-4	-3	-7
Allahindlus seisuga 31.12.2022	2	-	7	9
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-

Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	-	-	-	-
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-1	3	-1	1
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-	-	-
Mahakandmised	-	-	-1	-1
Allahindlus seisuga 31.12.2023	1	3	5	9

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

Nõuete muutused bruto jääkväärtustes

(tuhandetes eurodes)

Nõuded kokku	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	41 558	5 582	3 322	50 462
Liikumised:	-2 192	-383	2 575	-
Faasist 1 Faasi 2	-295	295	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2 527	NA	2 527	-
Faasist 2 Faasi 1	630	-630	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-524	524	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	476	-476	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	14 059	239	-	14 298
Muutused finantsvarade saldodes**	1 224	-201	-151	872
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-6 278	-1 223	-746	-8 247
Mahakandmised	-7	-6	-27	-40
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	48 364	4 008	4 973	57 345
Liikumised:	-841	-2 260	3 101	-
Faasist 1 Faasi 2	-1 230	1 230	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-3 101	NA	3 101	-
Faasist 2 Faasi 1	3 490	3 490	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	5 097	-	-	5 097
Muutused finantsvarade saldodes**	-2 915	-115	80	-2 950
Tagasimaksmine perioodi jooksul	-9 581	-71	-184	-9 836
Mahakandmised	-1	-	-1 318	-1 319
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	40 123	1 562	6 652	48 337

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

** tagasimaksed ja kõikuvate saldode muutused (arvelduskrediidid ja krediitkaardilaenud)

Seisuga 31.12.2023 võivad esialgselt 3-sse faasi klassifitseeritud makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuded olla paranemisaja möödumisel klassifitseeritud katseaja perioodiks faasi 2 ning juba peale katseaja lõppu faasi 2 või 1 sõltuvalt kliendi maksedistsipliini, finantsseisundi ja muude asjakohaste asjaolude analüüsi tulemustest.

(tuhandetes eurodes)				
Investeeringislaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	31 009	4 588	2 922	38 519
Liikumised:	-2 109	-150	2 259	-
Faasist 1 Faasi 2	-77	77	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2 467	NA	2 467	-
Faasist 2 Faasi 1	435	-435	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-268	268	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	476	-476	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	11 332	239	-	11 571
Muutused finantsvarade saldodes	1 817	-68	-167	1 582
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-4 423	-903	-635	-5 961
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	37 626	3 706	4 379	45 711
Liikumised:	-404	-2 559	2 963	-
Faasist 1 Faasi 2	-705	705	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2 963	NA	2 963	-
Faasist 2 Faasi 1	3 264	-3 264	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	4 401	-	-	4 401
Muutused finantsvarade saldodes	-2 215	-99	23	-2 291
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-7 679	0	-184	-7 863
Mahakandmised	-	0	-1 318	-1 318
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	31 729	1 048	5 863	38 640

* Pikaajalised bullet-laenuid esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise metoodikale“.

(tuhandetes eurodes)				
Arvelduslaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	1 159	201	-	1 360
Liikumised:	-55	-	55	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-55	NA	55	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	693	-	-	693
Muutused finantsvarade saldodes	224	-	41	265
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-91	-201	-	-292
Mahakandmised	0	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	1 930	-	96	2 026
Liikumised:	-13	-	13	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-13	NA	13	-

Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	121	-	-	121
Muutused finantsvarade saldodes	-224	-	137	-87
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-317	-	-	-317
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	1 497	-	246	1 743

(tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	1 686	336	81	2 103
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	621	-	-	621
Muutused finantsvarade saldodes	-346	-125	-	-471
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-466	-119	-16	-601
Mahakandmised	-	-	-24	-24
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	1 495	92	41	1 628
Liikumised:	-107	-16	123	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-123	NA	123	-
Faasist 2 Faasi 1	16	16	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised*	377	-	-	377
Muutused finantsvarade saldodes	-299	-4	-56	-359
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-227	-71	-	-298
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	1 239	1	108	1 348

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise metoodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	631	195	-	826
Liikumised:	195	-195	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	195	-195	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-

Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	29	-	-	29
Muutused finantsvarade saldodes	-82	-	-	-82
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-52	-	-	-52
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	721	-	-	721
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	2	-	-	2
Muutused finantsvarade saldodes	12	-	-	12
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-55	-	-	-55
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	680	-	-	680

(tuhandetes eurodes)

Eluasemelaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	6 253	256	95	6 604
Liikumised:	-215	-41	256	-
Faasist 1 Faasi 2	-215	215	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-5	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	0	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-256	256	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1 290	-	-	1 290
Muutused finantsvarade saldodes	-335	-8	-8	-351
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1 071	-	-95	-1 166
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	5 922	207	248	6 377
Liikumised:	-276	276	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-483	483	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	207	-207	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	188	-	-	188
Muutused finantsvarade saldodes	-100	-11	-5	-116
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1 186	-	-	-1 186
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	4 548	472	243	5 263

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	820	6	224	1 050
Liikumised:	-8	3	5	-
Faasist 1 Faasi 2	-3	3	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-5	NA	5	-
Faasist 2 Faasi 1	0	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	94	-	-	94
Muutused finantsvarade saldodes	-54	-	-17	-71
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-175	-	-	-175
Mahakandmised	-7	-6	-3	-16
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	670	3	209	882
Liikumised:	-41	39	2	-
Faasist 1 Faasi 2	-42	42	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2	NA	2	-
Faasist 2 Faasi 1	3	-3	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	8	-	-	8
Muutused finantsvarade saldodes	-89	-1	-19	-109
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-117	-	-	-117
Mahakandmised	-1	-	-	-1
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	430	41	192	663

Bilansiväliste riskipositsioonide muutused bruto jääkväärtustes (v.a. Tegevusgarantiid)

(tuhandetes eurodes)

Nõuded kokku	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2022	5 908	274	-	6 182
Liikumised:	-20	-25	45	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-45	NA	45	-
Faasist 2 Faasi 1	25	-25	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1 920	-	-	1920
Muutused finantsvarade saldodes	-3 890	-	-45	-3 935
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-637	-249	-	-886
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2022	3 281	-	-	3 281
Liikumised:	-137	-	137	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-137	NA	137	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-

Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	669	-	-	669
Muutused finantsvarade saldodes	-195	-	-137	-332
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1 567	-	-	-1 567
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2023	2 051	-	-	2 051

Bilansiväliste riskipositsioonide eraldiste muutuste analüüs

(tuhandetes eurodes)

Nõuete koond allahindlus	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Eraldis seisuga 01.01.2022	3	1	-	4
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	2	-	-	2
Muutused finantsvarade saldodes	2	-	-	2
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-1	-	-1
Mahakandmised	-	-	-	-
Eraldis seisuga 31.12.2022	7	-	-	7
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad, sh refinantseerimised	1	-	-	1
Muutused finantsvarade saldodes	-4	-	-	-4
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-2	-	-	-2
Mahakandmised	-	-	-	-
Eraldis seisuga 31.12.2023	2	-	-	2

Bilansiväliste riskipositsioonide jaotus kohustuse liikide ja laenude klasside lõikes

2023

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Tingimuslikud varad ja kohustused			Kokku
	Tegevus-garantiid	Laenulemiidid	Kasutamata faktooringud	
Kogumipõhiselt allahinnatud	486	1 920	131	2 537
Krediidiklass 1	486	1 573	-	2 059
Krediidiklass 2	-	344	131	475
Krediidiklass 3	-	3	-	3
Eraldis	-	2	-	2
Individuaalselt allahinnatud	-	-	-	-
Eraldis	-	-	-	-

2022

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Tingimuslikud varad ja kohustused			Kokku
	Tegevus-garantiid	Laenulemiivid	Kasutamata faktooringud	
Kogumipõhiselt allahinnatud	896	2 517	764	4 177
Krediidiklass 1	896	871	-	1 767
Krediidiklass 2	-	1 508	632	2 140
Krediidiklass 3	-	138	132	270
Eraldis	-	6	1	7
Individuaalselt allahinnatud	-	-	-	-
Eraldis	-	-	-	-

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 esitatud Grupi laenu klientidele lõpptähtaja järgi.

	(tuhandetes eurodes)	
	2023	2022
Nõudmiseni	622	645
Tähtajaks tasumata kuni 3 kuud	2 874	3 203
3-12 kuud	2 205	759
1-2 aasta	2 554	3 836
2-5 aastat	1 005	1 562
üle 5 aasta	12 933	8 639
Kokku laenu klientidele	26 320	38 994
	48 513	57 638

Selles tabelis tähtajaks tasumata laen on laen, mille lõpptähtajaks ei ole tagasi makstud.

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringud

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringu ning tulevikus teenitava renditulu analüüs seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 on järgnev:

(tuhandetes eurodes)	Nõuete nüüdisväärtus	
	31.12.2023	31.12.2022
Kokku nõuete brutoinvesteeringud	1 606	1 931
Tähtajaga kuni 1 aasta	647	810
Tähtajaga 1 kuni 2 aastat	456	469
Tähtajaga 2 kuni 3 aastat	310	379
Tähtajaga 3 kuni 4 aastat	158	212
Tähtajaga 4 kuni 5 aastat	35	61
Miinus: Tulevaste perioodide intressitulu	-206	-183
Kokku nõuete nüüdisväärtus	1 400	1 748
Tähtajaga kuni 1 aasta	546	721
Tähtajaga 1 kuni 2 aastat	393	415
Tähtajaga 2 kuni 3 aastat	279	350
Tähtajaga 3 kuni 4 aastat	148	202
Tähtajaga 4 kuni 5 aastat	34	60

Nõuded klientidele tegevusalade lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“.

Nõuded klientidele valuutade lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“.

Nõuded klientidele riikide lõikes on esitatud lisa 4 „Riskijuhtimine“.

Lisa 8. Muu vara

Muu vara jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Muud finantsvarad, s.h	951	547
-rahad teel	862	468
-muu debitoorne võlgnevus	52	42
-väärtpaberid	37	37
Muud varad, s.h.	280	243
-ettemakstud tulevaste perioodide kulud	190	135
-tulumaksuvara	22	39
-muud varad	64	65
-mündid	4	4
Kokku	1 231	790

Seisuga 31.12.2023 Panga bilansil on kajastatud edasilükkunud tulumaksuvara maksukahjumitelt summas 22 tuhat eurot (seisuga 31.12.2022 oli 39 tuhat eurot). Edasilükkunud tulumaksuvara summa nõutav korrigeerimine tugineb aaruandeperioodil teenitud maksustavalt kasumilt arvestatud tulumaksul. Grupi juhtkonna hinnangul on tõenäoline, et allesjäänud tulumaksuvara summas 22 tuhat eurot realiseerub läbi maksustatava kasumi tekke tulevikus.

Lisa 9. Kuld

Kullainvesteeringu saldo muutuste analüüs:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Saldo aasta alguses	499	525
Müüdid	-11	-59
Kasum õiglase väärtuse ümberhindlusest	419	554
Kahjum õiglase väärtuse ümberhindlusest	-373	-521
Saldo aasta lõpus	534	499

2023. aastal teenis Grupp kulla müügist tulu summas 323 eurot (2022: 2 tuhat eurot).

Lisa 10. Põhivarad

Materiaalne ja immateriaalne põhivara jaguneb järgnevalt:

(tuhandetes eurodes)

	Materiaalne põhivara						Immateriaalne põhivara		Kokku põhivarad
	Paren- dused renditud põhi- varale	Ehitised	Kasutus- õigusega varad	Sõidukid	Kontori tehnika	Ette- maksed	Tarkvara	Ette- maksed	
Soetusmaksumus									
Seisuga 31. detsember 2021	1 335	3 651	444	22	1 944	-	545	853	8 794
Soetamine	-	-	-	-	-	85	-	67	152
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-	-76	-	-59	-	-135
Väljaminek seoses müügiga	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	-	-	-	85	-85	102	-102	-
Seisuga 31. detsember 2022	1 335	3 651	444	22	1 953	-	588	818	8 811
Soetamine	-	-	80	-	-	65	-	26	171
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-163	-	-192	-	-12	-	-367
Väljaminek seoses müügiga	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	-	-	-	65	-65	117	-117	-
Seisuga 31. detsember 2023	1 335	3 651	361	22	1 826	-	693	727	8 615
Akumuleeritud kulum									
Seisuga 31. detsember 2021	-979	-559	-221	-12	-1 599	-	-199	-	-3 569
Perioodi kulum	-36	-72	-76	-4	-151	-	-85	-	-424
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-	76	-	59	-	135
Väljaminek seoses müügiga	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Seisuga 31. detsember 2022	-1 015	-631	-297	-16	-1 674	-	-225	-	-3 858
Perioodi kulum	-36	-72	-72	-4	-136	-	-89	-	-409
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	163	-	192	-	12	-	367
Väljaminek seoses müügiga	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Seisuga 31. detsember 2023	-1 051	-703	-206	-20	-1 618	-	-302	-	-3 900
Jääkväärtus									
Seisuga 31. detsember 2022	320	3 020	147	6	279	-	363	818	4 953
Seisuga 31. detsember 2023	284	2 948	155	2	208	-	391	727	4 715

Ülalmainitud põhivarad ei ole panditud kolmandatele osapooltele.

Kasutusõiguse varade bilansine väärtus ja aasta jooksul toimunud muutused on avalikustatud lisa 14. Immateriaalne põhivara sisaldab tarkvara ja IT-arenduskulusid.

Lisa 11. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud TBB pank AS-i, TBB Liising AS-i ja TBB Invest AS-i poolt soetatud kinnistud, mis on kajastatud õiglases väärtuses (vt lisa 26).

Kinnisvarainvesteeringu saldo muutuste analüüs:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Saldo aasta alguses	6 262	8 318
Tagatise realiseerimisel arvele võetud kinnisvara	-	-
Soetatud	-	322
Müüdüd	-48	-2 603
Kasum/kahjum õiglase väärtuse ümberhindlusest	37	225
Saldo aasta lõpus	6 251	6 262

2023. aastal teenis Grupp kinnisvarainvesteeringutelt tulu summas 1 tuhat eurot, kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 42 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 6 tuhat eurot. 2022. aastal saadi tulu summas 1 tuhat eurot, ning kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 52 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 16 tuhat eurot.

Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud, haldamisega seotud kuludid on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel „Muud tegevustulud” ja „Muud tegevuskulud”. Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid või kahjumid on kajastatud kasumiaruandes eraldi kontodel.

Kinnisvarainvesteeringud on seisuga 31.12.2023.a. (ka 31.12.2022) hinnatud osaliselt Grupi juhtkonna ja osaliselt sõltumatute kinnisvarahindajate poolt. Grupi juhtkonna poolt läbiviidud hindamise aluseks on olnud varasemate aastate aktsepteeritud kinnisvarabüroode atesteeritud hindajate poolt tehtud hindamisaktid ja täiendavalt viimased Maa-ametis deklareeritud andmed sooritatud kinnisvara tehingute kohta erinevates Eesti piirkondades ning City24//KV.ee portaalis avaldatud andmed müügis olevate analoogsete kinnisvaraobjektide kohta, lisaks ka Grupi poolt sõlmitud müügilepinguid kolmandate osapooltega.

Juhtkond on hinnanud kõiki olulisi sisendeid, mida sõltumatu ekspert on oma hindamisaktis kasutanud ning väärtuse muutuse puhul teinud võrdluses eelmise aastaga ümberhindluse. Grupivälistel kinnisvarahindajatel on hindamiseks vajalik kvalifikatsioon ning eelnev kogemus sarnaste asukohtade ning turusegmentide hindamisel.

Kinnisvarainvesteeringute turuväärtuse tase sõltub üldisest makromajanduslikust olukorrast, nõudluse ja pakkumise suhtest vastavat tüüpi kinnisvarainvesteeringute osas, intressimäärdest, vaba kapitali kogusest ning likviidsusest finantsturgudel. Lisaks sellele sõltub konkreetse kinnisvaraobjekti õiglase väärtuse vara asukohast, selle kasutusõigustest, võimalikest alternatiividest antud piirkonnas ja konkreetsele kinnisvaraobjektile loodud arendusprojekti kontseptsioonist. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse hinnang põhineb hinnangutel, eeldustel ja ajaloolisel kogemusel korrigeerituna kehtivate turutingimuste ja teiste faktoritega, mida juhatus pidevalt oma parimate teadmistega ja olemasoleva informatsiooni baasil ümber hindab. Seetõttu on juba tulenevalt definitsioonist ja võttes arvesse, et hinnangute tegemisel on

lähtunud reast eeldustest, mis ei pruugi kõik hinnatud moel realiseeruda, tegemist olulise riskiga. See võib kaasa tuua olulise muudatuse kinnisvarainvesteeringute bilansilise väärtuse osas tulevastel perioodidel.

Grupi kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse määramisel on nii Grupi juhtkonna kui ka sõltumatute kinnisvarahindajate poolt kasutatud peamiselt võrreldavate tehingute meetodit. Tulenevalt Eesti kinnisvaraturu vähesest likviidsusest on kõikide hindamiste puhul hindajad vähemal või rohkemal määral pidanud kasutama olulisi turul mittevaadeldavaid sisendeid, mistõttu on kogu kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määratud õiglase väärtuse hierarhia tasemel 3. 2023. aasta jooksul ei ole kinnisvarainvesteeringuid muudele õiglase väärtuse hierarhia tasemetele klassifitseeritud.

01.02.2021.a. Grupile kinnisvarainvesteringuna kuuluva objekti osas Viimsi vallas, sõlmiti võlaõiguslik müügileping (VÕL) ning selle müügihinda võeti arvesse objekti õiglase väärtuse määramisel seisuga 31.12.2022 ja ka 31.12.2023. Kinnistu müügilepingu sõlmimisel tugines juhtkond kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramisel eelkõige müügiobjekti spetsiifikale ja objekti võimalikule parimale kasutusviisile. VÕL'ist tulenevalt on tegemist mitme-etapilise lepinguga, seetõttu on seisuga 31.12.2022 ja 31.12.2023 kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtuse määramisel arvestatud raha ajaväärtusega ning lepingu rahavood on diskonteeritud nüüdisväärtusse, kasutades diskontomäära 2.1%. 2023. aastal müüdi Viimsi arenduses 8 kinnistut V etapist koguväärtuses 48 tuhat eurot (2022: 2 600 tuhat eurot) ning seoses diskonteerimise perioodi lühenemisega suurendati Viimsi arendusprojekti bilansilist väärtust 37 tuhande euro võrra (2022: 225 tuhande euro võrra).

Võrdlustehingute meetodil kasutatud ruutmeetri hinna sisendi määramisel on lähtunud turutingimustel toimunud sarnaste objektidega tehingutest.

2023

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald, Harjumaa	Elamumaa, transpordimaa, üldkasutatav maa	1 533	11.65	+10%	165
				-10%	-165
Tallinn, Harjumaa	Ärimaa (hoonestatud)	3 530	2 086.29	+10%	353
				-10%	-353
Rae vald, Harjumaa	Maatulundusmaa	165	1.01	+10%	17
				-10%	-17
Jõhvi linn, Ida Virumaa	Ärimaa (hoonestatud)	322	229.31	+10%	32
				-10%	-32
Prantsusmaa	Elamumaa	701	221.20	+10%	70
				-10%	-70
Kokku		6 251			

2022

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald, Harjumaa	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, transpordimaa, üldkasutatav maa	1 544	11.69	+10%	154
				-10%	-154
Tallinn, Harjumaa	Ärimaa (hoonestatud)	3 530	2 086.29	+10%	353
				-10%	-353
Rae vald, Harjumaa	Maatulundusmaa	165	1.01	+10%	17
				-10%	-17
Jõhvi linn, Ida Virumaa	Ärimaa (hoonestatud)	322	229.31	+10%	32
				-10%	-32

Prantsusmaa	Elamumaa	701	221.20	+10%	70
				-10%	-70
	Kokku	6 262			

Lisa 12. Võlgnevus klientidele

Võlgnevus klientidele jaguneb sektorite kaupa järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Juriidilised isikud	54 500	83 369
Eraisikud	42 853	46 191
Kokku	97 353	129 560

Järgnevalt on toodud hoiuste analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Nõudmiseni hoiused	58 293	91 266
Tähtajaga kuni 3 kuud	13 210	14 169
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	19 271	14 499
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	6 579	9 626
Kokku	97 353	129 560

Lisa 13. Muud võlad

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA (endine KredEX)	5	21
MES	8 983	12 551
Kokku	8 988	12 572

2023. aastal teostab Pank jätkuvalt 2014. aastal alustatud koostöö Ettevõtluse ja Innovatsiooni (endise KredEx-i) Sihtasutusega stardilaenude väljastamiseks. Koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtja äritegevust.

Muude võlgadena on kajastatud Maaelu Edendamise Sihtasutustelt (MES) saadud laenud põllumajandusettevõtete sihtfinantseerimiseks Panga kaudu. Maaelu Edendamise Sihtasutuselt (MES) saadud laen sisaldab muuhulgas teatud tingimusi Grupi pangandusalaste normatiivide osas, millele Grupp peab vastama. Aruandeperioodi lõpu seisuga MESi saadud laenu osas rikkumisi ei ole.

Kõik lepingud on sõlmitud eurodes. Kohustised on tagatud tagatisvaradega, mille kliendid annavad Pangale selle sihtotstarbelise rahastamise raames.

31.12.2023 seisuga muude võlgade lühiajaline osa moodustab 937 tuhat eurot ning pikaajaline osa 8 051 tuhat eurot.

Järgnevalt on toodud muude võlgade analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Tähtajaga kuni 3 kuud	7	27
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	19	-
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	2 220	2 574

Tähtajaga üle 5 aasta	6 742	9 971
Kokku	8 988	12 572

Maaelu Edendamise Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud sisemine intressimäär oli seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 vastavalt 0,72% ja 0,67%. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 vastavalt 4,38% ja 4,38%.

Lisa 14. Muud kohustused ja viitvõlad

Muud kohustused ja viitvõlad jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Finantskohustused, s.h.	4 831	12 747
-maksed teel	4 627	12 535
-muud võlad	44	51
-rendikohustused	158	154
-eraldised	2	7
Muud kohustused (viitvõlad)	348	330
Kokku	5 179	13 077

Lisaks vt lisa 4.

Grupp rendib kontoriruumi. Kuni 31. detsembrini 2018 kajastati kontoriruumide renti kasutusrendina. Alates 1. jaanuarist 2019 kajastab Grupp rendilepinguid kasutusõiguse varana ja vastava kohustusena kuupäeval, mil renditav vara on kasutamiseks saadaval. Juhtkond on rakendanud enda parimad teadmised ja hinnangud lepingute perioodi (kaasa arvatud katkestamise ja pikendamise optioonidega arvestamine) ning diskontomäära määramisel. Kasutusõiguse varade jääk 31.12.2023 seisuga on avalikustatud lisa 9. Rendikohustuste intressikulud olid 9 tuhat eurot (lisa 18) ja kasutusõiguse varade kulum oli 72 tuhat eurot (lisa 10). Rendikohustuse põhiosa tagasimaksed olid 2023.aastal summas 88 tuhat eurot. Tulevaste rendimaksete miinimumsumma vastavalt ühepoolset mitte tühistatavatele rendimaksetele järgmistel perioodidel seisuga 31.12.2023 on välja toodud järgnevas tabelis.

Kasutusõiguse rendikohustused

	(tuhandetes eurodes)		
31.12.2023	Kuni 1 aasta	1 kuni 5 aastat	Kokku
Mittetühistatavad rendimaksed	80	83	163
31.12.2022	Kuni 1 aasta	1 kuni 6 aastat	Kokku
Mittetühistatavad rendimaksed	45	115	160

Lisa 15. Aktsiakapital

Seisuga 31. detsember 2023 koosnes TBB panga aktsiakapital 25 500 000 lihtaktsiast nimiväärtusega 1 euro aktsia kohta (31.12.2022: 25 500 000 lihtaktsiat).

Vastavalt Krediidiasutuste seadusele peavad krediidiasutuse omavahendid olema vähemalt 5 miljonit eurot. TBB panga aktsiakapital vastab toodud nõuetele.

Reservkapital (1 013 tuhat eurot seisuga 31.12.2023 ja 1 005 tuhat eurot seisuga 31.12.2022) on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Lisa 16. Tingimuslikud varad ja kohustused

	(tuhandetes eurodes)			
	31.12.2023		31.12.2022	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud, s.h.	-	2 537	-	4 177
Tegevusgarantiid ja muud sarnased tühistamatud tehingud	-	486	-	896
Krediidiliinide ja arvelduskrediitide kasutamata osa	-	1 759	-	2 343
Muud tühistamatud tehingud*	-	161	-	174
Kasutamata faktooringud	-	131	-	764

*Muude tühistamatute tehingute all on kajastatud krediitkaardi limiitide kasutamata jäägid.

Kohtuvaidlused

Ühest lõpetatud arvelduslaenulepingust tulenevast nõudest tagatiseks olev endine omanik esitas Prantsusmaa Kassatsioonikohtule kassatsioonikaebuse, mille kohus võttis menetluse. Vaidluse esemeks on apellatsioonikohtu otsuse tühistamine. Arvestades eelnevat asja menetluse käiku, hindab juhtkond ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Panga kahjuks on tehtud 16.05.2023 kohtuotsus laenulepingute ülesütlemiseks Klient 1-ga. Vastavalt kohtuotsusele laenulepingud on tunnistatud kehtivaks ja neid teenindatakse edasi. Pank on tasunud Klient 1-le kohtukulud.

AS TBB pank lõpetas erakorraliselt, erasisikuga, Klient 2-ega, kes on Klient 1 juhatuse liige, arvelduskontolepingu ning laenulepingu. Klient 2 esitas 09.12.2022 Harju Maakohtule hagi Panga vastu lepingute ülesütlemise tühistuse tuvastamiseks. Kohus võttis hagi menetluse ning kohustas Panka nimtama arvelduskonto kuhu Klient 2 saab täita laenulepingust tulenevaid kohustusi ning keelas realiseerida täitementluses oleva vara. AS TBB pank võttis hagi laenulepingu lõpetamise tühistuse tuvastamiseks õigeks. Arvelduskontolepingu lõpetamise osas vaidlus kestab. Arvestades arvelduskontolepingu lõpetamiseks olevaid asjaolusid, hindab juhtkond ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalikke kahjude hüvitamiseks.

Panga vastu on juriidilise isiku poolt esitatud hagi arvelduskontolepingu ülesütlemise tühistuse tuvastamiseks. Arvelduskontolepingu lõpetamine toimus korraliselt. Kohtuvaidlused kestavad. Pank hindab ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Klient 3 Likvideerijad pöördusid Harju Maakohtusse taotlusega viia läbi ekspertiis AS TBB pangas Klient 3 nimel peetud konto suhtes eesmärgiga tuvastada kontrol olnud rahaliste vahendite väärtus ja väärtuste muutus konto avamisest kuni selle sulgemiseni. 11.11.2022 tegi Harju Maakohus tsiviilasjas number x-xx-xxxxx otsuse määrata asjas tähtsust omavate ja eriteadmisi nõudvate asjaolude selgitamiseks ekspertiis ning määras ekspertiisi läbiviimine ülesandeks Suurbritannia ekspertbüroole. Peale ekspertiisi tulemuste saamist lõpetas kohus

eeltöendamismenetluse kohtumäärusega, mis on jõustunud 05.01.2024. Eeltöendamismenetluses on Pangale etteheidetud pretensioonid ümber lükatud.

Muud kohtuvaidlused on seotud Grupi tavapärase tegevusega, mille eesmärgiks on välja nõuda lepingupoolelt laekumata nõudeid ja säilitada tagatisi. Toodud kohtumenetluste tulemusena ei kannu Grupp märkimisväärseid kahjusid.

Seisuga 31. detsember 2023.a. ei ole Pangal ja Panga ühisesse konsolideerimise gruppi kuuluvatel AS-il TBB liising ja AS-il TBB Invest ühtegi kohtu- ega arbitraažimenetluses olevat asja, millest võiks tulevikus panga ettevõtetele tekkida olulist kahju ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused

Panga Grupi suhtes ei ole maksuhaldur 2023. ja 2022. aastatel maksurevisjoni teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5. aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

Potentsiaalne tulumaksukohustus dividendide jagamisest

Grupi jaotamata kahjum seisuga 31. detsember 2023 moodustas -3 853 tuhat eurot (-4 785 tuhat eurot seisuga 31. detsember 2022). Dividendide väljamaksmist ei toimu.

Lisa 17. Intressitulu

Intressitulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	6 292	3 508
Laenudelt	3 420	2 646
Deposiitidelt	2 828	791
Muud	44	71
Muu samalaadne tulu	151	174
Liisingtegevusest	134	139
Muud	17	35
Kokku	6 443	3 682

Väljastatud laenude keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 oli vastavalt 6,8 ja 4,78%.

Seisuga 31. detsember 2022 oli korrespondentpankades paigutatud tähtajaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär 3,45%. Seisuga 31. detsember 2023 kehtis ECB poolt hoiustamise püsivõimaluse intressimäär 4% Eesti Pangas paigutatud üleölaenude puhul.

Kapitalirendilepingute keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 oli vastavalt 9,32% ja 6,92%.

Lisa 18. Intressikulu

Intressikulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Deposiitidelt	-925	-727
Negatiivne hoiuseintress pankadele	-	-258
Laenudelt	-71	-83
Kapitalirendi intressikulu	-9	-4
Kokku	-1 005	-1 072

Klientide tähtajaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31 detsember 2023 ja 2022. aastal oli 2,82% ja 1,58% (vt ka Lisa 13)

Lisa 19. Nõuete väärtuse langus

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Tagasipööratud laenude allahindused	711	648
Laenude allahindlused (Lisa 3, 4, 7)	-881	-814
Kokku	-170	-166

Lisa 20. Teenustasutulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Ülekanded	670	734
<i>s.h.makseinfo kontrollimine</i>	422	179
Laenude ja liisingu teenindamine ja tegevusgarantiid	192	253
Konto hooldustasu	382	239
Pangakaardid	115	179
Väärtpaberite tehingu- ja haldamistasu	15	19
Sularahatehingud	9	16
Loro-kontodelt	22	11
Muud	75	91
Kokku	1 480	1 542

Lisa 21. Teenustasukulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Andmetöötluse tasud	-675	-690
Kaarditeenused	-324	-317
Ülekannete teostamine	-129	-259
Juridilised konsultatsioonid	-60	-44
Laenude teenindamine ja tegevusgarantiide tasud	-37	-32
Inkassatsioon ja sularahateenused	-3	-2
Muud	-14	-31
Kokku	-1 242	-1 375

Lisa 22. Neto kasum/kahjum finantstehingutelt

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Valuutavahetustehingute puhastulu	367	1 138
Dividenditulu	8	7
Kokku	375	1 145

Võrreldes 2022. aastaga oli 2023. aastal valuutavahetustehingute saadud puhastulu vähenemine tingitud valuutavahetustehingute mahu vähenemisest.

Lisa 23. Palga- ja sotsiaalmaksu kulu

Palga- ja sotsiaalmaksu kulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Juhtkonna palk	-426	-355
Töötajate palk	-2 176	-1 832
Sotsiaalmaksud	-875	-735
Kokku	-3 477	-2 922

2023. ja 2022. aastal töötas Grupis keskmiselt vastavalt 73 ja 72 töötajat.

Lisa 24. Muud halduskulud

Muud halduskulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Hooldus ja remont	-137	-99
Kommunaalteenused	-141	-77
Turvateenused	-77	-67
Turundus	-54	-33
Kommunikatsiooni ja side kulud	-22	-23
Koolituskulud	-22	-18
Rent	-16	-17
Bürootarbed	-16	-11
Transport	-4	-6
Esindus- ja kommandeeringukulud	-5	-3
Muud kulud	-166	-79
Kokku	-660	-433

Lisa 25. Muud tegevustulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Kinnisvarainvesteeringult saadav muu tulu ja renditulu (lisa 11)	-	1
Trahvid ja viivised	24	131
Muud tegevustulud	135	307
Kokku	159	439

Lisa 26. Muud tegevuskulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
Tagatisfondi osamaksed	-130	-60
Finantsinspektsiooni järelvalvetasud	-81	-76
Kinnisvara haldamisega seotud kulud (lisa 11)	-42	-52
Muud tegevuskulud	-368	-279
Kokku	-621	-467

Lisa 27. Seotud osapooled

Grupi aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks:

- olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted;
- juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht;
- eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted.

Seisuga 31. detsember 2023 moodustas AS-i Leonarda Invest osalus 44,47% Panga aktsiatest ning aastaaruande koostamise ajal - 44,47% (31.12.2022: 43,84%). Ülejäänud aktsionäride individuaalne osalus oli seisuga 31. detsember 2023 ja 31. detsember 2022 alla 10%. Ükski omanik ei oma kontrolli Grupi üle.

Tehingud seotud osapooltega toimuvad turuväärtuses. Seisuga 31.12.2023 ja 31.12.2022 ei ole mõlema perioodi jooksul Panga nõudeid seotud osapoolte vastu individuaalselt alla hinnatud.

Vastavalt Tasustamise poliitikale on lahkumishüvitised ette nähtud üksnes Panga juhatuse liikmetele. Lahkumishüvitis määratakse nõukogu poolt ning selle suurus ja tasumise kord sätestatakse juhatuse liikme lepingus. Lahkumishüvitistele kohaldatakse tulemustasu määramise põhimõtteid vastavalt Krediidiasutuste seaduses sätestatule, sh väljamakstavat summat on nõukogul oma otsusega õigus vähendada, peatada tasude väljamaksmine või nõuda väljamakstud tasude osalist või täielikku tagastamist, kui:

- panga üldised majandustulemused on eelneva perioodiga võrreldes märkimisväärselt halvenenud;
- juhatuse liige ei vasta enam tulemuskriteeriumidele, ei vasta KAS-s krediidiasutuse juhile esitatud nõuetele,
- on osalenud Pangale kahju tekitamises või vastutab tekkinud kahju eest;
- pank ei täida enam usaldatavusnormatiive või ei ole selle riskid adekvaatselt kaetud omavahenditega või
- hüvitise suuruse määramisel on tuginetud andmetele, mis osutusid olulisel määral ebatäpseks või ebaõigeks.

Juhatuse liikmele ei maksta lahkumishüvitist järgnevatel juhtudel:

- lepingu ülesütlemisel Panga poolt juhul, kui lepingu ülesütlemise põhjuseks oli juhatuse liikme poolne lepingu või ametiülesannete oluline rikkumine, mis tõi või võib tuua kahjunõuete esitamise Panga vastu;
- lepingu ülesütlemisel Juhatuse liikme algatusel mõjuva põhjuseta.

Juhatuse liikmelt nõutakse sisse ja võidakse lõpparvega tasaarveldada kahju tekitamisest, kohustuste rikkumisest või muust sellisest tulenev kulu.

Seotud osapooltega 2023. ja 2022 aastatel toimunud tehingud ja saldod on kajastatud järgnevalt:

2023

(tuhandetes eurodes)

	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2023	-	417	1 192	1 609
Antud laenud	-	319	385	704
Laenude tagasimaksud	-	55	479	534
Saadud intressitulud	-	6	84	90
Hoiuste saldo 31.12.2023	108	77	236	421
Makstud intressikulud	-	4	2	6
Osutatud teenused	2	2	5	9
Ostetud teenused	114	-	91	205
Muud bilansivälised kohustused	-	12	8	20
Aruandeperioodil makstud palgad	-	476	-	476

2022

(tuhandetes eurodes)

	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2022	-	153	1 286	1 439
Antud laenud	-	40	294	334
Laenude tagasimaksud	-	100	205	305
Saadud intressitulud	-	3	47	50
Hoiuste saldo 31.12.2022	44	369	776	1 189
Makstud intressikulud	-	2	-	2
Osutatud teenused	3	2	6	11
Ostetud teenused	99	-	51	150
Muud bilansivälised kohustused	-	33	8	41
Aruandeperioodil makstud palgad	-	405	-	405
Vara müük	-	-	100	100

Lisa 28. Bilansipäevajärgsed sündmused

2023. aastal kontrollis Finantsinspektsioon Panga rahapesu ja terrorismi rahastamiseks kohaldatud meetmete vastavust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) nõuete täitmisel. Kohapealse kontrolli käigus hinnati, mh rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise organisatsiooni ülesehitust ja toimimist; juhtkonna ja töötajate tegevust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas, sh riskide juhtimist ja maandamist, hoolsusmeetmete rakendamisel, sh ärisuhete loomisel ning rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral; Rahapesu andmebüroo kontaktisiku tegevust.

Kohapealse kontrolli käigus tuvastas Finantsinspektsioon Pangas rikkumisi, mis puudutavad Panga vastavust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutavavale regulatiivsele raamistikule, sh käsitlevad Finantsinspektsiooni poolt tuvastatud puudused:

- Panga rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise organisatsioonilist ülesehitust ja juhtorganite tegevust riskijuhtimisel;
- Hooldusmeetmete kohaldamist ja kliendi riskiprofiili määramist;
- Rahapesu andmebüroole teatamiskohustuse täitmist.

Tuginedes krediidasutuste seaduse § 1011 lõikele 4 esitas Pank Finantsinspektsiooni aktis väljendatud seisukohtade osas eriarvamuse.

Kontrolli käigus tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks piiras Finantsinspektsioon oma ettekirjutusega Pangal alates 19.02.2024 makseteenuste osutamise mitteresidentidest juriidilistele isikutele ning residentidest juriidilistele isikutele, kelle vähemalt üks tegelik kasusaaja on mitteresident. Lisaks makseteenuste osutamise väljaspoole Euroopa Majanduspiirkonda.

Täiendavalt kohustas Finantsinspektsioon Panka tegema ettekirjutuses märgitud tähelepanekute osas muudatusi organisatsioonilises lahendis, täpsustama hooldusmeetmete kohaldamise ja klientidest tulenevate riskide haldust, täiendama riskiisu ja koostama protseduurid riskiisu täitmise jälgimiseks ja Rahapesu andmebüroole teate tegemisel.

Panga juhatus loobus Finantsinspektsiooni ettekirjutuses toodud meetmete proportsionaalsuse ja sobivuse osas vaide esitamisest, pidades olulisemaks kontrolliaktis viidatud küsimuste osas parendusmeetmete rakendamist.

Lähtuvalt Finantsinspektsiooni kohapealse kontrolli aktis kajastatud puudustele on Pangas koostatud tegevuskava, millega:

- Luuakse meetmed AML riskide tuvastamiseks ja mõju hindamiseks, organisatoorse süsteemi parandamiseks ja võimekuse suurendamiseks. Ühe meetmena on kavandatud sobivate IT süsteemide ja tehingute automatiseeritud sõelumistehnoloogia täiustamist;
- Loobutakse piiriülestest maksetest väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda, samuti loobutakse olemasolevatest klientidest, kelle tegevus ei vasta Panga riskiisus sätestatud parameetritele või kelle tehingutel on rahapesu või terrorismi rahastamise tunnuseid või kes võivad kalduda tehingutesse, mille sisu ja eesmärki ei ole võimalik tuvastada või mis võivad olla seotud rahvusvaheliste sanktsioonidega või riskiriikidega.

Seoses ettekirjutusega lõpetas Pank alates 19.02.2024 makseteenuste osutamise riikidesse, mis asuvad väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda ning samuti lõpetas piiriüleste makseteenuste osutamise (s.h. maksekaartidega seonduvalt) mitteresidentidest juriidilistele isikutele ning residentidest juriidilistele isikutele, kelle vähemalt üks tegelik kasusaaja on mitteresident. Eesti sisesed makseteenused Panga klientidele teostatakse tavapäraselt.

Majandusaasta aruande kinnitamise hetkel on Grupi likviidsuse ja kapitali positsioonid tugevad ning ei erine oluliselt 31.12.2023 seisust. Panga kapitaliseeritus aasta jooksul suurenes ja maksevõimelisus on kasvanud. Juhatus ei näe hetkel indikatsioone, et Grupp rikub regulatiivseid normatiive: kapitali ja likviidsuse puhvrid on piisavad ning kõik normatiivid on täidetud. Samas juhatus on Grupi tegevuse jätkusuutlikkuse ja kasumlikkuse suhtes ebakindel, mis on seotud võimalike variantide kaalumise ja näiteks, alternatiivsete plaanidega, sealhulgas aktsionäridelt lisafinantseerimise hankimisega, panga müügiga uutele aktsionäridele, mis eeldaks oluliselt tegevuse ümberplaneerimist, vabatahtliku likvideerimisega jne seoses millega on juhatus pöördunud välisauditit teostatava PWC poole avaldusega auditeerimistähtaja pikendamiseks ning 2023 majandusaasta aruanne esitatakse aktsionäridele auditeerimata kujul.

Lisa 29. Emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne

AS-i TBB PANK FINANTSSEISUNDI ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2023	31.12.2022
AKTIVA (VARAD)	31.12.2023	31.12.2022
Sularaha	994	1 204
Nõuded	125 107	167 777
Nõuded keskpangale	60 585	86 019
Nõuded krediitiasutustele	11 882	19 988
Nõuded klientidele	52 640	61 770
Muu vara	1 141	687
Kuld	534	499
Aktsiad ja muud väärtpaberid	967	1 077
Materiaalne põhivara	3 595	3 770
Immateriaalne põhivara	1 118	1 181
Kinnisvarainvesteeringud	701	701
AKTIVA(VARAD) KOKKU	134 157	176 896
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)	31.12.2023	31.12.2022
Võlgnevus	106 341	142 196
Võlgnevused krediitiasutustele	-	64
Võlgnevused klientidele	97 353	129 560
Muud võlad	8 988	12 572
Muud kohustused ja viitvõlad	5 155	13 040
KOHUSTUSED KOKKU	111 496	155 236
Aktsiakapital	25 500	25 500
Reservid	1 000	992
Akumuleerunud kasum/ (-kahjum)	-3 839	-4 832
OMAKAPITAL KOKKU	22 661	21 660
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	134 157	176 896

AS-i TBB PANK KOONDKASUMIARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2023	2022
Neto intressitulu	5 482	2 619
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	6 487	3 691
Intressikulu	-1 005	-1 072
Kasum/ kahjum tütarettevõtetesse tehtud investeeringu ümberhindamisest	-110	-
Neto teenustasu tulu	230	152
Teenustasutulu	1 472	1 527
Teenustasukulu	-1 242	-1 375
Neto kasum finantstehingutelt	375	1 145
Administratiivkulud	-4 023	-3 260
Palgakulu	-2 545	-2 133
Palgaga seonduvad maksud	-856	-718
Muud halduskulud	-622	-409
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum	-409	-424
Nõuete väärtuse muutus	-154	-160
Kasum	695	621
Kahjum	-849	-781
Neto kasum kulla ümberhindlusest	46	33
Muud tegevustulud ja -kulud	-420	50
Muud tegevustulud	138	408
Muud tegevuskulud	-558	-358
Kasum enne maksustamist	1 017	155
Aruandeperioodi tulumaksu kulu(-)/tulu(+)	-16	-22
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum	1 001	133
Aruandeaasta koondkasum/ kahjum	1 001	133

AS-i TBB PANK RAHAVOOGUDE ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2023	2022
Rahavood äritegevusest		
Kasum enne maksustamist	1 001	133
Korrigeerimised:		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	409	424
Realiseerimata kasum(-)/kahjum(+) tütarettevõtete investeeingu ümberhindamisest	110	-
Puhasintressitulu	-5 482	-2 619
Nõuete krediidiasutustele ja klientidele muutus	14 266	-313
Muude äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-488	243
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	-43 669	5 588
Saadud intressid	6 465	3 630
Makstud intressid	-989	-1 018
Kokku rahavood äritegevusest	-28 377	6 068
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetus	-171	-152
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-171	-152
Rahavood finantseerimistegevusest		
Rendikohustuste põhiosa tagasimaksed	-88	-88
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-88	-88
Rahavood kokku	-28 636	5 828
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	101 168	95 340
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	72 532	101 168

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse käesolevas aruandes sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleõlaenusid teistes pankades.

	2023	2022
<i>Sularaha</i>	994	1 204
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas</i>	59 656	84 678
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleõlaenud pankades</i>	11 882	15 286
Raha ja raha ekvivalendid kokku	72 532	101 168

AS-i TBB PANK OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANDED 2023. JA 2022. AASTA KOHTA

	(tuhandetes eurodes)			
	Aktsia- kapital	Reservid	Jaotamata kasum /akumuleerunud kahjum	Kokku
Lõppsaldo 31.12.2021	25 500	992	-4 965	21 527
Aruandeaasta koondkasum	-	-	133	133
Lõppsaldo 31.12.2022	25 500	992	-4 832	21 660
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	8	-8	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	1 001	1 001
Lõppsaldo 31.12.2023	25 500	1 000	-3 839	22 661
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus				-930
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil				929
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2023				22 660

4. SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE

5. JUHATUSE KINNITUS

AS-i TBB pank 2023. aasta konsolideeritud majandusaasta aruandes esitatud andmed ja lisateave on tõene ja terviklik ning esitatud andmetest ja teabest ei ole välja jäetud midagi, mis mõjutaks nende sisu või tähendust. Tegevusaruanne annab õige ja õiglaselt ülevaate AS-i TBB pank äritegevuse arengust ja tulemustest ning hõlmab peamiste riskide ja kahtluste kirjeldust.

Konsolideeritud raamatupidamise aruanne kajastab õigesti ja õiglaselt AS-i TBB pank Grupi 2023. aasta finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid. Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on järgitud rahvusvahelistes finantsaruandluse standardites sätestatud põhimõtteid nii, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidus ja nagu neile on viidatud Eesti raamatupidamise seaduses. Siinne AS-i TBB pank 2023. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne on koostatud Eesti Vabariigi seaduste nõuetest lähtudes.

AS-i TBB pank 2023. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne esitatakse aktsionäride üldkoosolekule kinnitamiseks aprillis 2024. Eelmine, 2022. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne, kinnitati aktsionäride üldkoosolekul 27.04.2023.

Allkiri	Kuupäev
Igor Novikov juhatuse esimees <i>Allkirjastatud digitaalselt</i>	23.04.2024
Evi Tänak juhatuse liige <i>Allkirjastatud digitaalselt</i>	23.04.2024
Ilja Serõšev juhatuse liige <i>Allkirjastatud digitaalselt</i>	23.04.2024
Konstantin Anissimov juhatuse liige <i>Allkirjastatud digitaalselt</i>	23.04.2024

6. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS

AS-i TBB pank 2023. aasta Grupi kasum on 940 tuhat eurot, Panga kasum 1 001 tuhat eurot.

Juhatuse ettepanek:

1. Kinnitada AS-i TBB pank 2023.a majandusaasta aruanne.
2. Jaotada panga 2023. aasta kasum summas 1001 tuhat eurot alljärgnevalt:

- reservkapital	50 tuhat eurot
- jaotamata kasum	951 tuhat eurot
3. Esitada käesolev ettepanek AS-i TBB pank nõukogule läbivaatamiseks.

7. NÕUKOGU AVALDUS 2023. MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud AS-i TBB pank tegevusaruande ning konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31. detsembril 2023.a. lõppenud majandusaasta kohta.

AS-i TBB pank nõukogu on juhatuse poolt esitatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest ning juhatuse ettepaneku kasumi jaotamise kohta läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Madis Kiisa
nõukogu esimees

Veiko Veskiväli
nõukogu liige

Rene Salumäe
nõukogu liige

Sergey Gornyy
nõukogu liige

Aleksander Larionov
nõukogu liige